

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης
Τμήμα Οικονομικών Επιστήμων
Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών

ΔΠΜΣ Νέα Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία και Ανάπτυξη

Σκάνδαλα διοικήσεων εταιρειών και αντίκτυπος στην συμπεριφορά της μετοχής στο χρηματιστήριο

Διανέλλου Μαργαρίτα του Αποστόλου

Επιβλέπων καθηγητής:
Δρ. Γεώργιος Ιατρίδης

Βόλος, Σεπτέμβριος 2018

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Σε αυτό το σημείο θεωρώ αναγκαίο να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίηση της παρούσας δουλειάς. Θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα μου, κύριο Ιατρίδη Γεώργιο, ο οποίος συνέβαλε τα μέγιστα στη διεκπεραίωση της εργασίας.

Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω την οικογένειά μου στους οποίους και αφιερώνεται το εν λόγω δοκίμιο, που με την πολύτιμη στήριξή τους ενθαρρυνόμουν συνεχώς να ολοκληρώσω την παρούσα δουλειά με επιτυχία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εποχή που ο επιχειρηματικός κόσμος έχει στραφεί στην άκρατη επιδίωξη του κέρδους και της ραγδαίας ανάπτυξης, το ευρύ καταναλωτικό κοινό γίνεται θεατής σε έναν ανταγωνισμό μεταξύ μεγάλων και μικρών εταιριών για τα πρωτεία των κλάδων τους και την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη κερδοφορία από αυτό. Σε αρκετές περιπτώσεις τα μέσα τα οποία χρησιμοποιούνται δεν είναι πάντα θεμιτά. Από τον μικρότερο υπάλληλο μέχρι και τον ίδιο τον διευθύνοντα σύμβουλο, οι επιχειρηματικοί κολοσσοί και μη, υπονομεύουν τους κώδικες της επιχειρηματικής ηθικής αλλά και αγνοούν τις νομικές συνέπειες των πράξεων τους για το ιδιωτικό όφελος τους. Μια σκληρή αλήθεια που αντικατοπτρίζεται από τα αναρίθμητα σκάνδαλα που μονοπωλούν την καθημερινότητα ολοένα και πιο πολύ μέσω τις προβολής τους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ).

Το θέμα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία, είναι η λεπτομερής παρουσίαση των γεγονότων των υποθέσεων ούτως ώστε να γίνουν αντιληπτά τα μελανά σημεία που οδήγησαν τα στελέχη στις ενέργειες αυτές αλλά και τις ποινές (φυλάκιση, την επιβολή προστίμων και την πτώση των πωλήσεων λόγω προβολής στα ΜΜΕ) που επεβλήθησαν. Στην συνέχεια αναλύονται ενδελεχώς οι αριθμοδείκτες των εταιριών. Τέλος, συμπεραίνεται ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένο πρότυπο για την επίδραση των σκανδάλων αυτών στην χρηματιστηριακή αγορά καθώς κάθε περίπτωση είναι μοναδική και εξαρτάται από την διάσταση που θα πάρει (θετική ή αρνητική) από τα ΜΜΕ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:

Εταιρικά Σκάνδαλα, Χρηματιστήριο, Μετοχή, Αριθμοδείκτες, Παραποίηση Στοιχείων, Απάτη, Αυτοκινητοβιομηχανίες

ABSTRACT

At a time when the business world has turned to the pursuit of profitable growth and rapid growth, the broad consumer audience becomes a viewer in a competition between big and small companies for the leadership of their industries and the greatest possible profitability from it. In many cases, the means used are not always legitimate. From the smallest employee to the CEO himself, business and non-business leaders undermine codes of business ethics but also ignore the legal consequences of their actions for their private benefit. A harsh truth that is reflected in the innumerable scandals that monopolize everyday life, increasingly through their media exposure.

The issue addressed in this paper is the detailed presentation of the events of many cases so as to understand the black spots that led the executives in these actions but also the penalties (imprisonment, fines, promotion, due to media exposure) imposed. The company's ratios are then analyzed in detail. Finally, it is concluded that there is no specific model for the impact of these scandals on the stock market as each case is unique and depends on the dimension it will take (positive or negative) from the media.

KEY WORDS:

Corporate Scandals, Stock Exchange, Share, Ratios, Falsifying data, Fraud, Automotive Industry

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	6
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	6
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	12
2.1. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	12
2.1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	12
2.1.2. ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....	12
2.2. ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ	13
2.2.1 ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ:	13
2.2.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	15
3.1. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ FACEBOOK INC.....	15
3.1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	15
3.1.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ	16
3.1.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:.....	18
3.2. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ WELLS FARGO & COMPANY	22
3.2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	22
3.2.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:	23
3.2.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:.....	26
3.3. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ ΚΟΒΕ STEEL LTD	28
3.3.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	28
3.3.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:	29
3.3.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:.....	30
3.4. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ MITSUBISHI MATERIALS CO.....	32
3.4.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	32
3.4.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ	32
3.4.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:.....	33

3.5.	ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ ΤΟΥΤΑ ΜΟΤΟΡ CORPORATION	35
3.5.1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	35
3.5.2.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:	36
3.5.3.	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:.....	38
3.6.	ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ GENERAL MOTORS COMPANY	40
3.6.1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	40
3.6.2.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:	41
3.6.3.	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:.....	43
3.7.	ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ VOLKSWAGEN AG	46
3.7.1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	46
3.7.2.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:	47
3.7.3.	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:.....	51
3.8.	ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ DAIMLER AG.....	53
3.8.1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	53
3.8.2.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:	53
3.8.3.	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:.....	55
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ	58
4.1.	FACEBOOK	58
4.2.	WELLS FARGO.....	62
4.3.	KOBE STEEL.....	64
4.4.	MITSUBISHI MATERIALS	67
4.5.	ΤΟΥΤΑ	70
4.6.	GENERAL MOTORS	73
4.7.	VOLKSWAGEN.....	76
4.8.	DAIMLER.....	79
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	82
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	84
6.1.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	84
6.2.	ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ.....	86

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

- Πίνακας 1. Μεταβολές στην μετοχή της Facebook πριν το σκάνδαλο
- Πίνακας 2. Μεταβολές στην μετοχή της Facebook μετά το σκάνδαλο
- Πίνακας 3. Μεταβολές στην μετοχή της Wells Fargo πριν το σκάνδαλο
- Πίνακας 4. Μεταβολές στην μετοχή της Wells Fargo μετά το σκάνδαλο
- Πίνακας 5. Μεταβολές στην μετοχή της Kobe Steel πριν το σκάνδαλο
- Πίνακας 6. Μεταβολές στην μετοχή της Kobe Steel μετά το σκάνδαλο
- Πίνακας 7. Μεταβολές στην μετοχή της Mitsubishi Materials πριν το σκάνδαλο
- Πίνακας 8. Μεταβολές στην μετοχή της Mitsubishi Materials μετά το σκάνδαλο
- Πίνακας 9. Μεταβολές στην μετοχή της Toyota πριν το σκάνδαλο
- Πίνακας 10. Μεταβολές στην μετοχή της Toyota μετά το σκάνδαλο
- Πίνακας 11. Μεταβολές στην μετοχή της General Motors πριν το σκάνδαλο
- Πίνακας 12. Μεταβολές στην μετοχή της General Motors μετά το σκάνδαλο
- Πίνακας 13. Μεταβολές στην μετοχή της Volkswagen πριν το σκάνδαλο
- Πίνακας 14. Μεταβολές στην μετοχή της Volkswagen μετά το σκάνδαλο
- Πίνακας 15. Μεταβολές στην μετοχή της Daimler πριν το σκάνδαλο
- Πίνακας 16. Μεταβολές στην μετοχή της Daimler μετά το σκάνδαλο
- Πίνακας 17. Αριθμοδείκτες Facebook
- Πίνακας 18. Αριθμοδείκτες Wells fargo
- Πίνακας 19. Αριθμοδείκτες Kobe Steel
- Πίνακας 20. Αριθμοδείκτες Mitsubishi Materials
- Πίνακας 21. Αριθμοδείκτες Toyota
- Πίνακας 22. Αριθμοδείκτες General Motors
- Πίνακας 23. Αριθμοδείκτες Volkswagen
- Πίνακας 24. Αριθμοδείκτες Daimler

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

- Σχήμα 1. Μεταβολή μετοχής Facebook
- Σχήμα 2. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Facebook
- Σχήμα 3. Μεταβολή μετοχής Wells fargo
- Σχήμα 4. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Wells fargo
- Σχήμα 5. Μεταβολή μετοχής Kobe Steel
- Σχήμα 6. Μεταβολή μετοχής Mitsubishi Materials

Σχήμα 7. Μεταβολή μετοχής Toyota

Σχήμα 8. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Toyota

Σχήμα 9. Μεταβολή μετοχής General Motors

Σχήμα 10. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας General Motors

Σχήμα 11. Μεταβολή μετοχής Volkswagen

Σχήμα 12. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Volkswagen

Σχήμα 13. Μεταβολή μετοχής Daimler

Σχήμα 14. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Daimler

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Co	Company (εταιρεία)
Corp	Corporation (εταιρεία)
DUH	Deutsche Umwelthilfe (Υπηρεσία προστασίας περιβάλλοντος της Γερμανίας)
EC	European Commission (Ευρωπαϊκή Επιτροπή)
EIB	European Investment Bank (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων)
EPA	Environmental Protection Agency (Υπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος ΗΠΑ)
FED	Federal Reserve System (Ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ)
FTC	Federal Trade Commission (Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου των ΗΠΑ)
NOV	Notice of Violation
δισ.	Δισεκατομμύρια
εκατ.	Εκατομμύρια
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
MME	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
τρис.	Τρισεκατομμύρια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι σύγχρονες επιχειρήσεις καλούνται να συμπορευτούν με τις τάσεις της σύγχρονης εποχής που ορίζουν μια άνευ προηγούμενου επιδίωξη μέγιστης κερδοφορίας και του ελέγχου των μελών του οργανισμού μέσω μιας βέλτιστης εταιρικής διακυβέρνησης με σκοπό τον περιορισμό αλόγιστων και μη νόμιμων πρακτικών. Οι διαρκείς ελλείψεις που παρουσιάζουν τα μοντέλα των εταιρικών κωδικών οδηγούν σε ένα συνεχές ξέσπασμα σκανδάλων (είτε λογιστικών είτε διαχειριστικών) με αποτέλεσμα την επιβολή δυσχερών ποινών και δυσθεώρητων προστίμων σε διευθυντικά στελέχη, μετόχους και άλλα υψηλά ιστάμενα πρόσωπα και επί του συνόλου αμαύρωση τις εικόνας της επιχείρησης στη παγκόσμια εμπορική σκηνή του ευ επιχειρείν και της υγιούς ανταγωνιστικότητας στο ευρύ καταναλωτικό κοινό.

Εξετάζονται σωρεία παραβάσεων, όπως παραποιήσεις δεδομένων των εξαρτημάτων και μηχανημάτων βασικών εργαλείων της καθημερινότητας όπως το αυτοκίνητο (διαχειριστικά σκάνδαλα) αλλά και τα λογιστικά σκάνδαλα που παραπέμπουν σε μεθοδεύσεις εικονικών προϋπολογισμών, δυσανάλογα ποσά για τις αγορές μετοχών, φοροδιαφυγές, δωροδοκίες ανωτάτων στελεχών και πολλά ακόμα, τα οποία κλυδωνίζουν τον, όχι και τόσο αθώο, επιχειρηματικό κόσμο στο βωμό της κερδοφορίας.

Μια εξίσου οδυνηρή επίπτωση, αποτελεί η αυξομείωση των μετοχών κάθε εμπλεκόμενης εταιρείας από την στιγμή που φανερώθηκε δημόσια η συμμετοχή της στις παρατυπίες. Αυτό σημαίνει πως οι επενδυτές (μακροχρόνιοι ή βραχυχρόνιοι) βρίσκονται έμπροσθεν στο ερώτημα για το πόσο ασφαλές είναι το επενδυμένο κεφάλαιο τους δημιουργώντας αβεβαιότητα στα απανταχού χρηματιστήρια αλλά κυρίως στην άμεση ρευστότητα της επιχείρησης αλλά και την χρηματιστηριακή αξία αυτής. Το αποτέλεσμα σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι να φθάνουν στο σημείο να δηλώνουν πτώχευση και να ζητούν βοήθεια μέσω κυβερνητικών νόμων στους οποίους υπάγονται για να διατηρήσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία.

Σαφώς και εγείρεται το ερώτημα για το ποιοι ευθύνονται για αυτήν την διαρκή έλλειψη σεβασμού που επιδεικνύουν οι κολοσσοί των επιχειρηματικών κλάδων απέναντι σε βασικούς πυλώνες της κοινωνίας όπως είναι η δημόσια υγεία, το οικονομικό υπόβαθρο των κοινωνιών που πλήττουν, οι περιβαλλοντολογικές επιπτώσεις, τα λανθασμένα επιχειρηματικά μοτίβα που ακολουθούν και κατ' επέκταση τα εγκληματικά και κερδοσκοπικά πρότυπα για τους επίδοξους νέους επιχειρηματίες που άθελα λανσάρουν. Είναι ευθύνη των αρμόδιων ρυθμιστικών αρχών κάθε χώρας να προβάλλουν το θέμα ως ύψιστης σημασίας δεδομένου

πως οι επόμενες γενιές δεν θα αργήσουν να επηρεαστούν από τις παραβάσεις των παλαιότερων και πως οι κυβερνήσεις των κρατών θα πρέπει συνεχώς να ανανεώνουν τους κώδικες της εταιρικής διακυβέρνησης σφίγγοντας τον κλοιό στους επίδοξους παραβάτες.

Στην παρούσα εργασία, μια μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η αποδελτίωση του τύπου, η οποία στοχεύει να εντυφλήσει στα δεδομένα της ιστορίας.

Αναλύοντας τα γεγονότα όπως μεταφέρθηκαν από εγκεκριμένα δημοσιογραφικά πρακτορεία, εξετάζεται ο αντίκτυπος που επέφεραν μέσω της προβολής τους από αυτά στην χρηματιστηριακή αγορά. Στην προσπάθεια αυτή, γίνεται χρήση αριθμοδεικτών για την περαιτέρω ανάλυση των επιπτώσεων βασιζόμενη στο βιβλίο του κ. Νιάρχου.

Αναλυτικότερα η εργασία, χρησιμοποιεί 8 περιπτώσεις σκανδάλων, είτε με λογιστικό είτε με διαχειριστικό αντικείμενο παραβάσεων. Με βάση τον γεωγραφικό προσδιορισμό, κινείται στις 3 εκατ. των μεγαλύτερων αγορών του κόσμου όπως είναι αυτή των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ραγδαία αναπτυσσόμενης οικονομίας της Ιαπωνίας.

Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται η παραβίαση των προσωπικών δεδομένων από το ευρέως διαδεδομένο μέσο κοινωνικής δικτύωσης το Facebook μέσω μιας εφαρμογής που συγκέντρωνε τα απαραίτητα στοιχεία του χρήστη ούτως ώστε να χρησιμοποιηθούν για ποικίλους προωθητικούς λόγους, όπως πολιτικές καμπάνιες. Το συμβάν είχε ως απόρροια να δοθεί δημόσια συγγνώμη από τον ιδρυτή της και να αλλάξει η πολιτική απορρήτου της πλατφόρμας. Στην επόμενη περίπτωση, μια από τις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας η Wells Fargo, υπό τις πιέσεις της διοίκησης εξανάγκαζε τους υπαλλήλους της να δημιουργούν μη εξουσιοδοτημένους λογαριασμούς πιστωτικών καρτών σε ανυποψίαστους πελάτες για να πετύχουν τους στόχους πωλήσεων. Επακόλουθο αυτών, να δοθούν αποζημιώσεις και να απολυθούν χιλιάδες υπάλληλοι. Στην περίπτωση της General Motors, η εταιρεία αμελούσε τα ποιοτικά επίπεδα των διακοπών των κινητήρων που, ακόμα και εν κινήσει, έσβηναν τον κινητήρα εξ' ου και δημιουργούσαν προβλήματα στο άνοιγμα των αερόσακων προκαλώντας χιλιάδες ανακλήσεις αμαξιών.

Στην Ευρώπη η έρευνα μεταφέρεται στις προβληματικές αυτοκινητοβιομηχανίες, όπου η Volkswagen εγκατέστησε μια συσκευή παραποίησης δεδομένων εκπομπών διοξειδίου του αζώτου που είχε ως στόχο να πείσει τις ρυθμιστικές αρχές των ΗΠΑ για την μηδενική περιβαλλοντική επίπτωση των αυτοκινήτων, αγνοώντας τις επιπτώσεις για την δημόσια υγεία. Αποτέλεσμα αυτού να υπάρξει ποινή ρεκόρ στα παγκόσμια δεδομένα με εκατομμύρια ανακλήσεις ανά τον κόσμο και αλλαγή της ηγεσίας. Την πράξη της ανταγωνίστριας εταιρείας

μιμήθηκε η Daimler που έπεσε με την σειρά της στα χέρια των κυβερνητικών αρχών με παρόμοιες επιπτώσεις.

Μετέπειτα γίνεται λόγος για τις επιχειρήσεις της Ιαπωνίας. Πιο συγκεκριμένα, η εξιχνίαση κάποιων τροχαίων ατυχημάτων με πρωταγωνιστή διάσημα οχήματα της Toyota οδήγησαν στην ανακάλυψη ενός σημαντικού προβλήματος στα πεντάλ του γκαζιού, τα οποία δημιουργούσαν ξαφνική επιτάχυνση με αποτέλεσμα την ανάκληση χιλιάδων αμαξιών. Τέλος, δυο εκ των κατασκευαστικών κολοσσών της χώρας η Kobe Steel και Mitsubishi Materials γίνονται αντιληπτοί να παραποιούν τα χαρακτηριστικά αντοχής των προϊόντων αλουμινίου τους δημιουργώντας ένα παγκόσμιο ντόμινο ανησυχιών για την στιβαρότητα των κατασκευών τα οποία χρησιμοποιήθηκαν, ωθώντας τους διευθύνοντες συμβούλους τους σε απολογητικές συνεντεύξεις και παραιτήσεις ή αλλαγές σε πόστα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

2.1. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

2.1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το ολοένα και πιο απαιτητικό, παγκόσμιο επιχειρησιακό περιβάλλον απαιτεί μια διεξοδική έρευνα επάνω στην βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης για τον έλεγχο των ενδοεπιχειρησιακών παραγόντων που επηρεάζουν τον βαθμό απόδοσης αυτών.

Για την εταιρική διακυβέρνηση υπάρχουν διάφοροι ορισμοί. Όπως για παράδειγμα της επιτροπής του Cadbury και του ΟΟΣΑ που την ορίζουν ως τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις ελέγχονται και παρακολουθούνται. Μια διαφορετική άποψη εκφράζουν οι Shleifer και Vishny, οι οποίοι αναφέρουν πως στοχεύει στην εξασφάλιση των χρηματοδοτών και των επιχειρήσεων ως προς τη λήψη της απόδοσης της επένδυσής τους.

Η διαφάνεια των διαδικασιών, η σωστή και αξιόπιστη δημοσιοποίηση πληροφοριών και οι διαρκείς και σχολαστικοί έλεγχοι των οργάνων εποπτείας, αποτελούν τους στόχους της καλής εταιρικής διακυβέρνησης.

2.1.2. ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.

Ο νόμος ωθεί τις επιχειρήσεις σε παγκόσμια βάση να υιοθετούν ένα λειτουργικό σύστημα διακυβέρνησης που θα διασφαλίζει τα ενδιαφερόμενα μέρη αυτών. Σε αυτό βοηθούν η θέσπιση μιας σειράς από εθελοντικούς κώδικες από τις κυβερνήσεις των κρατών που στόχο έχουν να δώσουν ένα πρότυπο λειτουργίας για την όσο το δυνατόν καλύτερη εξάσκηση της εταιρικής διακυβέρνησης. Τα κριτήρια τα οποία είναι η ουσία της πρακτικής εφαρμογής αυτών αναφέρονται παρακάτω:

➤ Η διασφάλιση των δικαιωμάτων των μετόχων, το οποίο είναι ζωτικής σημασίας κυρίως για την δίκαια μεταχείριση των μικρομετόχων και της ψήφου που κατέχουν.

➤ Η λεπτομερής ενημέρωση των επενδυτών, που σχετίζεται με την ασφάλεια που επιθυμούν να νιώσουν για τα κεφάλαια τους μέσω της πλήρους διαφάνειας των δεδομένων που δίνονται μέσω των ελέγχων στα οικονομικά πρακτικά που κοινοποιούνται από τα αρμόδια διοικητικά στελέχη.

➤ Το διοικητικό συμβούλιο και το καθήκον του να επιτηρεί τις κινήσεις των ανώτερων στελεχών μέσα στα πλαίσια των ελέγχων που πραγματοποιούνται από τα εποπτικά συμβούλια για τυχόν αποκλίσεις στις ενέργειές τους (Ξανθάκης, Τσιπούρη, Σπανός, 2003).

2.2. ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ

2.2.1 ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ:

➤ Χειραγώγηση κερδών που επέφερε την επιβολή λογιστικού ελέγχου της επιτροπής της κεφαλαιαγοράς: Στην περίπτωση αυτή οι επιχειρήσεις για να ελαχιστοποιήσουν τα κόστη της χρηματοδότησης των ξένων κεφαλαίων χειραγωγούν τα κέρδη κινώντας έτσι της υποψίες με αποτέλεσμα την επιβολή λογιστικών ελέγχων, αποδεικνύοντας την αδυναμία της εσωτερικής διακυβέρνησης να πράξει σωστά. Ένα ακόμα αίτιο που αποκαλύπτεται είναι η παράνομη πώληση μετοχών των στελεχών και τα δικαιώματα εκμετάλλευσης αυτών σε υπερτιμημένη τιμή.

➤ Οικονομικές ανακρίβειες των Διευθυντικών στελεχών: Οι έρευνες δείχνουν ότι όταν οι επιτροπές και τα ανώτερα συμβούλια διαθέτουν γνώσεις από χρηματοοικονομικά τότε υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να υπάρξουν φαινόμενα μεθοδεύσεων. Μια ακόμα μελέτη επ' αυτού δείχνει πως τα ανώτερα στελέχη αλλά και εταιρείες γενικά, επενδύουν ή πουλάνε μετοχές και περιουσιακά στοιχεία σε μεγάλες ποσότητες σε περιόδους που εγείρουν υποψίες, με στόχο την ανοδική τους πορεία.

➤ Διαχείριση κερδών: Παρατηρείται στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν ανεξάρτητοι ελεγκτές για την επόπτευση των λογιστικών συναλλαγών, πως σε χρονικά διαστήματα με μεγάλο κύκλο εργασιών, οι διευθύνοντες σύμβουλοι κάνουν τεράστιες συναλλαγές με μετοχές και δικαιώματα εκμετάλλευσης.

2.2.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

➤ Επιβολή λογιστικού ελέγχου της επιτροπής της κεφαλαιαγοράς: Οι επιχειρήσεις αυτές που έχουν υπαχθεί στον έλεγχο της επιτροπής κεφαλαιαγοράς δύνανται να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα κόστη κεφαλαίων. Μια άλλη έρευνα δείχνει πως, σύμφωνα με τους νόμους που έχουν θεσπιστεί, σε περιπτώσεις παρουσίασης εσφαλμένων αποτελεσμάτων, οι Διευθύνοντες σύμβουλοι που εμπλέκονται με τις παραποιήσεις συνήθως απολύονται από την εκάστοτε επιχείρηση (93%) ενώ μεγάλο μέρος αυτών(28%) αντιμετωπίζουν τις συνέπειες του νόμου. Τέλος, το 31% έχουν κυρώσεις σε ότι αφορά την πιθανότητα πρόσληψης σε δημόσιες υπηρεσίες.

➤ Οικονομικές ανακρίβειες των Διευθυντικών στελεχών: Στο σημείο αυτό από τις αναθεωρήσεις των εταιρειών, οι ασυνήθιστα μεγάλοι τζίροι από τους κύκλους εργασιών των ανωτέρων διευθυντικών στελεχών οδηγούν σε ποινές αυτών και των ελεγκτών που συμμετείχαν αφού έχουν προηγηθεί οι δημόσιοι έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

➤ Διαχείριση Κερδών: Διαπιστώνεται μέσω μελετών, πως η πιθανότητα της μετάθεσης του CEO σχετίζεται θετικά με το ύψος των δεδουλευμένων την χρονιά που προηγήθηκε, φαινόμενο το οποίο γίνεται πιο έντονο στις επιχειρήσεις που κάνουν επαναδιατυπώσεις στις οικονομικές τους καταστάσεις ή της συμμόρφωσης σύμφωνα με τις αλλαγές στο νομικό καθεστώς. (Agrawal, Cooper, 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

3.1. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ FACEBOOK INC.

3.1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το Facebook ιδρύθηκε στις 4 Φεβρουαρίου 2004 από τους συμφοιτητές Mark Zuckerberg, Dustin Moskovitz, Chris Hughes, Andrew McCollum, και Eduardo Saverin (Joe, Ramakrishnan and Shaji). Είναι ένας ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης. Η αποστολή του είναι να φέρει τον κόσμο πιο κοντά και να δώσει την δύναμη στα άτομα να φτιάξουν μια κοινότητα. Το 2015 κατάφερε να έχει 1 δις εκατομμύριο ενεργούς χρήστες (Facebook, 2015).

Αρχικά, το Facebook είχε δημιουργηθεί για να μπορούν οι φοιτητές να διατηρούν με την πανεπιστημιακή κοινότητα, σχέσεις (Ross et al., 2009). Για τον λόγο αυτό, στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του είχαν πρόσβαση μόνο όσοι σπούδαζαν σε πανεπιστήμια και κολέγια (Dwyer, Hiltz and Passerini 2007). Έγινε διαθέσιμο για τους οργανισμούς τον Απρίλιο του 2006, όπου μέσα σε δύο εβδομάδες δημιούργησαν λογαριασμό περισσότεροι από 4.000 (Waters et al., 2009).

Το Μάρτιο του 2018, ήρθε στην επιφάνεια σκάνδαλο που αφορούσε την διαρροή προσωπικών δεδομένων των χρηστών του. Όμως η ανεπαρκής προστασία των προσωπικών δεδομένων ήταν εμφανής πολύ πριν το σκάνδαλο. Από παλιότερες έρευνες, το Facebook κατείχε την δεύτερη θέση στις εταιρείες με την χαμηλότερη προστασία των προσωπικών δεδομένων (Debatin et al., 2009).

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως είναι το Facebook, παρέχουν εκ φύσεως αρκετές προσωπικές πληροφορίες, συνεπώς είναι δύσκολο (σχεδόν αδύνατο) να προστατευθούν από τρίτους. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι αρκετοί χρήστες δεν ασχολούνται με τις ρυθμίσεις απορρήτου που διαθέτει το Facebook, το πρόβλημα αυτό οξύνεται. Κατά συνέπεια, πέφτουν θύματα κατάχρησης τον προσωπικών δεδομένων τους χωρίς να υποπίπτει στην αντίληψη τους (Acquisti and Gross, 2006). Επομένως, όταν ξέσπασε το σκάνδαλο με τα προσωπικά δεδομένα, δεν ήταν λίγοι αυτοί που δεν ξαφνιάστηκαν από το γεγονός αυτό.

Το έτος 2009 εξασφάλισε την πρώτη θέση για το πιο διάσημο κοινωνικό μέσο δικτύωσης, καθώς κατάφερε να ξεπεράσει το MySpace, το οποίο αποτελούσε τον κύριο ανταγωνιστή του και είχε δημιουργηθεί πριν από αυτό. Αυτό που το έκανε να ξεχωρίσει, είναι οι πρόσθετες παροχές που παρέχει σε σχέση με τα υπόλοιπα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως είναι τα παιχνίδια και ο 'τοίχος'. (Cheung, Chiu and Lee, 2011) Τα τελευταία χρόνια, έχει πολλούς

ισχυρούς ανταγωνιστές, όπως είναι το Instagram και το Youtube, όμως, σύμφωνα με το Statista, παρά το σκάνδαλο που δημιουργήθηκε τον Μάρτιο του 2018, εξακολουθεί να έχει τους περισσότερους χρήστες (Anon, 2018).

Όπως ήταν αναμενόμενο, όταν ήρθε στο φως το σκάνδαλο, δεν ήταν λίγοι αυτοί που μήνυσαν την εταιρεία. Έλαβε αγωγές για αποζημιώσεις από κάποιους χρήστες, καθώς υποστήριξαν ότι είχαν εξαπατηθεί και παραβιαστεί τα προσωπικά τους δεδομένα, χωρίς την εξουσιοδότηση τους (Sprangler, 2018). Αλλά και οι επενδυτές δεν έμειναν άπραγοι καθότι και αυτοί ξεκίνησαν τις μηνύσεις για παραπλάνηση και απόκρυψη γεγονότων που τους αφορούσαν (Charman, 2018).

Εκτός όμως από τους χρήστες και τους επενδυτές, αγωγή έχει κατατεθεί και από την Βρετανική ρυθμιστική αρχή πληροφοριών, ζητώντας μισό εκατομμύριο λίρες (καθώς μπορεί να επιβάλει αυτό το ποσό ως το μέγιστο), λόγω της αδυναμίας της Facebook να προστατέψει τα δεδομένα των χρηστών της (Herszenhorn, et al., 2018). Σύμφωνα με τα δεδομένα, το ποσό αυτό, είναι αμελητέο μπροστά στα καθαρά κέρδη του Facebook, τα οποία μόνο στο πρώτο τρίμηνο του 2018 έφτασαν σχεδόν τα 5 δισ. Δολάρια (Anon, 2018).

3.1.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

- Στις 17 Μαρτίου 2018, η ειδησεογραφική εφημερίδα The Guardian δημοσιοποίησε ένα άρθρο σύμφωνα με το οποίο η Cambridge Analytica, χρησιμοποίησε χωρίς εξουσιοδότηση, τα προφίλ από 50 εκατ. χρήστες του Facebook. Σαν στόχο είχαν την δημιουργία εστιασμένων διαφημίσεων ούτως ώστε να δημιουργηθεί ένα πλεονέκτημα υπέρ της προεκλογικής εκστρατείας του Donald Trump. Ο τρόπος με τον οποίο συλλέχτηκαν τα δεδομένα, ήταν μέσω μιας εφαρμογής την οποία έφτιαξε ο Aleksandr Kogan. Το όνομα αυτής της εφαρμογής ήταν: This Is Your Digital Life. Στους όρους χρήσης, οι χρήστες ενημερωνόντουσαν ότι η συλλογή των προσωπικών δεδομένων που συμφωνούσαν να δώσουν, συλλέγονταν για να χρησιμοποιηθούν για ακαδημαϊκούς λόγους. Αυτό που δεν γνώριζαν οι χρήστες ήταν το γεγονός ότι μαζί με τα δικά τους δεδομένα, η εφαρμογή αυτή συνέλλεγε και τα δεδομένα από τους φίλους τους στο Facebook. Επιπρόσθετα, για την συμπλήρωση του τεστ προσωπικότητας οι χρήστες θα λάμβαναν μια αμοιβή (Graham-Harrison & Cadwalladr, 2018). Την ημέρα που έγινε γνωστό το σκάνδαλο, η Carole Cadwalladr, ρεπόρτερ της The Guardian, έγραψε στο Twitter, ότι την προηγούμενη μέρα η εφημερίδα είχε προειδοποιηθεί από το Facebook ότι θα προχωρούσαν σε μήνυση (Cadwalladr, 2018). Μετά την δημοσίευση του σκανδάλου, όπως ήταν φυσικό δημιουργήθηκαν πολλές αντιδράσεις,

και μεταξύ αυτών ήταν η αναζωπύρωση του κινήματος #DeleteFacebook, το οποίο έγινε τάση στο Twitter (Gilbert, 2018).

- Στις 20 Μαρτίου 2018, ξεκίνησε να ερευνάτε από την Federal Trade Commission (FTC) των ΗΠΑ· τι ενέργειες ακολουθούσε η Facebook για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των χρηστών. Στην περίπτωση που είχαν παραβιαστεί οι όροι χρήσης, η FTC μπορεί να της επιβάλει πρόστιμο, το οποίο θα αντιστοιχεί με εκατ. δολάρια (Anon, 2018).
- Στις 21 Μαρτίου 2018, ο Mark Zuckerberg έκανε μια ανάρτηση στο Facebook, στην οποία απολογούνταν για το περιστατικό (Zuckerberg, 2018).
- Στις 26 Μαρτίου 2018, ο Mark Zuckerberg ζήτησε συγνώμη μέσω διαφημίσεων σε ολοσέλιδα εφημερίδων και υποσχέθηκε πως θα παρθούν μέτρα (CNET, 2018).
- Στις 4 Απριλίου 2018, σύμφωνα με τους υπολογισμούς, ο αριθμός των χρηστών που έπεσαν θύματα δεν είναι μόνο 50 εκατ. αλλά ξεπερνάνε τα 87 εκατ. (Schroepfer, 2018)
- Στις 10 Απριλίου 2018, ο Mark Zuckerberg κατέθεσε δημόσια για το σκάνδαλο στο Κογκρέσο. Μεταξύ άλλων, στην κατάθεση που διήρκησε σχεδόν πέντε ώρες, ζήτησε και επίσημα συγνώμη για την αδυναμία του να προστατέψει τους χρήστες του Facebook και ανέλαβε την ευθύνη (Anon, 2018). Ύστερα από αυτό, η μετοχή της Facebook ανέβηκε σχεδόν κατά 4,5%. Πιο συγκεκριμένα, την Δευτέρα 9 Απριλίου, η μετοχή είχε κλείσει στα 157,93 δολάρια. Ενώ στις 10 Απριλίου στα 165,04. Επίσης, η Facebook ανακοίνωσε ότι θέλει να δημιουργήσει ένα πρόγραμμα επιβράβευσης για τους χρήστες στους οποίους θα πέφτει στην αντίληψη τους διαρροή δεδομένων και θα το αναφέρουν. Ο Pete Voss πρόσθεσε επίσης πως αν είχε τεθεί σε λειτουργία το πρόγραμμα πριν το συμβάν της υπόθεσης της Cambridge Analytica και κάποιος χρήστης είχε αναφέρει το πρόβλημα, τότε θα είχαν αποφευχθεί αυτά τα γεγονότα (Anon, 2018).
- Στις 13 Απριλίου 2018, η The Guardian υποστήριξε ότι έχουν συλλεχθεί και προσωπικά μηνύματα από τους χρήστες, αλλά θύματα έχουν πέσει πολύ λιγότεροι από τους 87 εκατομμύρια χρήστες, χωρίς όμως να διευκρινίζεται ο ακριβής αριθμός. Από την μεριά του, ο Aleksandr Kogan επισήμανε ότι έχει λάβει προσωπικά μηνύματα μόνο από άτομα που κατέβασαν την εφαρμογή και σε καμία περίπτωση δεν είχε η Cambridge Analytica πρόσβαση σε αυτά (Hern & Cadwalladr, 2018).
- Στις 18 Απριλίου 2018, η πολιτική απορρήτου του Facebook ενημερώθηκε σύμφωνα με το General Data Protection Regulation (Egan & Beringer, 2018).

- Στις 14 Μαΐου 2018, σε επίσημη ανακοίνωση ο αντιπρόεδρος του Facebook, Ime Archibong, ανέφερε ότι έχουν διαγραφεί περίπου 200 εφαρμογές, οι οποίες φαίνονται ύποπτες για την κατάχρηση προσωπικών δεδομένων των χρηστών. Επιπρόσθετα, επισήμανε ότι η έρευνα για την εύρεση όλων των κακόβουλων εφαρμογών, συνεχίζεται, καθώς χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση για να βρεθούν όλες (Archibong, 2018).
- Στις 16 Μαΐου 2018, ο Antonio Tajani, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δημοσίευσε στο Twitter, ότι ο Mark Zuckerberg θα παρευρεθεί ενώπιον του Ευρωκοινοβουλίου προκειμένου να ενημερώσει για το σκάνδαλο της Cambridge Analytica για να δώσει τις απαραίτητες διευκρινήσεις (Tajani , 2018).
- Στις 22 Μαΐου 2018, μεταδόθηκε δημόσια, η κατάθεση του Mark Zuckerberg στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Anon, 2018).

Η πρώτη φορά που έγινε γνωστό ότι η Cambridge Analytica χρησιμοποιούσε τα δεδομένα από τους χρήστες του Facebook ήταν στις 11 Δεκεμβρίου 2015. Τότε η The Guardian έκανε γνωστές τις ενέργειες που είχε πραγματοποιήσει η προεκλογική εκστρατεία του Ted Cruz, ούτως ώστε οι Ρεπουμπλικάνοι πολιτικοί, μεταξύ αυτών και ο Donald Trump να αποκτήσουν πλεονέκτημα έναντι των αντιπάλων τους. Πιο συγκεκριμένα, για να επιτευχθεί αυτό, έλαβαν δεδομένα από ψυχολογικά προφίλ κυρίως αμερικανών χρηστών του Facebook, τα οποία έλαβαν ύστερα από χρηματοδότηση ακαδημαϊκών (Davies, 2018).

Ο Mark Zuckerberg υποστήριξε ότι εν έτη 2015, όταν ενημερώθηκε το παραπάνω περιστατικό, ζήτησε να επισημοποιήσουν οι Cambridge Analytica και Aleksandr Kogan ότι δεν διαθέτουν πλέον τα δεδομένα που συνέλεξαν από τους ανυποψίαστους χρήστες. Επιπρόσθετα, απέκλεισε την εφαρμογή μέσω της οποίας πήραν τα δεδομένα (Zuckerberg, 2018).

3.1.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:

Πίνακας 1. Μεταβολές στην μετοχή της Facebook πριν το σκάνδαλο

Facebook	Ημέρες πριν το σκάνδαλο					
	-20	-15	-10	-5	-2	-1
Μέσος Όρος	181,05	181,99	182,53	184,17	184,38	184,48
Τυπική Απόκλιση	2,78	2,44	2,12	0,87	0,47	0,61
Μεταβολή Μετοχής	2,85%	0,98%	4,80%	-0,08%	0,49%	0,67%

Πριν την δημοσιοποίηση του σκανδάλου, η μετοχή της εταιρείας είχε ανοδική πορεία και με μεγάλη μεταβολή. Αυτό οφειλόταν στην καλή λειτουργία της επιχείρησης και στο γεγονός ότι εξακολουθούσε να βρίσκεται στην πρώτη θέση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και με το πέρασμα του χρόνου φαινόταν ότι δύσκολα θα άλλαζε η ηγετική της θέση.

Πίνακας 2. Μεταβολές στην μετοχή της Facebook μετά το σκάνδαλο

Facebook	Ημέρες μετά το σκάνδαλο					
	1	2	5	10	15	20
Μέσος Όρος	170,36	170,03	165,74	161,00	160,35	161,61
Τυπική Απόκλιση	2,21	1,68	4,29	5,64	4,79	4,97
Μεταβολή Μετοχής	-2,56%	-1,84%	-7,24%	-9,53%	-4,36%	-2,26%

Όταν έγινε γνωστό το σκάνδαλο, η μετοχή της μειώθηκε δραματικά. Οι διαστάσεις που πήρε από τα ΜΜΕ και οι αντιδράσεις από τον κόσμο οδήγησαν σε μια χαοτική κατάσταση. Λόγω της εμπλοκής της σε ένα πολύ σημαντικό θέμα της επικαιρότητας, δηλαδή της εκλογής του επόμενου πρόεδρου των ΗΠΑ, η εταιρεία υπήρξε στόχος από τους εκατ. επικριτές του Donald Trump ή μη, για την παραβίαση των νόμιμων διαδικασιών. Όλα έδειχναν ότι η εταιρεία δεν θα ήταν σε θέση να επανέλθει. Η απόκλιση της μετοχής μέσα στο διάστημα των 10 ημερών είχε φτάσει σχεδόν στις 6 μονάδες. Η δημόσια συγγνώμη του ιδρυτή της Facebook, κατάφερε να μειώσει την διαφορά στην μετοχή.

Με την είδηση του σκανδάλου, η Facebook είδε την μετοχή της να μειώνεται κατά 6,77%. Μέσα στο διάστημα των δύο εβδομάδων από την δημοσιοποίηση του σκανδάλου, η αγοραία αξία της μετοχής του Facebook έχασε παραπάνω από 80 δις. ευρώ, λόγω της καθόδου της περίπου κατά 17% (Sprangler, 2018). Πιο συγκεκριμένα, την Παρασκευή 16 Μαρτίου 2018, η μετοχή της έκλεισε στα 185,09 δολάρια, ενώ στις 2 Απριλίου στα 155,39. Στις 25 Απριλίου, δημοσιοποιήθηκαν οι καταστάσεις της για το πρώτο τρίμηνο του 2018, όπου οι πωλήσεις της έφτασαν στα 11.97 δις. δολάρια και τα κέρδη της Facebook ανήλθαν στα 4,99 δις. δολάρια (Anon, 2018). Αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι το σκάνδαλο έλαβε χώρα στις 17 Μαρτίου, επομένως, σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα δεν πρόλαβε να φανεί η αρνητική επίδραση του σκανδάλου στα οικονομικά της στοιχεία. Φυσικό επακόλουθο ήταν η μετοχή της να ανέβει κατά 9,06% (στα 174,16 δολάρια).

Η μετοχή της Facebook κατάφερε μέσα σε λίγους μήνες μετά το περιστατικό με την Cambridge Analytica, όχι μόνο να επανέρθει στα επίπεδα που ήταν αλλά και να ξεπεράσει την τιμή που είχε εξαρχής. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τις πέντε πρώτες θέσεις με την

υψηλότερη τιμή που είχε η μετοχή της από την ημερομηνία εισαγωγής της στο χρηματιστήριο, τις κατέχουν οι ημερομηνίες 25, 24, 23, 17 και 20 Ιουλίου 2018. Στις 25 Ιουλίου 2018 η μετοχή της είχε φτάσει στα 217,50 δολάρια (Anon, 2018). Επομένως, πριν αναρτηθούν οι οικονομικές καταστάσεις του δεύτερου τριμήνου, στις 26 Ιουλίου, δεν φαινόταν να έχει επηρεαστεί από το σκάνδαλο. Γεγονός που έκανε να μιλάνε για την ανάκαμψη της από τις αρνητικές επιπτώσεις που είχαν προκληθεί από το σκάνδαλο και το οποίο έκανε τους επενδυτές να αισθάνονται καθησυχασμένοι. Η μετοχή της μπορεί να παρατηρούσε κάποιες φορές πτώση, αλλά υπήρχε αρκετές φορές και άνοδος.

Όμως, όταν δημοσιεύτηκαν οι καταστάσεις του Facebook για το 2ο τρίμηνο, ήταν πλέον εμφανές ο αντίκτυπος του σκανδάλου που ξεκίνησε τον Μάρτιο, στις χρηματοοικονομικές τις καταστάσεις. Την ημέρα εκείνη υπήρξε μια θεαματική πτώση του ύψους 18.96% η οποία αποτελεί την υψηλότερη μείωση από την ημέρα που εισήχθη στο χρηματιστήριο. Είναι σχεδόν τριπλάσια ακόμα και από την μεταβολή που υπέστη ύστερα από την δημοσιοποίηση του σκανδάλου, όπου είχε πτώση 6,77%.

Ύστερα από ένα μήνα, στις 27 Αυγούστου, η μετοχή της κατάφερε να φτάσει στα 177.46 δολάρια. το οποίο δείχνει ότι επανέρχεται στην αρχική της τιμή με γοργούς ρυθμούς (Anon, 2018). Αρκετές έρευνες έχουν δείξει την εξάρτηση που έχουν οι άνθρωποι με το Facebook (Ryan et al., 2014) και ίσως σε αυτό οφείλετε το γεγονός ότι παρά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κατά καιρούς η Facebook, μέχρι τώρα έχει καταφέρει να τα ξεπερνάει με σχετικά μικρές επιπτώσεις και να παραμένει σε ένα υψηλό επίπεδο.

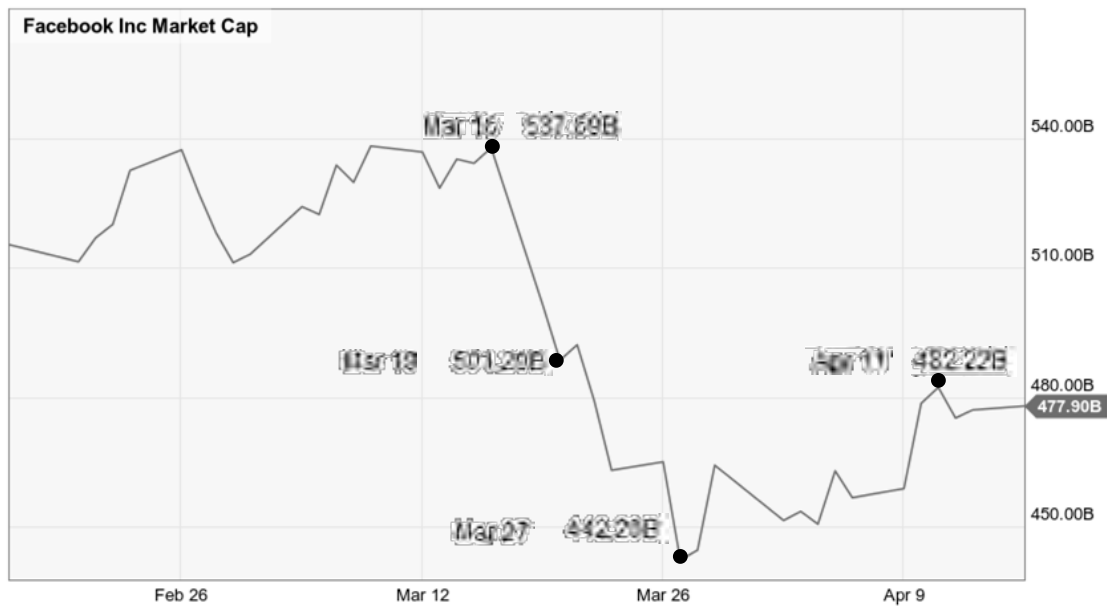
Όσον αφορά την χρηματιστηριακή αξία της, την Παρασκευή 16 Μαρτίου, δηλαδή μια μέρα πριν ξεσπάσει το σκάνδαλο, ήταν 545,09 δις. δολάρια. Την Δευτέρα 19 Μαρτίου, είχε χάσει από την αξία της 36,9 δις. δολάρια. Δέκα ημέρες μετά το σκάνδαλο, στις 27 Μαρτίου, η εταιρεία είδε την χρηματιστηριακή της αξία να αγγίζει τα 448,29 δις. δολάρια, η οποία αποτελεί και την χαμηλότερη για το έτος 2018. Τέλος, την μεγαλύτερη πτώση την αντιμετώπισε όταν δημοσίευσε τις οικονομικές τις καταστάσεις για το δεύτερο τρίμηνο. Πιο συγκεκριμένα, η αξία της στις 25 Ιουλίου άγγιξε τα 637,28 δις. δολάρια και την επόμενη μέρα έχασε 120,84 δις. δολάρια από την αξία της (Anon, 2018).

Σχήμα 1. Μεταβολή μετοχής Facebook

Πηγή: Nasdaq.com

Σχήμα 2. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Facebook

Πηγή: Ycharts.com

3.2. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ WELLS FARGO & COMPANY

3.2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Wells Fargo ιδρύθηκε από τους Henry Wells και William Fargo το 1852. Είναι μια αμερικάνικη πολυεθνική εταιρεία με έδρα της το Σαν Φρανσίσκο της Καλιφόρνιας. Η δραστηριότητα της είναι η παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η τράπεζα έχει να επιδείξει πλούσιο φιλανθρωπικό έργο, όπως η υποστήριξη τοπικών κοινοτήτων με δωρεές εκατ. δολαρίων, δείχνοντας έτσι ένα άρτιο κοινωνικό προφίλ (Wells fargo, 2018).

Εν έτη 2013, η εφημερίδα Los Angeles Times, έκανε πρώτη γνωστό το άνοιγμα λογαριασμών από υπαλλήλους της Wells Fargo, χωρίς την εξουσιοδότηση των ιδίων (Jeff, 2017). Όμως το ξέσπασμα έγινε στις 8 Σεπτεμβρίου 2016, όταν αποκαλύφθηκε ο υπέρογκος αριθμός των εξαπατημένων πελατών.

Η πρακτική των διασταυρούμενων πωλήσεων που ακολουθούσε, δημιούργησε τις κατάλληλες υποδομές για την εξαπάτηση (Sridharan και Hadley, 2018). Αυτό ενισχύθηκε κατά πολύ όταν οι υπάλληλοι στην χαμηλότερη ιεραρχία πιέζονταν σε απερίγραπτο βαθμό για να φτάνουν καθημερινά έναν αφύσικο αριθμό πωλήσεων.

Με τα δεδομένα που έχουν δημοσιευτεί, είναι εμφανές ότι παρά το σκάνδαλο, δεν επηρεάστηκε η εικόνα της εταιρείας στο χρηματιστήριο, ούτε είχε επιπτώσεις στην χρηματοοικονομική της κατάσταση (εκτός από κάποιες περιπτώσεις, που όμως κατάφερε να τις ξεπεράσει). Εκεί που επλήγη πολύ ήταν στην φήμη της (Tayan, 2016). Όπου όπως προαναφέραμε, η εταιρεία δίνει πολύ μεγάλη έμφαση σε αυτό το κομμάτι και προσπαθεί συνεχώς να καλυτερεύσει την εικόνα της.

Η διαδικασία που απαιτείται για να κλείσεις έναν λογαριασμό και να μεταβείς σε άλλη εταιρεία, είναι χρονοβόρα και εν μέρει πολυέξοδη. Επιπλέον, το ποσό που επιβαρύνθηκαν οι πελάτες ήταν αμελητέο. Όλα αυτά είχαν ως φυσικό επακόλουθο οι πελάτες να μην έχουν την ανάγκη να μπουν στην διαδικασία να ασχοληθούν με αυτή την περίπλοκη κατάσταση. Ιδιαίτερα από την στιγμή που η εταιρεία είχε προβεί στις απαραίτητες κινήσεις για να επανορθώσει. Όσοι επομένως είχαν ικανοποιηθεί από αυτές τις ενέργειες, αισθάνονταν πιο καθησυχασμένοι και δεν προέβησαν σε περαιτέρω κινήσεις (Jeff, 2017). Σύμφωνα με την εταιρεία, το ποσοστό των ατόμων που αντέδρασαν, ήταν πολύ χαμηλό (Tayan, 2016).

Η δημοσιοποίηση των καταστάσεων του τελευταίου τριμήνου του 2016, κατέδειξαν ότι παρά το σκάνδαλο, ο κόσμος συνέχιζε να επιλέγει τις υπηρεσίες της εταιρείας, καθώς η δημιουργία νέων λογαριασμών για αυτό το τρίμηνο είχε αυξηθεί κατά 3,5% (Jeff, 2017).

3.2.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:

- Στις 8 Σεπτεμβρίου 2016, έγινε γνωστό ότι υπάλληλοι της Wells Fargo δημιουργούσαν από το 2011 χωρίς εξουσιοδότηση πιστωτικές κάρτες για πελάτες τους. Κάποιοι από αυτούς που εξαπατήθηκαν, αντιλήφθηκαν ότι υπάρχουν στο όνομα τους λογαριασμοί που δεν είχαν ανοίξει με εξουσιοδότηση τους, όταν άρχισαν να χρεώνονται προμήθειες, ή έρχονταν στο ταχυδρομείο τους κάρτες που δεν είχαν ανοίξει οι ίδιοι. Πάραυτα ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων δεν αντιλήφθηκαν ποτέ την κίνηση αυτή καθώς μετά από σύντομο χρονικό διάστημα οι λογαριασμοί διαγράφονταν. Ο αριθμός των υπαλλήλων που συμμετείχαν ήταν τουλάχιστον 5.300, οι οποίοι και απολύθηκαν. Ο συνολικός αριθμός των πιστωτικών λογαριασμών που δημιούργησαν ήταν 565.000 καθώς επίσης και 1,5 εκατ. τραπεζικούς λογαριασμούς. Ο λόγος που προέβησαν σε αυτή την παρανομία οι υπάλληλοι, ήταν η πίεση που ασκούνταν από τους ανωτέρους τους για να δημιουργήσουν όσο το δυνατόν περισσότερους λογαριασμούς. Από την μεριά της, η επιχείρηση δήλωσε ότι λυπάται για το συγκεκριμένο περιστατικό και αναλαμβάνει την ευθύνη για τις επιπτώσεις που προκλήθηκαν στους πελάτες που εξαπατήθηκαν. Οι επιπτώσεις για τους καταναλωτές ήταν αμελητέες (περίπου 25 δολάρια), όμως η Wells Fargo θα πρέπει να καταβάλει στο σύνολο περίπου 5 εκατ. Δολάρια. Επιπλέον, για την εξαπάτηση αυτή, καλείται να πληρώσει πρόστιμο ύψους 185 εκατ. Δολαρίων, ποσό που αναλογεί μόλις στο 4% των μηνιαίων εσόδων της και δεν δημιουργεί μεγάλη χρηματοοικονομική ζημιά (Corkery, 2018).
- Στις 13 Σεπτεμβρίου 2016, στην πρώτη του δημόσια δήλωση ύστερα από το σκάνδαλο της Wells Fargo, ο John Stumpf, διευθύνων σύμβουλος της, ζήτησε συγνώμη και τόνισε ότι δεν σκοπεύει να παραιτηθεί. Επίσης, κρατάει επιφυλάξεις για το εάν απολύθηκαν και ανώτεροι υπάλληλοι που ευθύνονται για αυτό το γεγονός ή μόνο οι χαμηλόβαθμοι (Egan, 2018).
- Στις 14 Σεπτεμβρίου 2016, η δημιουργία αυτών των ψεύτικων λογαριασμών, ξεκινάει να ερευνάτε από τους Ομοσπονδιακούς Εισαγγελείς των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (ΗΠΑ), για να ανακαλύψουν κάτω από ποιες συνθήκες πραγματοποιήθηκαν (Matthews, 2018).
- Στις 20 Σεπτεμβρίου 2016, η Γερουσιαστής Elizabeth Warren, αναφερόμενη στον John Stumpf, είπε μεταξύ άλλων ότι θα πρέπει να λογοδοτήσει προσωπικά καθώς

επίσης ότι οι ενέργειες του¹ δείχνουν μια διοίκηση χωρίς θάρρος και αποφασιστικότητα μιας και κατηγόρησε ευθέως τους χαμηλόβαθμους υπαλλήλους της τράπεζας και όχι τα στελέχη αυτής, προκαλώντας εκνευρισμό στην αίθουσα με τα λεγόμενα του (McGrath, 2018).

- Στις 27 Σεπτεμβρίου 2016, σε ανακοίνωση από την της Wells Fargo, έγινε γνωστό ότι οι John Stumpf και Carrie Tolstedt θα παραιτηθούν από κάθε μορφή αποδοχής (μισθός, μπόνους κλπ) ύψους περίπου 41 και 19 εκατ. δολαρίων αντίστοιχα (Anon, 2018).
- Στις 29 Σεπτεμβρίου 2016, περίπου έξι εργαζόμενοι της Wells Fargo οι οποίοι είχαν απολυθεί, ανέφεραν στο CNNMoney, πώς η τράπεζα τους επέβαλλε αντίποινα από την στιγμή που ανέφεραν τα περιστατικά απάτης στην γραμμή καταγγελιών της εταιρείας. Ο John Stumpf δήλωσε προς υπεράσπιση του πως δεν γνωρίζει τον αριθμό των απολυμένων υπαλλήλων αλλά πάραυτα, θα επιληφθεί επί του θέματος (Egan, 2018).
- Στις 13 Οκτωβρίου 2016, ο John Stumpf αν και αρχικά είχε δηλώσει ότι δεν σκοπεύει να παραιτηθεί, πραγματοποίησε εθελοντική αποχώρηση από την επιχείρηση και βγήκε σε σύνταξη (Krantz, 2018).
- Στις 20 Οκτωβρίου 2016, ξεκίνησε ποινική έρευνα από την εισαγγελία της Καλιφόρνιας για την διαλεύκανση των γεγονότων, όπου θα γίνει κατάσχεση εγγράφων (στα οποία θα συμπεριλαμβάνονται και τα έγγραφα από τους λογαριασμούς που ανοίχθηκαν παράνομα) (Lynch, 2018).
- Στις 24 Ιανουαρίου 2017, η Wells Fargo κατέστησε σαφές πως θα εξετάσει κάθε καταγγελία των πρώην υπαλλήλων της ξεχωριστά, ενώ ανέφερε πως έχει απτές αποδείξεις πως κάποιες από αυτές εμπεριέχουν δόλο. Μάλιστα, ανακοίνωσε την πρόσληψη μιας ομάδας ειδικών που θα ερευνούσε εξονυχιστικά τις υποθέσεις όπου οι υπάλληλοι τηλεφώνησαν στην γραμμή καταγγελιών και έχουν απολυθεί εντός 12 μηνών (Egan, 2018).
- Στις 21 Φεβρουαρίου 2017, απολύονται 4 ανώτερη στελέχη που συνδέονταν με το σκάνδαλο. Μέχρι εκείνη την στιγμή είχαν χάσει την θέση τους μόνο κατώτεροι ιεραρχικά εργαζόμενοι και είχε αποχωρήσει εκούσια ο διευθύνων σύμβουλος. Επιπρόσθετα, αυτά τα στελέχη, δεν θα λάβουν τα μπόνους που δικαιούνταν για το

---

¹ Η απόλυση μόνο κατώτατων στελεχών, το γεγονός ότι δεν έχει ζητήσει την παραίτηση του και δεν έχει παραχωρήσει έστω και ένα μικρό ποσό από την ανταμοιβή του στην επιχείρηση.

- έτος 2016. Σε σχετική ανακοίνωση της η επιχείρηση ανέφερε ότι ενδέχεται να πραγματοποιηθούν και άλλες απολύσεις ανώτερων στελεχών (Dugan, 2018).
- Στις 28 Μαρτίου 2017, η Wells Fargo ανακοίνωσε μια συμφωνία για διακανονισμό για την αποζημίωση των πελατών που εξαπατήθηκαν ύψους 110 εκατ. δολαρίων. Την τελική απόφαση για το αν θα πραγματοποιηθεί τελικά αυτός ο διακανονισμός θα την λάβει το δικαστήριο (Anon, 2018).
  - Στις 3 Απριλίου 2017, η Wells Fargo υποχρεώθηκε να επαναπροσλάβει αλλά και να αποζημιώσει με 5,4 εκατ. δολάρια έναν υπάλληλο της, ο οποίος απολύθηκε το 2010, ύστερα από υποψίες που είχε για το παράνομο άνοιγμα λογαριασμών και τις οποίες ανέφερε στους υπεύθυνους και στην γραμμή καταγγελιών. Από την μεριά της εταιρεία προέβαλε ενστάσεις (Anon, 2018).
  - Στις 10 Απριλίου 2017, ύστερα από μια έκθεση που δημοσιοποίησε η Wells Fargo, γίνεται γνωστό ότι οι John Stumpf και Carrie Tolstedt θα πρέπει να επιστρέψουν επιπλέον 28 και 48 εκατ. δολάρια αντίστοιχα, καθώς καταλογίζεται σε αυτούς το μεγαλύτερο ποσοστό ευθύνης για την εξαπάτηση. Στον Stumpf , προσάπτεται πως παρέβλεψε τις εγκληματικές ενέργειες των υπαλλήλων του. Στην δε Tolstedt, ως διευθύντρια πωλήσεων, έθετε εξωπραγματικούς στόχους πωλήσεων στους υφιστάμενους της, ωθώντας στην καταπίεση τους και άρα σε μη νόμιμες ενέργειες για να ανταπεξέλθουν. Επομένως, το συνολικό ποσό που πρέπει να επιστρέψουν ανέρχεται στα 69 και 67 εκατ. δολάρια αντίστοιχα (Cowley & Kingson 2017)
  - Στις 21 Απριλίου 2017, το ποσό του διακανονισμού ανεβαίνει στα 142 εκατ. Δολάρια (Matt Egan, 2017) Επιπλέον, ενώ η δημιουργία των ψεύτικων λογαριασμών χρονολογούνταν από το 2011, η Wells Fargo ανακοίνωσε πως το σκάνδαλο πρωτοξεκίνησε το 2002 (Report, 2017).
  - Στις 31 Αυγούστου 2017, υπολογίζεται ότι μάλλον ο αριθμός των ψεύτικων λογαριασμών ανέρχεται περίπου στους 3,5 εκατ. (Keller, 2018)
  - Στις 2 Φεβρουαρίου 2018, επεβλήθη από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (FED), περιορισμός της αύξησης των περιουσιακών στοιχείων της Wells Fargo στο ποσό που διέθετε εν έτη 2017 (Anon, 2018) δηλαδή μέχρι τα 1,95 τρισεκατομμύρια (τρεις.) Δολάρια (Wells Fargo, 2018). Αυτός ο περιορισμός θα είναι σε ισχύ μέχρι να καταφέρει να καλυτερεύσει την διαχείριση του κινδύνου της και γενικότερα την διακυβέρνηση της. Επιπρόσθετα, η εταιρεία θα προβεί σε αντικατάσταση 4 μελών του διοικητικού συμβουλίου της (Anon, 2018).

- Στις 15 Ιουνίου 2018, η Wells Fargo ανακοίνωσε ότι εγκρίθηκε η πρόταση του διακανονισμού τελικά στα 124 εκατ. δολάρια (Aparajita, 2018).

3.2.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:

Πίνακας 3. Μεταβολές στην μετοχή της Wells Fargo πριν το σκάνδαλο

Wells Fargo	Ημέρες πριν το σκάνδαλο					
	-20	-15	-10	-5	-2	-1
Μέσος Όρος	49,10	49,37	49,74	50,24	49,89	49,84
Τυπική Απόκλιση	0,84	0,83	0,71	0,35	0,08	0,06
Μεταβολή Μετοχής	3,57%	2,65%	2,61%	-1,77%	-0,18%	0,26%

Πριν το σκάνδαλο κάποιες φορές παρατηρούνταν μια αξιοσημείωτη μεταβολή στην μετοχή της Wells Fargo, όμως κατά μέσο όρο παρέμενε σε σταθερά επίπεδα, επομένως, η πορεία της δεν ήταν ανησυχητική. Η φήμη της και το κοινωνικό της προφίλ συνέβαλαν σε αυτό, τα οποία ενισχύονταν από το ότι δεν είχε εμπλακεί ξανά σε σκάνδαλο.

Πίνακας 4. Μεταβολές στην μετοχή της Wells Fargo μετά το σκάνδαλο

Wells Fargo	Ημέρες μετά το σκάνδαλο					
	1	2	5	10	15	20
Μέσος Όρος	49,31	49,05	47,80	46,94	46,36	45,89
Τυπική Απόκλιση	0,59	0,56	1,26	1,16	1,13	1,16
Μεταβολή Μετοχής	-2,36%	-2,73%	-7,52%	-8,38%	-11,08%	-9,46%

Με το που ξέσπασε το σκάνδαλο, κατά μέσο όρο η μετοχή της είχε μια καθοδική πορεία. Σε αυτό συνέβαλε η οργή που είχε προκαλέσει η ηγεσία της εταιρείας σε συνδυασμό με το λεπτό θέμα της έκδοσης των πιστωτικών καρτών. Ο βαθμός με τον οποίο η μετοχή μειωνόταν ήταν πολύ ταχύς για τις 15 πρώτες ημέρες, μετά η μεταβολή άρχισε να μικραίνει. Ο λόγος που η μετοχή της άρχισε να καλυτερεύει ήταν οι κινήσεις στις οποίες προχώρησε η εταιρεία και οι οποίες ήταν όπως φάνηκε πολύ αποτελεσματικές.

Η δημοσιοποίηση της απάτης που διέπραξαν οι εργαζόμενοι της Wells Fargo, είχε ως απόρροια την μείωση της μετοχής κατά 2.36%. Πιο αναλυτικά, στις 8 Σεπτεμβρίου 2016, η μετοχή της εταιρείας έκλεισε στα 49,90 δολάρια, ενώ στις 9 στα 48,72. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2016, με τις δηλώσεις του John Stumpf, η τιμή της μετοχής έπεσε από τα 48.54 στα 46.96 δολάρια, δηλαδή πτώση ύψους 3.26%, η οποία αποτέλεσε την μεγαλύτερη μείωση από την

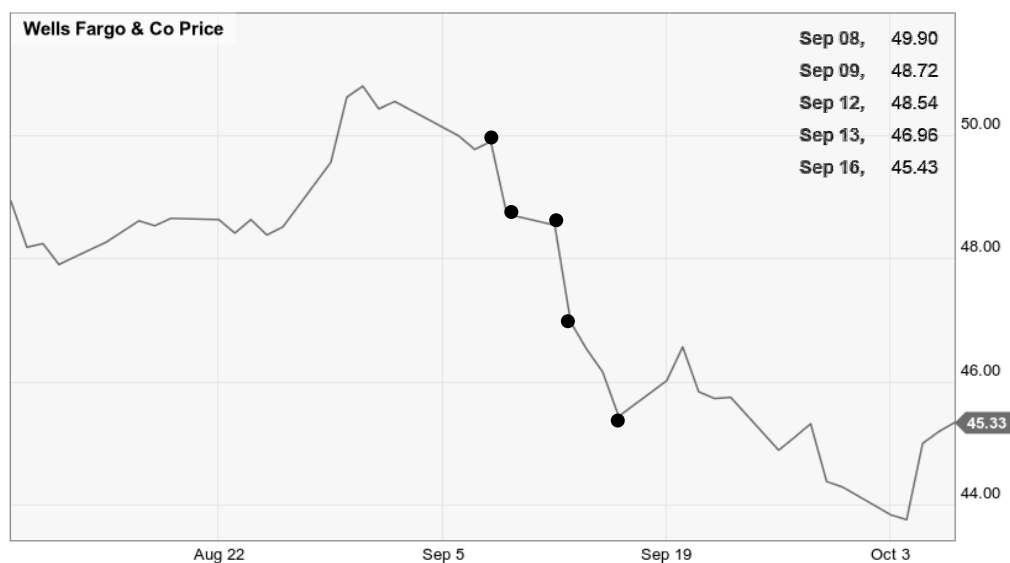
ημερομηνία του σκανδάλου. Η φθίνουσα πορεία της συνεχίστηκε μέχρι το τέλος της εβδομάδας, όπου και η μετοχή έκλεισε στα 45,43 δολάρια.

Στις 5 Φεβρουαρίου 2018 ύστερα από τα σκληρά μέτρα που όρισε η FED, όπως ήταν αναμενόμενο, παρατηρήθηκε μια πτώση του ύψους 9.22% (η οποία αποτελεί την μεγαλύτερη μείωση που υπέστη από το 2010. Είναι μεγαλύτερη ακόμα και από την ημερομηνία που έγινε πρώτη φορά γνωστό το σκάνδαλο).

Η χρηματιστηριακή αξία της Wells Fargo στις 1 Σεπτεμβρίου 2016, πριν γίνει γνωστό το σκάνδαλο, ανερχόταν στα 242,69 δισεκατομμύρια (δισ.) δολάρια, ενώ ένα μήνα αργότερα, στις 1 Οκτωβρίου, στα 213,67 όπου φαινόταν η επίδραση που είχε το σκάνδαλο (σχήμα 1). Μέχρι το τέλος του έτους η χρηματιστηριακή αξία της κατάφερε να αυξηθεί στα 268,16 δισ. δολάρια (σχήμα 2).

Στις 16 Μαρτίου 2017, η αξία της μετοχής ισούταν με 59,32 δολάρια. Όμως, από την επόμενη ημέρα και για ένα μήνα η μετοχή της ακολουθούσε μια φθίνουσα πορεία, εκτός από ελάχιστες μέρες όπου παρατηρούνταν άνοδος, με αποτέλεσμα η μετοχή της στις 13 Απριλίου να βρίσκεται στα 51,35 δολάρια (Nasdaq, 2018). Εκείνη την χρονική περίοδο, εκτός από τα γεγονότα που διαδραματιζόνταν λόγω του σκανδάλου, δημοσιεύτηκαν και τα αποτελέσματα του πρώτου τριμήνου, τα οποία είχαν επηρεαστεί από αυτό και με την σειρά τους την επηρέασαν (Berkeley, 2018).

Σχήμα 3. Μεταβολή μετοχής Wells fargo

Πηγή: ycharts.com

Σχήμα 4. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Wells fargo

Πηγή: macrotrends.net

3.3. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ KOBE STEEL LTD

3.3.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Kobe Steel ιδρύθηκε την 1η Σεπτεμβρίου 1905 και είναι από τις κορυφαίες χαλυβουργίες και προμηθευτές προϊόντων αλουμινίου και χαλκού στην Ιαπωνία. Υπό την κατοχή της έχει ακόμα τμήματα που ασχολούνται με μηχανήματα για κατασκευές, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, ακίνητα και άλλα.

Πρόεδρος και Διευθύνων σύμβουλος είναι ο Mitsugu Yamaguchi. Η εταιρεία απασχολεί 37.436 υπαλλήλους σε όλο τον κόσμο, μέσα από τα 25 σημεία παρουσίας της στην Ιαπωνία (γραφεία και εργοστάσια), αλλά και τα 6 εκτός της χώρας (Γερμανία, ΗΠΑ, Χονγκ Κονγκ, Ταϊλάνδη, Σιγκαπούρη και Κίνα).

Στις 8 Οκτωβρίου 2017, η επιχείρηση μέσω ανακοίνωση της γνωστοποίησε ότι οι προδιαγραφές αντοχής των προϊόντων αλουμινίου της δεν ήταν πραγματικές αλλά παραποιημένες. Στις 10 του μήνα άρχισε να δημοσιοποιείται από τα ΜΜΕ και να παίρνει μεγάλες διαστάσεις. Το σκάνδαλο αυτό είχε ως απόρροια, να επηρεαστούν πολλές εταιρείες, μεταξύ των οποίων είναι η Boeing και η Toyota. Ορισμένα προϊόντα που επηρεάστηκαν από τις εταιρείες με τις οποίες συνεργάζεται είναι τα κλιματιστικά, τα αυτοκίνητα, οι μηχανές πλοίων και ο αμυντικός εξοπλισμός (Kobe Steel, 2017). Σύμφωνα με την Kobe Steel, η αιτία

που υπήρξε αυτή η παραποίηση των στοιχείων των προϊόντων της είναι η εστίαση τους στο κέρδος που είχε ως απόρροια την μείωση των ελέγχων.

Όπως και στην περίπτωση της Wells Fargo, έτσι και στην Kobe Steel, φέρεται να οδήγησαν στο σκάνδαλο, η εστιασμένη στο κέρδος κουλτούρα της επιχείρησης που εν απουσία ελέγχων ποιότητας χρησιμοποιούσε αθέμιτα μέσα για να επιταχύνει την ανάπτυξη της. Αρκετά περιστατικά δημιουργήθηκαν από μεμονωμένα άτομα, όμως η διοίκηση της εταιρείας δεν ήταν σε θέση να αντιληφθεί αυτά τα περιστατικά και να λάβει μέτρα. Επομένως, είναι εμφανές πως η εταιρική κουλτούρα της Kobe Steel είχε σαθρές βάσεις (Kobe Steel, 2017).

3.3.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:

- Στις 10 Οκτωβρίου 2017, το Bloomberg παρουσιάζει την είδηση πως μια από τις τρεις μεγαλύτερες βιομηχανίες της Ιαπωνίας, παραποιούσε τις προδιαγραφές που αφορούσαν την δύναμη κι αντοχή σε προϊόντα αλουμινίου και χαλκού που χρησιμοποιούνταν από μεγάλους πελάτες για πολυσύνθετες κατασκευές. Τα γεγονότα άμεσα προκάλεσε εξονυχιστικές έρευνες στις εταιρείες που ενεπλάκησαν ως πελάτες τις Kobe Steel. Μια έκθεση ενός κορυφαίου αναλυτή αναφέρει πως τα εν λόγω προϊόντα αλουμινίου αντιστοιχούν στο 5% των ετήσιων πωλήσεων και θα κοστίσουν στην εταιρεία 10 με 15 δις. γιεν για να τα αντικαταστήσουν με νέα και πλήρως εναρμονισμένα με τα πρότυπα, προϊόντα (Masumi, 2017).
- Στις 12 Οκτωβρίου 2017, το Reuters αναφέρει πως η κυβέρνηση διέταξε την Kobe Steel να διερευνήσει τις επιπτώσεις που προκάλεσαν τα προϊόντα με τα παραποιημένα χαρακτηριστικά της και σε παγκόσμια κλίμακα. Ο διευθύνων σύμβουλος υπογραμμίζει πως η εμπιστοσύνη προς την επιχείρηση έχει εκμηδενιστεί μετά τα γεγονότα αυτά και ότι θα επικεντρωθούν όλοι μαζί στο να διερευνηθούν τα αίτια αλλά και οι τρόποι ανάκαμψης το γρηγορότερο δυνατό (Obayashi, 2017).
- Στις 13 Οκτωβρίου 2017, η Kobe Steel ανακοινώνει ότι σκοπεύει να αποζημιώσει οικονομικά τους πελάτες που επλήγησαν από τις ενέργειες της όταν λάβει αιτήματα για αυτά. Επίσης αναφέρει πως εντόπισε λανθασμένες επιγραφές προδιαγραφών σε άλλα 9 προϊόντα της ανεβάζοντας τις επηρεαζόμενες εταιρείες σε 500 (Anon, 2017).
- Στις 17 Οκτωβρίου 2017, μεταδίδεται από το Reuters, πως η αμερικανική κυβέρνηση ζητά έγγραφα σχετικά με εταιρείες των ΗΠΑ που προμηθεύτηκαν τα ψευδεπίγραφα μεταλλικά προϊόντα της Kobe Steel Ltd. Εν συνεχεία επισημαίνεται από μια ανώνυμη

πηγή ότι η εταιρεία παραποιούσε τα στοιχεία εδώ και δεκαετίες και ότι το όλο αδίκημα θα τις κοστίζει 100 δις γιεν (Shida, 2017).

- Στις 18 Οκτωβρίου 2017, το CNN μεταδίδει πως έχει σημάνει συναγερμός στην Ευρώπη, όπου η European Aviation Safety Agency συνιστά στους κατασκευαστές αεροσκαφών να μην προμηθεύονται τα προϊόντα του γιαπωνέζικου κολοσσού (Shane, 2018).
- Στις 30 Οκτωβρίου 2017, η εταιρεία σύμφωνα με πηγές έχει ζητήσει τραπεζικό δάνειο 50 δις. γιεν για να ανταπεξέλθει στα έξοδα των αποζημιώσεων (Starczynski & Suga, 2017).
- Στις 15 Νοεμβρίου 2017, τα ειδησεογραφικά πρακτορεία μεταδίδουν πως αφαιρούνται οι πιστοποιήσεις ποιότητας International Organization for Standardization (ISO) 9001 καθώς και άλλου είδους πρότυπα ποιότητας όπως τα Japanese Industrial Standards (Οργανισμός Βιομηχανικών Προτύπων της Ιαπωνίας) από πολλά εργοστάσια της στο Κόμπε και το Τόκυο, δίνοντας νέο χτύπημα στην εταιρεία καθώς είναι ιδιαίτερης σημασίας τα σήματα αυτά για να συνεχίσουν να υπηρετούν το ισχύον πελατολόγιο τους αλλά και την πιθανότητα επέκτασης του (Obayashi, 2017).
- Στις 21 Δεκεμβρίου 2017, δηλώνεται επίσημα από τον Αντιπρόεδρο της εταιρείας Naoto Umehara πως τρεις ανώτεροι αξιωματούχοι στις επιχειρήσεις αλουμινίου και χαλκού, (όπου κατασκευάστηκαν τα περισσότερα από τα αμφισβητούμενης ποιότητας προϊόντα) γνώριζαν για το φαινόμενο της εξαπάτησης και θα μετατεθούν σε άλλα πόστα όπου θα τους επιβληθούν και οι κατάλληλες τιμωρίες. Τέλος δήλωσε πως η εταιρεία υπόκειται σε αυστηρό έλεγχο από το υπουργείο δικαιοσύνης των ΗΠΑ και ότι μέσω δικηγόρων έχει έρθει σε επαφή, για να προχωρήσει η διαδικασία (Tsukimori, 2017).

3.3.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:

Πίνακας 5. Μεταβολές στην μετοχή της Kobe Steel πριν το σκάνδαλο

	Ημέρες πριν το σκάνδαλο					
Kobe Steel	-20	-15	-10	-5	-2	-1
Μέσος Όρος	1310,33	1302,19	1288,64	1291,50	1259,33	1218,00
Τυπική Απόκλιση	36,63	40,41	43,85	74,50	127,56	150,00
Μεταβολή Μετοχής	-19,27%	-19,09%	-17,34%	-18,22%	-20,42%	-21,93%

Πριν το σκάνδαλο η μετοχή της εταιρίας φαίνεται να είχε μεγάλη μεταβολή και φθίνουσα πορεία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι την ημέρα που δημοσιεύτηκε το σκάνδαλο, δηλαδή στις 10 Οκτωβρίου, η μετοχή της είχε επηρεαστεί αρνητικά καθότι όπως βλέπουμε στο Σχήμα 5, από 1368 Γιεν που ήταν η αξία της στις 6 Οκτωβρίου, στις 10 ανερχόταν στα 1068. Αυτό είχε ως απόρροια τα αποτελέσματα του πίνακα να επηρεαστούν αρνητικά. Σε γενικές γραμμές πριν το σκάνδαλο, η μετοχή της είχε κάποιες αυξομειώσεις αλλά κατά μέσο όρο κυμαινόταν σε σχετικά σταθερά τα επίπεδα.

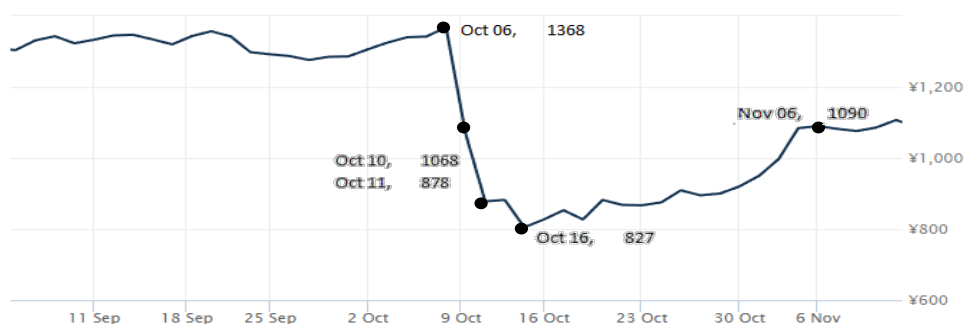
Πίνακας 6. Μεταβολές στην μετοχή της Kobe Steel μετά το σκάνδαλο

Kobe Steel	Ημέρες μετά το σκάνδαλο					
	1	2	5	10	15	20
Μέσος Όρος	973,00	942,67	885,50	875,64	887,88	930,24
Τυπική Απόκλιση	95,00	83,56	60,83	37,72	39,34	79,56
Μεταβολή Μετοχής	-17,79%	-17,42%	-20,13%	-18,07%	-11,05%	0,75%

Η φθίνουσα πορεία συνεχίστηκε και μετά το σκάνδαλο, με την μεταβολή της μετοχής μέχρι τις πρώτες 10 ημέρες να κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα. Το γεγονός ότι ύστερα από αυτές τις ημέρες η μετοχή της άρχισε να έχει μια ανοδική πορεία αν και μικρή, ίσως οφείλετε στο γεγονός ότι εκείνο το διάστημα δεν δημοσιεύονταν ειδήσεις για το σκάνδαλο και οι μέτοχοι εν μέρη αισθάνονταν πιο ασφαλείς.

Η αξία της μετοχής της, τις 2 πρώτες μέρες που έγινε γνωστό το σκάνδαλο, μειώθηκε κατά 21,93% και 17,79%. Την τρίτη μέρα υπήρξε μια μικρή αύξηση ύψους 0,46% αλλά την τέταρτη μέρα η αξία της υπέστη και άλλη πτώση κατά 8,73%. Κατά συνέπεια, η αξία της μετοχή της από 1.368 γιεν που ήταν πριν το σκάνδαλο (στις 6 Οκτωβρίου) έφτασε στις 13 Οκτωβρίου στα 805. Τις επόμενες 3 εβδομάδες, εκτός από κάποιες περιπτώσεις, τις περισσότερες μέρες παρατηρούνταν αύξηση της μετοχής (Anon, 2018).

Σχήμα 5. Μεταβολή μετοχής Kobe Steel

Πηγή: Barrons.com

3.4. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ MITSUBISHI MATERIALS CO.

3.4.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Την εποχή του εκσυγχρονισμού της Ιαπωνίας, ιδρύεται από τον Yataro Iwasaki η εταιρεία που για 150 χρόνια κατέχει περίοπτη θέση στην Βιομηχανία της χώρας του ανατέλλοντος Ηλίου. Η Tsukumo Shokai υπήρξε ναυτιλιακή εταιρεία με κύρια ασχολία της, την επένδυση σε ορυκτά και εξορύξεις άνθρακα, πράγμα που υπήρξε θεμέλιος λίθος του μετέπειτα κολοσσού της Mitsubishi.

Την δεκαετία του '20 ξεκίνησαν να χωρίζονται σε τμήματα με την ίδρυση της Mitsubishi Mining Company Ltd που ανέλαβε τον κλάδο των μεταλλείων. Μεταπολεμικά, υπήρξε νέα διχοτόμηση με την ίδια να συνεχίζει στον άνθρακα και με την Taihei Mining Co να αναλαμβάνει τα μέταλλα.

Η σημερινή της μορφή επισφραγίζεται με την συγχώνευση της Mitsubishi Mining & Cement και την Mitsubishi Metal στην ισχύουσα της μορφή δηλαδή της Mitsubishi Materials Corporation. Σήμερα, απασχολεί σχεδόν 25.000 υπαλλήλους σε όλο τον κόσμο (Mitsubishi Materials Corporation, 2018).

3.4.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

- Στις 23 Νοεμβρίου 2017, αποκαλύπτεται πως, μετά το παρόμοιο σκάνδαλο της Kobe Steel Ltd, ένας ακόμα γιαπωνέζικος βιομηχανικός κολοσσός παραδέχεται πως πλαστογράφησε τα δεδομένα προϊόντων δύο θυγατρικών εταιριών. Η Mitsubishi Cable Industries Ltd αρχικά παρουσίασε λανθασμένα δεδομένα σε σφραγίδες από καουτσούκ που μπορεί να προμήθευσαν 229 πελάτες με το συγκεκριμένο προϊόν και η Mitsubishi Shindoh Co.η οποία επίσης προμήθευσε μεταλλικές ταινίες σε 29 πιθανούς πελάτες, οι οποίες περιέγραφαν εσφαλμένη δύναμη αυτών των εν λόγω αντικειμένων. Αναφέρεται επίσης πως έχει διαπράξει το ίδιο ατόπημα και η Mitsubishi Aluminum, αλλά με την διαφορά ότι επικοινωνήσε άμεσα με τους πελάτες ότι είναι απόλυτα ασφαλή. Αν και οι δύο εταιρείες δεν έχουν μεγάλο αντίκτυπο στον προϋπολογισμό της μητρικής εταιρείας εξετάζεται το γεγονός πως μακροχρόνια οι επιπτώσεις στην εικόνα της εταιρείας να είναι σημαντικές (Keiko, 2017).
- Στις 1 Δεκεμβρίου 2017, το Reuters αποκαλύπτει πως ο διευθύνων σύμβουλος της Mitsubishi Cable, μιας εκ των θυγατρικών, παραιτήθηκε αλλά θα διατηρήσει μια θέση στο διοικητικό συμβούλιο της βιομηχανίας που παραπλανούσε τους εταιρικούς

πελάτες της για 2,5 χρόνια με σφραγίδες από καουτσούκ που είχαν εσφαλμένα δεδομένα επάνω τους (Nussey, 2017).

- Στις 28 Δεκεμβρίου 2017, η Mitsubishi Material Co. ανακοινώνει επίσημα σε συνέντευξη τύπου τους λόγους που την οδήγησαν σε αυτές τις πράξεις, που δεν ήταν άλλοι από την ώθηση για επέκταση του μεριδίου της αγοράς και την αποτροπή απωλειών, πράγμα που επέφερε την μη συμμόρφωση με τις προδιαγραφές ποιότητας που έχουν οριστεί (Ritsuko, 2017).
- Στις 13 Φεβρουαρίου 2018, η εταιρεία δήλωσε ότι έχει περικόψει την ετήσια πρόβλεψη των κερδών της κατά 7% (στα στα 70 δισ. Γιέν) λόγω των επιπτώσεων του σκανδάλου με τα παραποιημένα δεδομένα των σφραγίδων που πουλούσε (Obayashi, 2018).
- Στις 28 Μαρτίου 2018, η εταιρεία ανακοινώνει πως μια άλλη θυγατρική της η Diamet Corp. είναι υπεύθυνη για τα παραποιημένα δεδομένα καθώς αμελούσε να διεξάγει τα ποιοτικά τεστ που έπρεπε να γίνουν σε παραγγελίες στις οποίες, τα προϊόντα δεν τηρούσαν τα στάνταρ που είχαν συμφωνηθεί με τους πελάτες (Nagata, 2018).
- Στις 11 Ιουνίου 2018, η εταιρεία ανακοινώνει πως ο πρόεδρος της Akira Takeuchi θα αντικατασταθεί από το νυν αντιπρόεδρο Naoki Ono στη συνεδρίαση των μετόχων στις 22 Ιουνίου 2018 (Anon, 2018).

3.4.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:

Πίνακας 7. Μεταβολές στην μετοχή της Mitsubishi Materials πριν το σκάνδαλο

Mitsubishi Materials	Ημέρες πριν το σκάνδαλο					
	-20	-15	-10	-5	-2	-1
Μέσος Όρος	4271,43	4252,81	4213,64	4085,00	4038,33	4035,00
Τυπική Απόκλιση	128,78	134,06	145,79	53,33	22,22	30,00
Μεταβολή Μετοχής	-13,51%	-5,36%	-9,26%	-3,79%	0,49%	1,50%

Αρκετές μέρες πριν ανακοινωθεί το σκάνδαλο, η μετοχή της εταιρείας ακολουθούσε μια φθίνουσα πορεία, όμως όσο πλησίαζε η ημερομηνία του σκανδάλου, η μεταβολή της μετοχής της γινόταν με βραδύτερους ρυθμούς, το οποίο δείχνει ότι οι μεταβολές αυτές οφειλόταν σε άλλα γεγονότα.

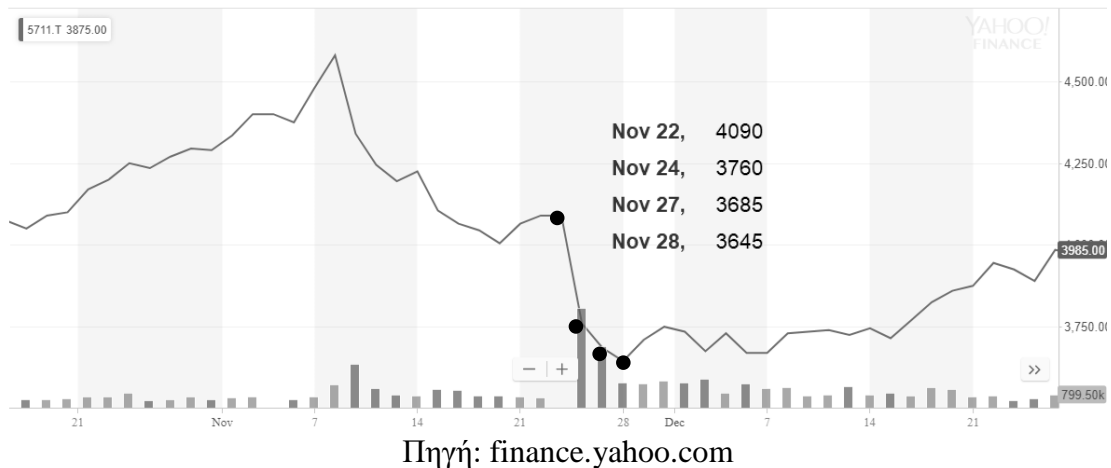
Πίνακας 8. Μεταβολές στην μετοχή της Mitsubishi Materials μετά το σκάνδαλο

Mitsubishi Materials	Ημέρες μετά το σκάνδαλο					
	1	2	5	10	15	20
Μέσος Όρος	3925,00	3845,00	3773,33	3738,18	3737,19	3754,29
Τυπική Απόκλιση	165,00	163,33	105,56	70,08	49,88	62,31
Μεταβολή Μετοχής	-8,07%	-9,90%	-8,31%	-10,27%	-8,44%	-5,26%

Αν και το σκάνδαλο της Mitsubishi Materials αποκαλύφθηκε ύστερα από λίγο διάστημα από αυτό της Kobe Steel, το οποίο και αυτό αφορούσε παραποίηση κατασκευαστικών χαρακτηριστικών, οι επιπτώσεις στις μετοχές τις είχαν τον μισό αντίκτυπο. Αυτό ίσως οφείλεται και στο μέγεθος της εταιρείας και στην στήριξη από τους μετόχους.

Μια ημέρα μετά το σκάνδαλο, η αξία της μετοχή της έπεσε κατά 8,07%. Πιο αναλυτικά, από 4.090 γιεν που ήταν πήγε στα 3.760. Τις επόμενες δύο μέρες (Δευτέρα 27 και Τρίτη 28) συνέχισε να έχει φθίνουσα πορεία, με την αξία της να ανέρχεται στα 3.685 γιεν στις 27 του μήνα και 3.645 στις 28. Στις 29 και 30 Νοεμβρίου παρατηρήθηκε αύξηση ύψους 1,78% και 1,08% αντίστοιχα (Anon, 2018).

Σχήμα 6. Μεταβολή μετοχής Mitsubishi Materials

3.5. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ TOYOTA MOTOR CORPORATION

3.5.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Toyota Motor Corporation ιδρύθηκε στις 28 Αυγούστου 1937 από τον Kichiro Toyoda . Ο ιδρυτής του ομίλου εμπνευσμένος από την εφευρετικότητα του πατέρα του Sahichi Toyoda αλλά και την επιχειρηματική του βάση που κληρονόμησε από εκείνον, έθεσε τα θεμέλια του σημερινού κολοσσού της Ιαπωνικής αυτοκινητοβιομηχανίας. Ο σημερινός διευθύνων σύμβουλος της είναι ο Akyo Toyoda, εγγονός του ιδρυτή Kichiro. Η εταιρεία απασχολεί 369.124 υπαλλήλους σε όλον τον κόσμο (Toyota, 2018).

Μέσα από τροχαία ατυχήματα στα οποία ευθύνονταν αυτοκίνητα της Toyota έγινε γνωστό το πρόβλημα με τα πεντάλ των οχημάτων που κολλούσαν στο πατάκι του οδηγού. Όπως σε ένα περιστατικό το οποίο έλαβε μέρος στην California, όπου ένα Lexus επιτάχυνε ξαφνικά και αφαίρεσε την ζωή από 4 ανθρώπους. Μετά το ατύχημα η εξελίξεις υπήρξαν καταγιστικές για την Ιαπωνική εταιρεία που αναγκάστηκε σε εκατ. ανακλήσεις και να καταβάλει μεγάλα χρηματικά ποσά σε πρόστιμα που τις επιβλήθηκαν. Τέλος, υπέστη μεγάλο πλήγμα στην αξιοπιστία της. Μεγάλο ρόλο σε αυτό έπαιξαν τα MME που βοήθησαν στην εξάπλωση, διόγκωση αλλά και διαστρέβλωση των γεγονότων (Bowena και Zhengb, 2015).

Εντέλει στην αγορά των ΗΠΑ υπήρξαν άνω των 7 εκατ. ευρώ ανακλήσεις οχημάτων για διαφορετικούς λόγους όπως προβλήματα στο λογισμικό που επηρέαζε το φρενάρισμα του αυτοκινήτου. Μια αμερικάνικη έρευνα έδειξε ότι ο κόσμος πίστευε ότι η Toyota πλέον δεν είναι και τόσο ασφαλής. Η κατάσταση συνέχιζε να χειροτερεύει με περισσότερες ανακλήσεις το 2010 για διάφορα θέματα όπως πρόβλημα στο σύστημα διεύθυνσης και διαρροή καυσίμου ξεπερνώντας έτσι στα 20 εκατ. οχήματα.

Με τις ανακλήσεις που πραγματοποιήθηκαν από την Toyota το χρονικό διάστημα 2009-2010, δεν υπήρξε άμεση ανάληψη ευθυνών όπως σε άλλες περιπτώσεις (για παράδειγμα στην VW), αλλά διαπιστώθηκε πως δεν υπήρχε πρόθεση για εξαπάτηση, μα κακή διαχείριση και επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων τμημάτων της εταιρείας (Heineman Jr, 2014; Wilhelm and Camuffo, 2016).

Η εικόνα της εταιρείας είχε φθαρεί από τις συνεχιζόμενες ανακλήσεις πράγμα που φάνηκε και στις πωλήσεις όπου έπεσε από την 6^η θέση στην 21^η θέση ενώ η Lexus από 1^η έπεσε στην 4^η. Η Toyota υπέστη μεγάλο πλήγμα στην εικόνα της για την σωρεία προβλημάτων που προέκυπταν και διογκώνονταν από τα MME δημιουργώντας δυσφορία και πανικό στους απανταχού καταναλωτές για την ασφάλεια τους.

Σύμφωνα με την Διαχείριση του Κινδύνου, τα προβλήματα αντιμετωπίζονται πριν μεγαλώσουν και πάρουν έκταση. Κανόνα που ιθύνοντες της Ιαπωνικής εταιρείας δεν ακολούθησαν και οι λόγοι εικάζονται πως είναι οι εξής : Από την μια, η φιλοδοξίες των στελεχών για ταχύτερη ανάπτυξη οδήγησε σε απότομη πτώση της ποιότητας και από την άλλη, η αυξανόμενη τεχνολογική πολυπλοκότητα των οχημάτων στα τελευταία μοντέλα. Την τελευταία δεκαετία το αμάξι έχει μετατραπεί σε υπολογιστή για να συνοδέψει τις απαιτήσεις της τεχνολογικής προόδου. Το αποτέλεσμα ήταν να χρειαστούν εξειδικευμένους μηχανικούς (εσωτερικούς αλλά και εξωτερικούς) πράγμα που οδήγησε στην αύξηση των εξόδων άρα και στην μείωση της ποιότητας της ασφάλειας ούτως ώστε να συμπορευτεί με τις εξελίξεις χωρίς να πληγεί οικονομικά. Οι συγκεκριμένοι (λιγότερο έμπειροι) μηχανικοί δημιούργησαν ένα χάσμα στην επικοινωνία με λανθασμένους χειρισμούς που έφεραν την εταιρεία στην δυσχερή αυτή θέση. Οι επιπτώσεις για τις παραλείψεις της Toyota έφτασαν μέχρι και στην αβεβαιότητα των προμηθευτών απέναντι στην εικόνα της επιχείρησης.

Εν τέλει, γίνεται κατανοητό πως εκτός από τα προαναφερθέντα, η εταιρεία αδυνατούσε να αντιδράσει εποικοδομητικά στα προειδοποιητικά σημάδια καταδεικνύοντας έτσι την αναγκαιότητα της επικοινωνίας μεταξύ των στελεχών αλλά και χαμηλότερων κλιμακίων για την διαχείριση οποιουδήποτε προβλήματος αντιμετωπίσει η επιχείρηση (Cole, 2016).

3.5.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:

- Στις 2 Νοεμβρίου 2009, αναπαράγεται στα ΜΜΕ το περιστατικό του θανατηφόρου τροχαίου στην Καλιφόρνια των ΗΠΑ όπου σύμφωνα με αυτοψία ειδικών και μετά την δημοσιοποίηση ενός ηχητικού μηνύματος, γίνεται γνωστό πως τα φρένα δεν λειτούργησαν λόγω του λανθασμένου μεγέθους από το πατάκι του οδηγού, το οποίο ακινητοποίησε το πεντάλ επιτάχυνσης. Η Toyota συνέστησε οι οδηγοί της να απομακρύνουν τα εν λόγω πατάκια, οδηγώντας εν τέλει στην ανάκληση 3.8 εκατ. οχημάτων στις 2 Νοεμβρίου (Hammond, 2013).
- Στις 25 Νοεμβρίου 2009, γίνεται γνωστό ότι η Toyota θα αντικαταστήσει τα ελαττωματικά πεντάλ από 4,26 εκατ. οχήματα ανακαλώντας τα από τους οδηγούς της. Κινητήριο μοχλός της υπόθεσης στάθηκε ένα θανατηφόρο δυστύχημα στο Σαν Ντιέγκο όπου ένα Lexus επιτάχυνε ξαφνικά και σκότωσε 4 άτομα, αφήνοντας στα συντρίμια αποδείξεις πως το πατάκι μπλέχτηκε στο πεντάλ του αμαξιού προκαλώντας την αύξηση της ταχύτητας. Αισιόδοξος για άμεση λύση εμφανίστηκε ο εκπρόσωπος της εταιρείας, ενώ υπογράμμισε πως δεν υπάρχει θέμα στο ηλεκτρονικό σύστημα του αμαξιού (CBS/AP, 2010).

- Στις 21 Ιανουαρίου 2010, ανακοινώνεται από την επιχείρηση ότι θα πραγματοποιηθεί και δεύτερη ανάκληση 2,3 εκατ. αυτοκινήτων (Bunkley, 2010).
- Στις 27 Ιανουαρίου 2010, η εταιρεία υποχρεώνεται σε νέα ανάκληση 1,09 εκατ. αμαξιών. Ειδικοί αναφέρουν ότι η κατάσταση αυτή θα επιφέρει ηχηρό πλήγμα (οικονομικό και παραγωγικό). Η Toyota είχε ξεπεράσει την GM σε πωλήσεις, ενώ τώρα δήλωνε απώλειες ήδη από την αρχή του έτους (CBS/AP, 2010).
- Στις 3 Φεβρουαρίου 2010, δίδεται στην δημοσιότητα ένα ηχητικό απόσπασμα με τα τελευταία λόγια ενός εκ των επιβατών στο μοιραίο δυστύχημα στο Lexus στην Καλιφόρνια, μεγεθύνοντας την δυσαρέσκεια απέναντι στα μοντέλα της Toyota. Επιπροσθέτως, η εταιρεία έχει παραδεχτεί πως γνώριζε για 26 δυστυχήματα στην Ευρώπη, τα οποία συνδέονται τα ελαττωματικά πεντάλ. Τέλος, έχουν πραγματοποιηθεί πάνω από 100 καταγγελίες για αναποτελεσματικό φρενάρισμα στο υβριδικό Prius από Ιαπωνία και ΗΠΑ (Service, M.F., 2010).
- Στις 4 Φεβρουαρίου 2010, η Toyota αν και κοινοποιεί τον ισολογισμό του περασμένου τριμήνου με κέρδη 1,7 δις. δολάρια, βλέπει την μετοχή της στο αμερικάνικο χρηματιστήριο να πέφτει κατά σχεδόν 3% στα 71,40 δολάρια. Οι έρευνες και οι καταγγελίες για το υβριδικό Prius πολλαπλασιάζονται, η Toyota υποστηρίζει ότι αφορά την παραγωγή πριν τα τέλη Ιανουαρίου 2010 και ότι έκτοτε τα νέα οχήματα που πωλούνται έχουν την επιδιόρθωση εγκατεστημένη (CBS/AP, 2010).
- Στις 9 Φεβρουαρίου 2010, μια μεγάλη ασφαλιστική εταιρεία στις ΗΠΑ ανακοινώνει πως είχε προειδοποιήσει τις ομοσπονδιακές αρχές ότι είχαν σωρεία καταγγελιών για ανεξήγητη επιτάχυνση σε μοντέλα της Toyota ακόμα και από το 2007 (CBS/AP, 2010).
- Στις 24 Φεβρουαρίου 2010, ο Akio Toyoda, πρόεδρος της Toyota ζήτησε δημόσια συγγνώμη για τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν και υπογράμμισε πως ο λόγος ήταν πως ο ρυθμός ανάπτυξης της εταιρείας τα τελευταία χρόνια ήταν πιο γρήγορος από όσο έπρεπε και ότι επηρέασε την αφοσίωση τους στις προδιαγραφές ασφαλείας για τα οποία είναι γνωστή η εταιρεία (Vartabedian & Bensinger, 2010).
- Στις 3 Μαρτίου 2010, η Los Angeles Times αναφέρει ότι υπάρχουν καταγγελίες ότι η Toyota δεν έχει καταφέρει να λύσει αποτελεσματικά το πρόβλημα με την επισκευή που προχώρησε, καθότι σύμφωνα με αυτές, παρόλο την διόρθωση των πεντάλ, παρατηρούνται ακόμα κάποιες επιπλοκές (Alfano, 2010).
- Στις 19 Απριλίου 2010, η Toyota συμφώνησε να καταβάλει πρόστιμο ύψους 16,4 εκατ. δολαρίων στην Αμερική. Αν και η επιχείρηση δέχτηκε να πληρώσει το

πρόστιμο, υποστήριξε ότι με αυτή την κίνηση δεν παραδέχεται ότι έχει παραβιάσει τον νόμο, αλλά θέλει να αποφύγει πιθανές διαμάχες. Το ποσό αυτό είναι το μεγαλύτερο που έχει καταβληθεί στην Αμερική από αυτοκινητοβιομηχανία έως εκείνη την στιγμή (Wearden, 2010).

- Στις 5 Μαΐου 2010, η εταιρεία αποστέλλει 150 συσκευές ανάγνωσης δεδομένων σε ΗΠΑ και Καναδά για να βοηθήσει τις αρμόδιες υπηρεσίες στην διαλεύκανση των υποθέσεων που σχετίζονται με τα τεχνικά προβλήματα στα φρένα των μοντέλων της, τα οποία επέφεραν μαζικές ανακλήσεις (Xinhua, 2010).
- Στις 24 Δεκεμβρίου 2010, το Reuters γνωστοποιεί, ότι η Toyota θα καταβάλει το ποσό των 10 εκατ. δολαρίων στους συγγενείς των θυμάτων του μοιραίου δυστυχήματος στο Σαν Ντιέγκο που λειτούργησε ως έναυσμα των ερευνών και ανακλήσεων των ελαττωματικών πεντάλς στα οχήματα της εταιρείας
- Στις 8 Φεβρουαρίου 2011, η Αμερικάνικη κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι μετά από 10μηνη έρευνα στα οχήματα της Toyota, μπορεί να επιβεβαιώσει τους ισχυρισμούς της ίδιας της εταιρείας πως δεν υπάρχουν προβλήματα στο ηλεκτρονικό σύστημα των αμαξιών και ότι μονάχα από μηχανικά μέρη του οχήματος προήλθαν τα προβλήματα στην πέδηση σε ανώμαλους δρόμους (Press, T.A., 2011).
- Στις 20 Μαρτίου 2014, αποφασίζεται, μετά το πέρας της εγκληματολογικής έρευνας, να καταβληθεί πρόστιμο ύψους 1,2 δις. δολάρια από την Toyota καθώς θεωρείται πως σκόπιμα απέκρυψε σημαντικές πληροφορίες για τα θέματα ασφαλείας που αντιμετώπιζε από τους πελάτες της, θέτοντας σε κίνδυνο την σωματική τους ακεραιότητα. Τέλος ο εκπρόσωπος της εταιρείας Christopher Reynolds δήλωσε ότι με τα συμβάντα αυτά η εταιρεία θα κάνει σημαντικές αλλαγές όπως στην επικοινωνία με τους πελάτες και την ανταπόκριση στα αιτήματα τους κάνοντας τους μια πιο υπεύθυνη εταιρεία σε θέματα ασφαλείας (Woodyard & Johnson, 2014).

3.5.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:

Πίνακας 9. Μεταβολές στην μετοχή της Toyota πριν το σκάνδαλο

Toyota	Ημέρες πριν το σκάνδαλο					
	-20	-15	-10	-5	-2	-1
Μέσος Όρος	78,79	79,23	78,98	78,87	79,36	79,01
Τυπική Απόκλιση	0,94	0,72	0,67	0,59	0,48	0,12
Μεταβολή Μετοχής	5,39%	0,24%	-1,48%	1,11%	-1,20%	0,29%

Η τυπική απόκλιση της μετοχής πριν το σκάνδαλο κυμαινόταν σε χαμηλά επίπεδα. Το οποίο δείχνει μια σχετικά ομαλή ροή και χωρίς μεγάλες μεταβολές. Σε αυτό ίσως οφείλετε η εδραίωση της στο χώρο και η καλή της φήμη.

Πίνακας 10. Μεταβολές στην μετοχή της Toyota μετά το σκάνδαλο

Toyota	Ημέρες μετά το σκάνδαλο					
	1	2	5	10	15	20
Μέσος Όρος	79,10	79,22	79,25	78,62	78,53	78,45
Τυπική Απόκλιση	0,03	0,16	0,51	1,06	1,12	1,21
Μεταβολή Μετοχής	-0,06%	0,43%	0,00%	1,37%	-2,07%	2,94%

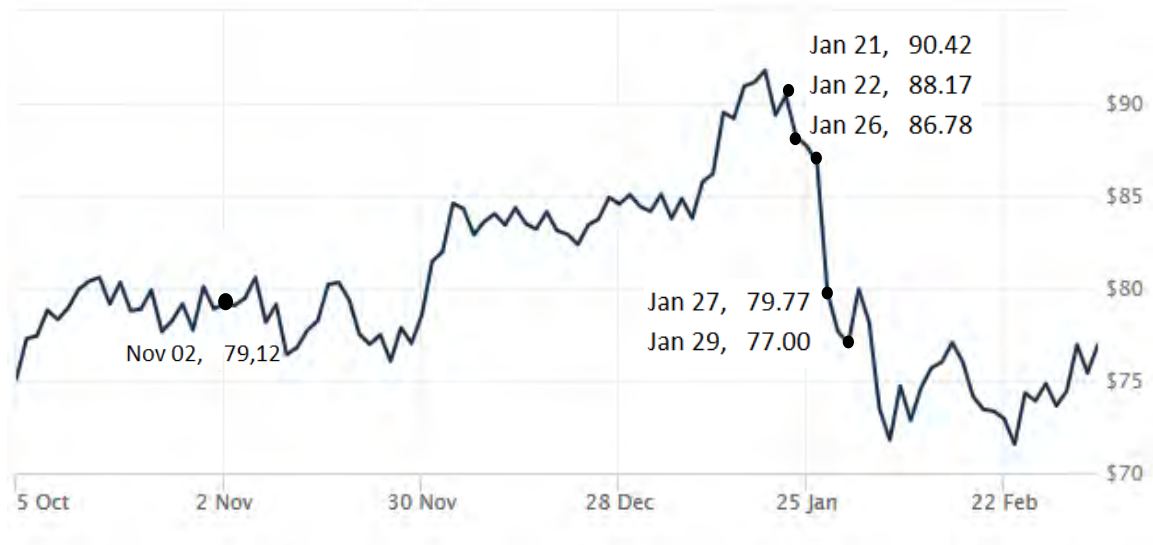
Στην μετοχή της Toyota παρατηρήθηκε μια μικρή μείωση και η μεταβολή της όπως και η απόκλιση κυμαινόταν σε χαμηλά επίπεδα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι όπως υποστήριξαν κάποιοι μέτοχοι, η επιχείρηση τους καθυσάχαζε και έτσι υπήρξε στήριξη για να μην υπάρξει μεγάλος αντίκτυπος και να καταφέρουν να ξεπεράσουν την αμαύρωση που υπέστησαν.

Στις επόμενες 2 μεγάλες ανακλήσεις (21 και 27 Ιανουαρίου), υπήρξε μια συνεχόμενη πτώση της μετοχής, με την μεγαλύτερη πτώση να παρατηρείτε στις 27 Ιανουαρίου 2010 (κατά 8,08%), η οποία αποτελεί και την μεγαλύτερη πτώση της αξίας στην περίοδο που διαδραματιζόταν το σκάνδαλο. Από τις 21 Ιανουαρίου μέχρι τις 8 Φεβρουαρίου 2010, η Toyota έχασε από την χρηματιστηριακή της αξία 27,55 δις. Δολάρια (Ycharts, 2018).

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μέχρι τότε η Toyota καθυσάχαζε τους επενδυτές για το μέγεθος του προβλήματος. Από την μεριά τους κάποιοι επενδυτές κατηγόρησαν την επιχείρηση για παραπλάνηση, καθώς δεν τους ανέφερε ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα με τα εξαρτήματα της και έτσι ξεκίνησαν τις μηνύσεις εναντίον της. Βέβαια, η επιχείρηση από την μεριά της δεν οφείλει να παρουσιάζει προβλέψεις για να μπορούν οι επενδυτές να αποφασίσουν τις επόμενες κινήσεις τους. Αυτό που απαγορεύεται είναι η σκόπιμη παραπλάνηση και απόκρυψη στοιχείων (CBS/AP, 2010).

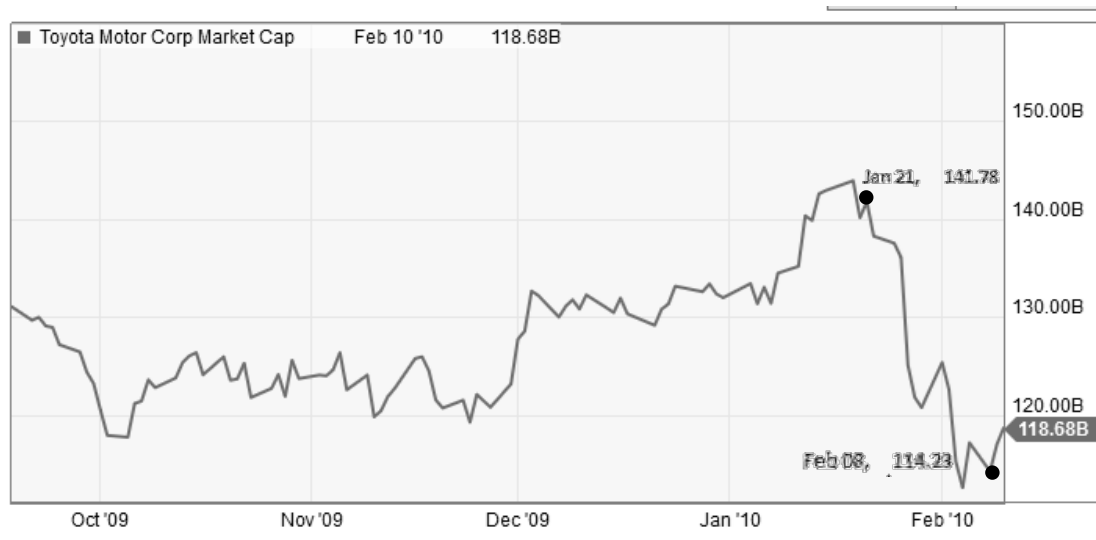

Σχήμα 7. Μεταβολή μετοχής Toyota

Πηγή: barrons.com

Σχήμα 8. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Toyota

Πηγή: ycharts.com

3.6. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ GENERAL MOTORS COMPANY

3.6.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η General Motors είναι μια αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία που εδρεύει στο Ντιτρόιτ των Η.Π.Α (About General Motors | GM.com). Ιδρύθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 1908 από τον γενικό διευθυντή της Buick Motor Car Company, William Crapo Durant. Μέσω της

οριζόντιας και κάθετης εξαγοράς, κατάφερε να κατέχει ένα σύνολο από αυτοκινητοβιομηχανίες (Casadesus-Masanell and Spulber, 2000) όπως την Chevrolet, την Buick και την Cadillac που σημαίνει πως έχει μια ευρεία γκάμα στον χώρο της αυτοκινητοβιομηχανίας. Ο αμερικανικός κολοσσός απασχολεί 180.000 υπαλλήλους σε όλες της ηπείρους του κόσμου (About General Motors | GM.com).

Το 2014 αποκαλύφθηκε ότι κάποια οχήματα της General Motors ευθύνονταν για τον θάνατο 57 ατόμων. Το γεγονός αυτό ήρθε στην επιφάνεια ύστερα από την ιδιωτική έρευνα που διεξήχθη από τους συγγενείς μιας γυναίκας η οποία έχασε την ζωή της σε ένα 2005 Cobalt το 2010 (Calmes, 2017). Το πρόβλημα που αντιμετώπιζαν τα συγκεκριμένα οχήματα ήταν η ελαττωματικοί διακόπτες ανάφλεξης που απενεργοποιούσαν το αμάξι ακόμα και εν κινήσει.

Η αρχή του κακού ξεκίνησε το 2001 όταν ένας μηχανικός της εταιρείας ο Ray de Giorgio αποφάσισε την εγκατάσταση ενός διακόπτη ανάφλεξης που ήταν φανερά χαμηλών ποιοτικών δυνατοτήτων και δεν ταίριαζε με την εταιρική κουλτούρα της εταιρείας. Μάλιστα υποστηρίζεται πως ήταν τόσο ευαίσθητος που μπορούσε να σταματήσει το αμάξι με οποιοδήποτε κούνημα ή χτύπημα του οδηγού στο σημείο εκείνο διακόπτοντας την λειτουργία του κινητήρα εν μέσω κίνησης. Η εταιρεία υπέστη τεράστια ζημιά στην φήμη της και πλήρωσε ακριβά την παράβλεψη της μιας και για 12 χρόνια δρούσε εγκληματικά κατά της διαφάνειας και συγκάλυπτε το θέμα από την κοινή γνώμη.

3.6.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:

- Στις 14 Φεβρουαρίου 2014, η General Motors ανακοίνωσε ότι εντοπίστηκε πρόβλημα στους διακόπτες, οι οποίοι μπορεί να είναι η αιτία να μην ανοίγουν οι αερόσακοι. Επομένως για την ασφάλεια των πελατών της θα πραγματοποιήσει ανάκληση για περίπου 780.000 οχήματα. Αξιοσημείωτο δε, είναι το γεγονός ότι το πρόβλημα με τους αερόσακους εμφανίστηκε σε 22 ατυχήματα και οι νεκροί ανήλθαν στους 6. Προς υπεράσπισή της η εταιρεία, τόνισε πως σε κάποια από τα περιστατικά υπήρξαν υψηλές ταχύτητες, κατάποσης αλκοόλ και μη χρησιμοποίηση ζωνών ασφαλείας τα οποία οδήγησαν σε αυτά τα δυστυχήματα (Smith, 2014).
- Στις 12 Μαρτίου 2014, γίνεται γνωστό ότι οι οδηγοί που έχουν στην κατοχή τους οχήματα με λάθος λογισμικό, θα λάβουν έκπτωση ύψους 500 δολαρίων από την επιχείρηση. Επιπλέον, δεν θα χρεωθούν οι ίδιοι για τα έξοδα που θα προκληθούν από την ανάκληση (όπως είναι η ρυμούλκηση και η ενοικίαση αυτοκινήτου για το διάστημα που θα επισκευάζεται το αυτοκίνητο). Την ίδια στιγμή, το Υπουργείο

- Δικαιοσύνης ξεκινάει ομοσπονδιακή έρευνα ελέω καταγγελιών για τους επίμαχους διακόπτες, γιατί συνδέονται με θανατηφόρα ατυχήματα (Rhodan, 2014).
- Στις 18 Μαρτίου 2014, για να αποκαταστήσει την φήμη της η εταιρεία και να δείξει ότι έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνει τις αποφάσεις, δόθηκε η θέση του αντιπρόεδρου της παγκόσμιας ασφαλείας των οχημάτων στον Jeff Boyer (Rushe, 2014).
  - Στις 20 Μαρτίου 2014, ύστερα από επίσημη ανακοίνωση της Κοινοβουλευτικής επιτροπής για την ενέργεια και το εμπόριο των ΗΠΑ, γίνεται γνωστό ότι η Mary Barra θα καταθέσει στις 1 Απριλίου για τον λόγο που δεν πραγματοποιήθηκαν πιο έγκαιρα οι ανάκλησεις των ελαττωματικών αυτοκινήτων (Anon, 2017).
  - Στις 1 Απριλίου 2014, διεξάγετε η 1^η μέρα από την διήμερη κατάθεση της Mary Barra στην οποία ζήτησε επίσημα συγνώμη, ενώ δεν παρείχε τις απαιτούμενες πληροφορίες για τα περιστατικά, καθότι δεν μπορούσε να εξηγήσει επαρκώς τους λόγους για τους οποίους οι μηχανικοί της GM υπήρξαν αδρανείς τόσα χρόνια (McCarthy, 2014).
  - Στις 2 Απριλίου 2014, την 2^η μέρα κατάθεσης στο Κογκρέσο, η Mary Barra κατηγορήθηκε από τους γερουσιαστές ότι ίσως προσπαθούν να συγκαλύψουν το σκάνδαλο και σε αυτό οφείλετε το γεγονός ότι μέχρι εκείνη την στιγμή δεν έχει απολυθεί κανένας (Rushe, 2014).
  - Στις 11 Απριλίου 2014, μια ομάδα από 5 γερουσιαστές καταθέτει επιστολή στον εισαγγελέα Eric Holder, αποσκοπώντας στην άμεση ενεργοποίηση του για την δικαίωση των θυμάτων των ατυχημάτων που συνδέονται με τους ελαττωματικούς διακόπτες σε αυτοκίνητα της GM (McCarthy, 2014).
  - Στις 12 Απριλίου 2014, από τα ευρήματα των μέχρι στιγμής έρευνών, γίνεται φανερό ότι οι μηχανικοί της General Motors γνώριζαν από το 2001 την ύπαρξη του προβλήματος, αλλά δεν προχωρούσαν στη λύση αυτών παρά μόνο έμεναν στην αναφορά, καθώς ήταν χρονοβόρο και το κόστος επισκευής υψηλό (Beech, 2014).
  - Στις 16 Μαΐου 2014, επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 35 εκατ. δολαρίων. Το ύψος του πρόστιμου αυτού, αναλογεί σχεδόν (λιγότερο) στα έσοδα που είχε η εταιρεία μέσα σε μια ημέρα, επομένως είναι αμελητέο (Sky News US Team, 2014).
  - Στις 5 Ιουνίου 2014, αποκαλύπτεται ότι η μη έγκαιρη αλλαγή των ελαττωματικών διακοπών, δεν ήταν σκόπιμη, αλλά οφείλετε στην αμέλεια κάποιων υπαλλήλων της. Όταν ανακάλυψαν πριν χρόνια το πρόβλημα, προτίμησαν να μείνουν αμέτοχοι και να

μην πάρουν καμία ευθύνη (παρότι βάραινε εκείνους), παρά να το επιλύσουν. Από την μεριά της η εταιρεία, προέβη σε 15 απολύσεις υπεύθυνων.

- Στις 17 Ιουνίου 2014, γίνεται γνωστό ότι θα εξεταστούν όλες οι υποθέσεις ατυχημάτων που αφορούν το σκάνδαλο μέχρι τέλος Ιουλίου, για να διαπιστωθεί ο ακριβής αριθμός αυτών που έχουν προκληθεί λόγω των ελαττωματικών διακόπτων (Rushe, 2014).
- Στις 23 Φεβρουαρίου 2015, ο αριθμός των θανάτων που έχουν προκληθεί από αυτά τα ελαττωματικά αυτοκίνητα, ανεβαίνει στους 57 (στις 1 Δεκεμβρίου, ο αριθμός αυτός ανερχόταν στο 36 (Detroit, A.P.in, 2014). Μέχρι εκείνη την στιγμή, ο αριθμός των ατόμων που έχουν ισχυριστεί ότι εμπλέκονται στα δυστυχήματα, ανέρχεται στους 4345 χωρίς να έχει αποδειχτεί για όλες τις περιπτώσεις, εάν οφείλονται στο πρόβλημα με τους διακόπτες ή συνέτρεξαν άλλοι λόγοι (Detroit, A.P.in, 2015).
- Στις 15 Απριλίου 2015, λόγω της πτώχευσης που είχε καταθέσει η General Motors το 2009 εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, απαλλάσσετε από τις αγωγές που είχαν κατατεθεί εναντίον της από άτομα που δεν είχαν λάβει αποζημίωση , επειδή τελικά δεν δικαιούνταν (BBC.,2015).
- Στις 17 Σεπτεμβρίου 2015, το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters αναφέρει, πως η General Motors αναμένεται να διωχθεί εγκληματικά για απόκρυψη των στοιχείων για τα ελαττωματικά μέρη των μοντέλων της από τους αρμόδιους ρυθμιστές και για την εξαπάτηση των πελατών της. Η υπόθεση όμως θα μπει σε αναμονή μιας και η εταιρεία αναμένεται να πληρώσει πρόστιμο ύψους 900 εκατ. δολαρίων ως μέρος της συμφωνίας που επετεύχθη (Ingram, 2015).

3.6.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:

Πίνακας 11. Μεταβολές στην μετοχή της General Motors πριν το σκάνδαλο

General Motors	Ημέρες πριν το σκάνδαλο					
	-20	-15	-10	-5	-2	-1
Μέσος Όρος	36,54	35,89	35,51	35,50	35,57	35,58
Τυπική Απόκλιση	1,10	0,58	0,36	0,38	0,25	0,38
Μεταβολή Μετοχής	-7,82%	-2,39%	-0,36%	-0,44%	1,10%	2,13%

Πριν το σκάνδαλο, η μετοχή της General Motors είχε μια φθίνουσα πορεία και με μεγάλη μεταβολή αρκετές φορές. Δεν γίνεται γνωστό εάν αυτό ήταν ένα συνονθύλευμα διάφορων αιτιών ή αν υπήρχε εσωτερική ενημέρωση για το πρόβλημα με τους αερόσακους αρκετό διάστημα πριν γίνει το σκάνδαλο και προσπαθούσαν να αποκομίσουν όσο το δυνατόν περισσότερο κέρδη με τον φόβο μιας μεγάλης αποκάλυψης, χωρίς όμως να κινήσουν υποψίες.

Πίνακας 12. Μεταβολές στην μετοχή της General Motors μετά το σκάνδαλο

General Motors	Ημέρες μετά το σκάνδαλο					
	1	2	5	10	15	20
Μέσος Όρος	36,13	36,10	36,34	36,38	36,68	36,18
Τυπική Απόκλιση	0,18	0,14	0,24	0,27	0,45	0,81
Μεταβολή Μετοχής	1,00%	0,22%	1,67%	0,72%	3,17%	-3,67%

Η περίπτωση της General Motors αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση, καθότι ήταν η μόνη που κατάφερε να αυξήσει την μετοχή της παρά το σκάνδαλο, ιδιαίτερα τις πρώτες ημέρες στις οποίες συνήθως έρχονται αντιμέτωποι με τις μεγαλύτερες πτώσεις. Μεγάλη μείωση παρατηρήθηκε στο διάστημα των 20 ημερών από το πέρας του σκανδάλου, όπου δεν φαίνεται να συνδέεται με αυτό. Παρόλο την αξιοσημείωτη μεταβολή, η μετοχή της κατάφερε να διατηρήσει ένα υψηλό μέσο όρο. Εν κατακλείδι, η μετοχή της τόσο 20 ημέρες πριν όσο και μετά κυμαίνονταν περίπου στα ίδια επίπεδα.

Ενδιαφέρον αποτελεί δε, ότι ενώ πριν το σκάνδαλο η μετοχή της είχε μια φθίνουσα πορεία, μετά το σκάνδαλο ήταν ανοδική. Αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι οι μετόχοι ήθελαν να την στηρίξουν και να φαίνεται ότι δεν έχει επηρεαστεί από το σκάνδαλο. Επίσης, σίγουρα εάν παρατηρούνταν μια μεγάλη μείωση στην μετοχή της, θα γινόταν θέμα για ρεπορτάζ στα ΜΜΕ και ίσως θα έπαιρνε περισσότερες διαστάσεις, κάτι το οποίο ήθελαν να αποφύγουν.

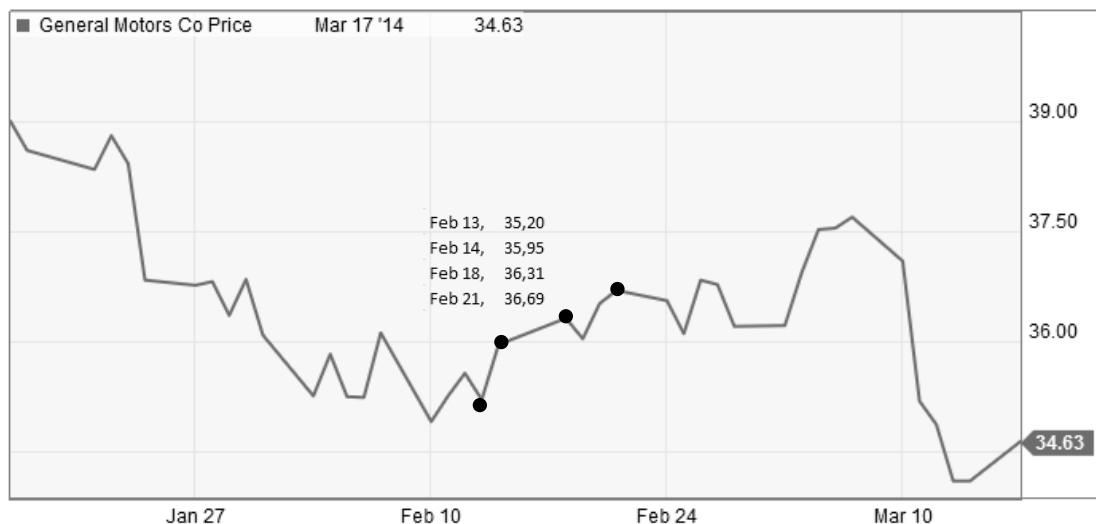
Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι όταν έγινε γνωστό το πρόβλημα με τους ελαττωματικούς διακόπτες της μίζας, η μετοχή της δεν μειώθηκε. Αντιθέτως, στις 14 Φεβρουαρίου 2014 υπήρξε αύξηση της αξίας της κατά 2,13% και την Δευτέρα 18 Φεβρουαρίου κατά 1,00%. Αυτό είχε ως απόρροια, η αξία της μετοχή της General Motors, ενώ είχε κλείσει την Πέμπτη στα 35,20 δολάρια, την Δευτέρα στις 18 έκλεισε στα 36,31 (Anon, General Motors Company Common Stock Historical Stock Prices).

Κατά κύριο λόγο, επιπτώσεις στην αξία της μετοχής λόγω του σκανδάλου, παρατηρούνταν όταν δημοσιεύονταν οι χρηματοοικονομικές της καταστάσεις είτε οι πωλήσεις της. Σε αυτές

τις περιπτώσεις επηρεαζόταν είτε θετικά όπως για παράδειγμα στις 4 Ιουνίου (Cain., 2014) λόγω της αύξησης των πωλήσεων, όπου η αξία της αυξήθηκε κατά 3,57% ή στις 1 Ιουλίου (Cain, 2014) που παρατηρήθηκε αύξηση ύψους 3,55% για τον ίδιο λόγο. Είτε αρνητικά, όπως έγινε στις 24 Ιουλίου όπου υπήρχε πτώση της αξίας κατά 4,46% ύστερα από την δημοσιοποίηση των οικονομικών της καταστάσεων για το δεύτερο τρίμηνο, (GM media, 2014) πού ήταν φανερά επιφορτισμένες με τις πολυάριθμες ανακλήσεις αλλά και τα κόστη αποζημίωσης στους τραυματίες και στις οικογένειες των αποθανόντων.

Μια ημέρα πριν το σκάνδαλο, η χρηματιστηριακή αξία της General Motors ήταν 49,61 δις. δολάρια, ενώ ένα χρόνο μετά, στις 13 Φεβρουαρίου 2015, ανερχόταν στα 54,75 δις.

Σχήμα 9. Μεταβολή μετοχής General Motors

Πηγή: ycharts.com

Σχήμα 10. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας General Motors

Πηγή: ycharts.com

3.7. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ VOLKSWAGEN AG

3.7.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η γερμανική εταιρεία Volkswagen δραστηριοποιείται στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας και εδρεύει στο Βόλφσμπουργκ της Γερμανίας (Goel, 2015). Επίσης, δραστηριοποιείται και στο τομέα των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών, καθότι διαθέτει διάφορα ασφαλιστικά και χρηματοδοτικά προγράμματα. Ιδρύθηκε το 1937 και η επωνυμία της στα Γερμανικά σημαίνει: το Αυτοκίνητο του Λαού (Blackwelder, et al., 2016).

Διαθέτει ένα πλήθος από μάρκες που καλύπτουν διάφορες ανάγκες. Έχει στην κατοχή της από πιο πολυτελής μάρκες όπως είναι η Porsche, μέχρι πιο οικονομικές όπως η SEAT (Rachna S et al., 2017). Είναι η δεύτερη μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία στον κόσμο και η πρώτη στην Γερμανία (Georgievski et al., 2017).

Εν έτη 2015, η Environmental Protection Agency (EPA) έκανε γνωστό ότι η Volkswagen χρησιμοποίησε στα πετρελαιοκίνητα οχήματα της ένα λογισμικό που παραποιούσε τα αποτελέσματα από τους ελέγχους που χρησιμοποιούνταν για να εξακριβώσουν εάν η εταιρεία συμμορφωνόταν με τα πρωτόκολλα που ίσχυαν για το περιβάλλον (Rachna S et al., 2017). Όπως αποκαλύφθηκε, το λογισμικό αυτό παραβίαζε αρκετά πρωτόκολλα ανά τον κόσμο για παράδειγμα το πρωτόκολλο του Κιότου. Επίσης, ήταν εγκατεστημένο μόνο στα πετρελαιοκίνητα καθότι αυτά είναι πιο επιβλαβή για τον ανθρώπινο οργανισμό και το περιβάλλον (Georgievski et al., 2017). Μία από τις ασθένειες που μπορεί να ερχόταν αντιμέτωπος κάποιος είναι ο καρκίνος των πνευμόνων (Oldenkamp, van Zelm and Huijbregts, 2016). Πιο ειδικά, αυτό που προσπάθησαν να κρύψουν ήταν το γεγονός ότι

κανονικά τα αυτοκίνητα παρήγαγαν έως και 40 φορές περισσότερο από το επιτρεπτό επιβλαβή ουσίες (Rachna S et al., 2017).

Ένα από τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα, ήταν το γεγονός ότι ήταν φιλική προς το περιβάλλον (Blackwelder, et al., 2016). Συνεπώς, η μόλυνση του περιβάλλοντος από την Volkswagen έρχεται σε αντίθεση με την 7η θέση που κατείχε στις επιχειρήσεις σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης το 2014 (Anon, 2014).

Το σκάνδαλο την πρώτη χρονιά είχε πολλές αρνητικές επιπτώσεις τόσο στις οικονομικές τις καταστάσεις και τις μετοχές της, όσο και στην φήμη της. Όμως, μετά από κάποιο διάστημα οι αντιδράσεις κόπασαν. Αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι έχουν υποπέσει σε σκάνδαλα οι περισσότερες αυτοκινητοβιομηχανίες. (Blackwelder, et al., 2016).

Ύστερα από το σκάνδαλο, ζημιά δεν υπέστη μόνο η εταιρεία αλλά και όλα τα πετρελαιοκίνητα αυτοκίνητα, καθώς ο κόσμος έχασε την εμπιστοσύνη του σε αυτά (Rachna S et al., 2017).

Η Volkswagen προέβη στην ανάκληση πολλών οχημάτων παγκοσμίως. Οι ανακλήσεις αυτές πραγματοποιούνταν ανά διαστήματα είτε από την ίδια την επιχείρηση είτε από τις χώρες που διέθεταν τα ελαττωματικά οχήματα, όπου στο σύνολο φτάνουν στα 11 εκ. οχήματα. Ένα επιπλέον πρόβλημα που αντιμετώπισε η επιχείρηση ήταν η κατάθεση αγωγής εναντίον της από οργανώσεις, πελάτες αλλά και από επενδυτές της (Goel, 2015) .

3.7.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:

- Στις 18 Σεπτεμβρίου 2015, η EPA και η California Air Resources Board ξεκίνησαν τις έρευνες ύστερα από την υπόδειξη της Notice of Violation (NOV) στην EPA ότι η Volkswagen καταπάτησε το νόμο περί 'Καθαρού Αέρα'. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιούσε λογισμικό που παραποιούσε τις εκπομπές ρύπων σε 499.000 πετρελαιοκίνητα της και τα οποία πωλούνταν από το 2008 και αφορούσαν μοντέλα 2009-2015. Υπεύθυνη για την διόρθωση του λογισμικού καθίσταται η εταιρεία (Valentine, 2016).
- Στις 20 Σεπτεμβρίου 2015, σε ανακοίνωση της η Volkswagen ανέφερε πως λυπάται και ότι θα συνεργαστεί άμεσα με τους υπεύθυνους οργανισμούς για την γρήγορη και καθαρή διευθέτηση των ζητημάτων της υπόθεσης. Επιπρόσθετα, έχουν προσληφθεί εξωτερικοί ερευνητές για την ουσιαστικότερη περάτωση της (Statement of Prof. Dr. Martin Winterkorn, CEO of Volkswagen AG).
- Στις 22 Σεπτεμβρίου 2015, Από την εταιρεία έγινε γνωστό ότι 11 εκατ. αυτοκίνητα παγκοσμίως, τα οποία διαθέτουν συγκεκριμένα, τον κινητήρα τύπου EA 189,

παραποιούν τα αποτελέσματα. Η εταιρεία, θα αποταμιεύσει 6,5 δις. ευρώ για την αποπληρωμή διάφορων αναγκών που θα προκύψουν (το οποίο δεν θα παραμείνει σταθερό καθότι θα αναπροσαρμόζετε ανάλογα με τα δεδομένα που θα εξάγουν οι έρευνες)(Audi.co.uk, Statement from Volkswagen AG). Ο Martin Winterkorn, γενικός διευθυντής δήλωσε ότι λυπάται και δεν σκοπεύει να παραιτηθεί. Επίσης παρατηρήθηκε αιφνίδια πτώση των μετοχών άλλων αυτοκινητοβιομηχανιών (για παράδειγμα Daimler και BMW) αποδεικνύοντας πως όλος ο κλάδος περνά μια κρίση δυσπιστίας. Το γεγονός αυτό ενισχύεται, από τις έρευνες που διέταξαν η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία για να προασπίσουν τα δικαιώματα των καταναλωτών ανά την Ευρώπη (Ruddick, G., 2015).

- Στις 23 Σεπτεμβρίου 2015, τελικά ο Martin Winterkorn παραιτείται. Επίσης, η εταιρεία αντιμετωπίζει περίπου 50 αγωγές από δικηγορικά γραφεία. Η European Automobile Manufacturers' Association ανέφερε ότι η Volkswagen θα έρθει αντιμέτωπη και με τον ευρωπαϊκό έλεγχο (Ruddick, 2015).
- Στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, τα καθήκοντα του Διευθύνοντα Σύμβουλο αναλαμβάνει ο Matthias Mueller (Makortoff, K. & Pramuk, 2015).
- Στις 26 Σεπτεμβρίου 2015, η κυβέρνηση της Ελβετίας απαγόρευσε την πώληση των πετρελαιοκίνητων αυτοκινήτων της Volkswagen, τα οποία συνδέονται με το σκάνδαλο και δεν έχουν πουληθεί και φτάνουν περίπου τα 180.000(Mendick, 2015).
- Στις 27 Σεπτεμβρίου 2015, μετά από έρευνα ανακαλύπτεται το γεγονός πως το λογισμικό το είχε προμηθευθεί η Volkswagen από την Bosch για δοκιμαστική χρήση. Όπως τονίζει η Bild, η Bosch προειδοποίησε πως είναι παράνομη. Μέχρι και τα υψηλότερα κλιμάκια της εταιρείας ήταν ενήμερα από το 2007. Εν έτη 2011, οι μηχανικοί της, την είχαν προειδοποιήσει για το λογισμικό (Bild.de, 2016).
- Στις 28 Σεπτεμβρίου 2015, δημοσιεύεται ότι έχουν επηρεαστεί 2,1 εκατ. αυτοκίνητα από την θυγατρική της Volkswagen, Audi, και 1,2 εκατ. από την Skoda. Οι γερμανικοί εισαγγελείς διεξάγουν έρευνες για τον Martin Winterkorn (Ranasinghe, D., 2015).
- Στις 30 Σεπτεμβρίου 2015, ο αριθμός των αυτοκινήτων που έχει επηρεαστεί στο Ηνωμένο Βασίλειο φτάνει τα 1,2 εκατ. (BBC News., 2015).
- Στις 6 Οκτωβρίου 2015, ο Matthias Mueller ανακοίνωσε ότι μέχρι τον Δεκέμβριο του 2016, θα επισκευαστούν τα αυτοκίνητα που έχουν χρησιμοποιήσει το παράνομο λογισμικό (Reuters, 2015).

- Στις 8 Οκτωβρίου 2015, ο CEO της VW Αμερικής καταθέτει εθελοντικά στην Υποεπιτροπή για την επίβλεψη και τις έρευνες (Subcommittee on Oversight and Investigations) που υπάγεται στην Κοινοβουλευτική επιτροπή για την ενέργεια και το εμπόριο (House Committee on Energy and Commerce) των ΗΠΑ, στο οποίο παραδέχεται πως είχε ενημερωθεί για την συσκευή παραποίησης δεδομένων των εκπομπών αερίων από το 2014. Στη συνέχεια, εξηγεί σε 5 σημεία για το πώς θα αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη της διεθνούς κοινότητας:
  1. Πρώτα θα εντοπιστούν μέσω εσωτερικής έρευνας οι υπαίτιοι του συμβάντος και θα λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους.
  2. Είναι σημαντικό να καταλάβουν οι πελάτες και οδηγοί των αυτοκινήτων πως δεν κινδυνεύει η υγεία τους και ότι πληρούν όλες τις προδιαγραφές ασφαλείας.
  3. Το τεχνικό τους τμήμα αναζητά λύσεις για να διορθωθούν όσο το δυνατόν γρηγορότερα τα εν λόγω προβλήματα και να εγκριθούν από τους αρμόδιους ρυθμιστές για επανακυκλοφορία.
  4. Αλλάζουν την διαχείριση και τις διαδικασίες που ακολουθούν στους ελέγχους ούτως ώστε να μην ξανασυμβεί ποτέ ξανά αυτό.
  5. Δημιουργούν μια γραμμή εξυπηρέτησης για τους πελάτες, στην οποία θα παρέχονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες (Testimony of Michael Horn, President and CEO of Volkswagen Group of America, Inc, 2015).
- Στις 9 Οκτωβρίου 2015, ύστερα από την ανακοίνωση ότι είχε χρησιμοποιηθεί η συσκευή που παραποιεί τους ρύπους σε 91.177 οχήματα που βρίσκονται στην Αυστραλία (Fletcher, 2015), η Volkswagen θα τα ανακαλούσε για να επιδιορθώσει το λογισμικό. Χωρίς να έχει βγει μια επίσημη ανακοίνωση, πιθανολογείτε ότι η διαδικασία θα διαρκέσει από τον Ιανουάριο έως τον Δεκέμβριο του 2016 και το κόστος συντήρησης τους θα είναι υψηλότερο από πριν (Dowling, J., 2015). Επίσης, μετασκευη χρειάζονται και 3,6 εκατ. αυτοκίνητα στην Ευρώπη (Ruddick, 2015).
- Στις 11 Οκτωβρίου 2015, η European Investment Bank (EIB) θα εξετάσει που χρησιμοποιήθηκαν τα χρήματα που έλαβε από δάνεια η Volkswagen. Εάν από την έρευνα αυτή διαπιστωθεί ότι τα δάνεια χρησιμοποιήθηκαν για την παραποίηση των εκπομπών τότε η τράπεζα μπορεί να ζητήσει τα χρήματα της πίσω. Το ύψος των δανείων που έχει λάβει η Volkswagen είναι στο σύνολο περίπου 4,6 δις. ευρώ (Maria Sheahan, 2015).
- Στις 9 Νοεμβρίου 2015, η VW ανακοινώνει ότι ο τρόπος επανόρθωσης, στον οποίο κατέληξε για να αποζημιώσει τους κατόχους οχημάτων που έχουν το λογισμικό, θα

- είναι μια δωροεπιταγή αξίας 1.000 ευρώ. Έτσι δημιούργησε μια ιστοσελίδα, στην οποία οι πελάτες μπορούν να δηλώνουν συμμετοχή έως 30 Απριλίου 2016(Thielman, 2015).
- Στις 2 Δεκεμβρίου 2015, προέβει σε λήψη δανείου ύψους 20 δις. ευρώ για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις χρηματοοικονομικές ζημιές που προκάλεσε το σκάνδαλο, ούτως ώστε να διασφαλίσει τις χιλιάδες θέσεις εργασίας(Davies, 2015).
  - Στις 10 Δεκεμβρίου 2015, για πρώτη φορά η Volkswagen παραδέχεται ότι υπεύθυνοι δεν είναι μόνο οι μηχανικοί. Συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό η νοοτροπία που επικρατούσε και η οποία επέτρεπε την παραβίαση των κανόνων (Ruddick, 2015).
  - Στις 20 Ιουνίου 2016, η Guardian αναφέρει πως η E.E είχε υποπτευθεί από τους ειδικούς της, πως μια εταιρεία εξαπατούσε τους ελέγχους εκπομπής αερίων (Neslen, 2016).
  - Στις 9 Σεπτεμβρίου 2016, επιρρίπτονται για πρώτη φορά ποινικές ευθύνες. Κατηγορούμενος είναι ο μηχανικός James Liang ο οποίος κινδυνεύει να πληρώσει πρόστιμο ύψους 250.000 δολαρίων και να καταδικαστεί με πέντε χρόνια φυλακή. Ο ρόλος του στην υπόθεση ήταν σημαντικός καθώς με τις γνώσεις του στο αντικείμενο αλλά και την ενεργό συμμετοχή του στην κατασκευή των πετρελαιοκίνητων μηχανών θα μπορέσει να διαλευκάνει την υπόθεση και να φέρει και τους υπόλοιπους συνεργούς στο βήμα της δικαιοσύνης, προσδοκώντας έτσι την μείωση της ποινής του (Kiley, 2016).
  - Στις 11 Ιανουαρίου 2017, στο εδώλιο του κατηγορουμένου βρίσκονται 6 πρώην ανώτατα στελέχη, που φέρονται να συμμετείχαν ενεργά στο εν λόγω παράπτωμα με βαριές κατηγορίες όπως συνομοσία κατά της αρχής, περιβαλλοντολογικές παραβιάσεις και εξαπάτηση της κοινής γνώμης (Hiroko Tabuchi, Jack Ewing and Matt Apuzzo, 2017).
  - Στις 8 Νοεμβρίου 2017, η Guardian γνωστοποιεί πως ενώ έχουν διορθωθεί τα 2/3 των αυτοκινήτων στη Μ. Βρετανία, στα υπολειπόμενα παραμένουν στάσιμα τα πράγματα. Όλα αυτά έχουν δημιουργήσει πολλές αντιδράσεις από κυβερνητικούς αξιωματούχους αλλά και από περιβαλλοντικές οργανώσεις για την υγεία των πολιτών που σύμφωνα με έρευνες πλήττεται με 40.000 θανάτους ετησίως λόγω των ανεξέλεγκτων εκπομπών διοξειδίου του Αζώτου στο περιβάλλον (Busby, 2017).
  - Στις 13 Ιουνίου 2018, η Volkswagen παραδέχτηκε την ευθύνη της και χωρίς να προχωρήσει σε έφεση, δέχτηκε να καταβάλει 1 δις. Ευρώ στην Γερμανία. Η

αποπληρωμή αυτού του προστίμου σηματοδοτεί το τέλος των δικαστηρίων στη Γερμανία (Cremer, 2018).

3.7.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:

Πίνακας 13. Μεταβολές στην μετοχή της Volkswagen πριν το σκάνδαλο

	Ημέρες πριν το σκάνδαλο					
Volkswagen	-20	-15	-10	-5	-2	-1
Μέσος Όρος	165,21	165,06	165,26	165,81	165,42	164,38
Τυπική Απόκλιση	2,84	2,75	2,42	1,59	2,71	3,03
Μεταβολή Μετοχής	-2,21%	-5,37%	0,88%	-2,95%	-3,67%	-3,61%

Σε γενικές γραμμές, πριν το σκάνδαλο η τυπική απόκλιση που είχε η μετοχή της ήταν σχετικά υψηλή, όπως υψηλή ήταν και η μεταβολή της, το οποίο δείχνει ότι δεν χαρακτηριζόταν από σταθερότητα.

Πίνακας 14. Μεταβολές στην μετοχή της Volkswagen μετά το σκάνδαλο

	Ημέρες μετά το σκάνδαλο					
Volkswagen	1	2	5	10	15	20
Μέσος Όρος	147,53	135,42	126,60	116,47	115,49	118,31
Τυπική Απόκλιση	13,83	17,29	13,95	12,18	10,26	10,70
Μεταβολή Μετοχής	-17,14%	-31,08%	-28,39%	-37,31%	-21,97%	-24,88%

Επειδή ήταν το πρώτο σκάνδαλο που σχετίζονταν με τις εκπομπές ρύπων και οι επιπτώσεις αφορούσαν όλο τον κόσμο και όχι μόνο τους οδηγούς, όπως ήταν αναμενόμενο, πήρε δραματικές διαστάσεις και φάνηκε ο αντίκτυπος και στην μετοχή της. Όταν έγινε γνωστό ότι ο αριθμός των αυτοκινήτων ήταν πολύ υψηλότερος από τις αρχικές υποθέσεις, όπως ήταν φυσικό η μετοχή της οδηγήθηκε σε μεγαλύτερη πτώση. Η οργή του κόσμου, οι ανακλήσεις, τα πρόστιμα και τα προβλήματα με το νόμο όπως ήταν φυσικό φόβισαν τους μετόχους, που έβλεπαν την πορεία της εταιρείας δυσοίωνη.

Τις ημέρες ύστερα από την ανακοίνωση των παράνομων λογισμικών, η εταιρεία ήρθε αντιμέτωπη με την θεαματική βουτιά της μετοχής από τα 162,40 που είχε κλείσει στις 18 Σεπτεμβρίου, στα 106 δολάρια στις 22 του μήνα. Μέχρι τέλη Σεπτεμβρη, ενώ έτρεχαν οι εξελίξεις και γίνονταν γνωστές λεπτομέρειες, η μετοχή της έφτασε τα 97,75 δολάρια (30/9). Μέσα σε αυτό το διάστημα υπήρξε και μια αύξηση του ύψους 5,19% (από 106,00 στα 111,50 δολάρια), ύστερα από την ανακοίνωση του Martin Winterkorn ότι θα παραιτηθεί.

Μετά την ανακοίνωση στις 6 Οκτώβριο, ότι τα αυτοκίνητα που παρήγαγαν τους ρύπους θα επισκευαστούν μέχρι το τέλος του έτους, η μετοχή της εκείνη την ημέρα υπέστη αύξηση ύψους 3,82% και την επόμενη 7,12%. Στις 4 Νοεμβρίου, άρθρα ανέφεραν, ότι το σκάνδαλο με την παραποίηση των ρύπων παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις, καθώς πιθανόν παραποιούσε τα επίπεδα εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα των πετρελαιοκίνητων αμαξιών (Ruddick, 2015). Ως επακόλουθο, η αξία της μετοχής μειώθηκε κατά 9,50%.

Το σκάνδαλο ακολούθησε την εταιρεία και το 2016, καθότι εξακολουθούσαν να διαδραματίζονται διάφορα γεγονότα που την επηρέαζαν. Για παράδειγμα, στις 23 Ιουνίου 2016, μια συμφωνία για διακανονισμό ύψους 10,2 δισ. δολάρια είχε ως απόρροια την μείωση της μετοχής της στις 24 του μήνα κατά 10.00% (Anon, 2016). Επίσης, στις 2 Αυγούστου 2016, ύστερα από την ανακοίνωση της Νότιας Κορέας ότι θα πραγματοποιήσει αναστολή πωλήσεων για 80 μοντέλα της εταιρείας (France-Presse, 2016), η μετοχή της μειώθηκε ύψους 5.03 % και από 117,80 δολάρια, έπεσε στα 118,85 (Interactive Share Price Monitor. Volkswagen Group).

Ύστερα από το πέρας σχεδόν 3 χρόνων, η μετοχή της Volkswagen δεν έχει καταφέρει να επανέρθει στην τιμή που είχε πριν το σκάνδαλο. Η τιμή της τον μήνα πριν ξεσπάσει το σκάνδαλο (από τις 17 Αυγούστου 2015 έως τις 17 Σεπτεμβρίου 2015) κυμαινόταν κατά μέσο όρο στα 168,37 δολάρια, ενώ τον Αύγουστο του 2018 στα 142,50 δολάρια. Σε αυτό έχουν συμβάλει και άλλοι παράγοντες, όπως για παράδειγμα, τα πειράματα που γινόντουσαν σε πιθήκους (Ewing, J., 2018).

Σχήμα 11. Μεταβολή μετοχής Volkswagen

Πηγή:ycharts.com

Σχήμα 12. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Volkswagen

Πηγή: ycharts.com

3.8. ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΤΗΣ DAIMLER AG

3.8.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Daimler είναι γερμανική εταιρεία κατασκευής αυτοκινήτων που ιδρύθηκε το 1890 από τους Gottlieb Daimler και Wilhelm Maybach. Το 1925 συγχωνεύτηκε με την Benz & Cie δημιουργώντας το παγκοσμίως αναγνωρίσιμο αστέρι της Mercedes Benz. Αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες αυτοκινητοβιομηχανίες του κόσμου με έσοδα δις. ευρώ κάθε χρόνο. Παράγει μια γκάμα από διάφορα είδη αυτοκινήτων όπως τα πολυτελή, SUV, φορτηγά και λεωφορεία (Home. Daimler).

Εισήχθη στο αμερικανικό χρηματιστήριο το 1998, ύστερα από την συγχώνευση της με την Chrysler Corporation. (Harris et al., 2004) η οποία αποτελούσε την μεγαλύτερη διασυνοριακή συγχώνευση μέχρι εκείνη την εποχή. (Gordon, 2000) (εν έτη 2018 κατέχει την 3^η θέση) (Administrator, 25 Largest Crossborder Merger & Acquisition)

3.8.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ:

- Στις 24 Σεπτεμβρίου 2015, ύστερα από το σκάνδαλο με την Volkswagen, ο εκπρόσωπος τύπου της Daimler τοποθετήθηκε στο γεγονός πως ο κατασκευαστής των εν λόγω αυτοκινήτων δεν χρησιμοποίησε ποτέ τις συγκεκριμένες συσκευές και ότι ακολουθούν τους νόμους (Wissenbach, I., 2015).
- Στις 16 Δεκεμβρίου 2015, η Deutsche Umwelthilfe (DUH) δημοσιοποίησε ότι τα αποτελέσματα που βγήκαν από ένα τεστ μέτρησης που πραγματοποιήθηκε σε ένα μοντέλο της Mercedes, δείχνουν ότι έχει ξεπεράσει τα επιτρεπτά όρια της εκπομπής

οξειδίων του αζώτου. Την ίδια μέρα, ύστερα από αυτή την δημοσιοποίηση, η Daimler απείλησε την DUH ότι θα κινηθεί νομικά εναντίον της, καθώς αμφισβητεί τα αποτελέσματα (Deutsche Umwelthilfe, 2015).

- Στις 28 Φεβρουαρίου 2016, μια αγωγή κατά της Daimler από τη δικηγορική εταιρεία Hagens Berman για παραποίηση αποτελεσμάτων στα οχήματα BlueTEC, είχε ως επακόλουθο την ζήτηση πληροφοριών από την EPA για την διαλεύκανση της υπόθεσης (Anon, 2016).
- Στις 23 Μαΐου 2017, ξεκίνησαν οι έρευνες στα γραφεία της Daimler. Σε έντεκα εγκαταστάσεις της, έγιναν έρευνες από εισαγγελείς για την ανεύρεση στοιχείων που να την συνδέουν με την παραποίηση των τιμών των ρύπων της Volkswagen. Στις έρευνες συμμετείχαν 230 αστυνομικοί καθώς επίσης και 23 εισαγγελείς. Προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον το γεγονός ότι μέχρι την συγκεκριμένη ημερομηνία, παρά την υποστηρίξη από κάποιες περιβαλλοντικές οργανώσεις ότι και η Daimler εμπλέκεται με την παραποίηση των ρύπων, δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία (Eddy, M. & Tsang, 2017). Επίσης, σε ανακοίνωση της η εταιρεία έκανε γνωστό ότι οι έρευνες αυτές πραγματοποιήθηκαν λόγω διάφορων υποψιών ότι πραγματοποίησε απάτη με τις εκπομπές ρυπογόνων αερίων. Ανέφερε επιπλέον, ότι συνεργάζεται με τις αρχές και παρείχε όσες πληροφορίες ζητήθηκαν (von Vellberg, 2017).
- Στις 12 Ιουλίου 2017, τα υψηλόβαθμα στελέχη της Daimler κλήθηκαν από την Γερμανική κυβέρνηση για να δώσουν εξηγήσεις, λόγω της υποψίας ότι υπάρχει εγκατεστημένο σε κάποια μοντέλα το παράνομο λογισμικό (Bloomberg, 2017).
- Στις 18 Ιουλίου 2017, η Daimler ανακοινώνει ότι σκοπεύει να ανακαλέσει περίπου 3 εκατ. οχήματα της Mercedes-Benz τα οποία πουλήθηκαν στην Βρετανία την τελευταία εξαετία και τα οποία διαθέτουν τους κινητήρες που παραποιούν τα αποτελέσματα του αζώτου, με σκοπό να ρυθμιστούν οι μηχανές τους και να παράγουν λιγότερους ρύπους. Η διαδικασία αυτή θα τους κοστίσει περίπου 220 εκατ. Ευρώ (Sawer, 2017).
- Στις 23 Οκτωβρίου 2017, η European Commission (EC) γνωστοποίησε σε ανακοίνωση της ότι πραγματοποίησε έρευνες στα γραφεία των γερμανικών αυτοκινητοβιομηχανιών για να ερευνηθεί η περίπτωση συγκρότησης καρτέλ. Επίσης, ανακοίνωσε ότι θα ακολουθήσουν πιο ενδελεχείς έρευνες, καθότι αυτό είναι μόνο το προκαταρκτικό βήμα.
- Στις 18 Φεβρουαρίου 2018, έγινε γνωστό ότι έχει βρεθεί λογισμικό το οποίο μπορεί να συμβάλει στην παραποίηση των αποτελεσμάτων στα αυτοκίνητα της Daimler και

υπήρχαν αμφιβολίες από τους μηχανικούς της, κατά πόσο ήταν νόμιμα τα παραπάνω λογισμικά (Anon, 2018).

- Στις 23 Φεβρουαρίου 2018, ύστερα από την παραπάνω δημοσίευση, δύο γερουσιαστές της Αμερικής, ζητούν από το United States Department of Justice να πραγματοποιήσει μια διεξοδική έρευνα για τις εκπομπές των ρύπων (Anon, 2018).
- Στις 25 Φεβρουαρίου 2018, ύστερα από τα δημοσιεύματα για την παραποίηση, η EIB ενδέχεται να ζητήσει την επιστροφή δανείων ύψους 3,8 δισεκατομμυρίων ευρώ από την Daimler, τα οποία είχε λάβει για έρευνα και ανάπτυξη (Vetter, 2018).
- Στις 28 Μαΐου 2018, οι γερμανικές αρχές έδωσαν περιθώριο 14 ημερών στην Daimler για να ανακαλέσει 5.000 Mercedes-Benz Vito. Επιπρόσθετα, μπορεί να πραγματοποιηθεί έρευνα σε 80.000 οχήματα της Mercedes C-Class και 40.000 OM622 (Bild.de, 2018).
- Στις 1 Ιουνίου 2018, σε άρθρο που δημοσιεύτηκε στην Spiegel γίνεται γνωστό ότι ο Andreas Scheuer δήλωσε ότι υπάρχουν υποψίες που υποδηλώνουν ότι έχουν επηρεαστεί 750.000 οχήματα από το παράνομο λογισμικό και με υπολογισμούς, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει στα 3,75 δις. ευρώ (δηλαδή ανά όχημα έως και 5.000) (Hage, S. & Traufetter, G., 2018).
- Στις 11 Ιουνίου 2018, η Kraftfahrt-Bundesamt (Γερμανική Ομοσπονδιακή Αρχή Μηχανοκίνητων Μεταφορών) μετά την δίωρη συνάντηση του υπουργού μεταφορών με τον διευθύνων σύμβουλο της Daimler, η Spiegel διαρρέει πως θα ανακληθούν 238.000 αυτοκίνητα της Daimler. Εκτιμήθηκε επίσης πως περίπου 774.000 αυτοκίνητα στην Ευρώπη θα επηρεαστούν από τις εξελίξεις (Manske, 2018).

3.8.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΟΧΗ:

Πίνακας 15. Μεταβολές στην μετοχή της Daimler πριν το σκάνδαλο

Daimler	Ημέρες πριν το σκάνδαλο					
	-20	-15	-10	-5	-2	-1
Μέσος Όρος	68,33	68,31	68,36	67,93	67,61	67,47
Τυπική Απόκλιση	0,45	0,49	0,55	0,39	0,28	0,27
Μεταβολή Μετοχής	-0,87%	-1,13%	-2,04%	-2,31%	-1,03%	-0,81%

Σε γενικές γραμμές, η μετοχή της Daimler πριν το σκάνδαλο είχε μια φθίνουσα πορεία, αλλά η μεταβολή της κυμαινόταν σε χαμηλά επίπεδα και δεν φαίνεται να είχαν επηρεαστεί από κάποια εσωτερική πληροφόρηση για το σκάνδαλο.

Πίνακας 16. Μεταβολές στην μετοχή της Daimler μετά το σκάνδαλο

Daimler	Ημέρες μετά το σκάνδαλο					
	1	2	5	10	15	20
Μέσος Όρος	66,65	66,36	65,85	65,57	65,57	65,54
Τυπική Απόκλιση	0,55	0,55	0,53	0,48	0,39	0,34
Μεταβολή Μετοχής	-1,62%	-2,08%	-2,96%	-3,01%	-2,20%	-2,59%

Το γεγονός ότι η μετοχή της Daimler δεν είχε αξιοσημείωτη μεταβολή μετά το σκάνδαλο, ίσως οφείλετε στο ότι πριν δύο χρόνια η Volkswagen είχε εμπλακεί για το ίδιο σκάνδαλο και είχε καταφέρει να το αφήσει πίσω της. Επομένως, γνώριζαν ότι μια τεράστια μείωση της μετοχής θα είχε διογκώσει το γεγονός και επομένως θεωρήθηκε πιο σοφό να υποστηρίξουν την επιχείρηση αυτές τις δύσκολες ώρες, με ελπίδα την ίδια έκβαση με την προαναφερθείσα Volkswagen.

Με την έναρξη των ερευνών στα γραφεία της Daimler, στις 23 Μαΐου 2017, η μετοχή εκείνη την ημέρα μειώθηκε κατά 0,81%. Μέχρι να κλείσει η εβδομάδα στις 26 Μαΐου, η αξία της μετοχής συνέχισε την φθίνουσα πορεία που είχε ως συνέπεια η αξία της από 67,74 ευρώ στις 22 Μαΐου, να πέσει στα 65,38. Επομένως σε αυτό το διάστημα παρατηρήθηκε πτώση κατά 3,48%.

Τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στα μέσα Ιουλίου 2017, είχαν ως απόρροια την μείωση της μετοχής κάθε μέρα μέχρι το τέλος του μήνα (εκτός από τις 25 Ιουλίου που υπήρξε μια αύξηση του ύψους 0,23%) και από 65,46 ευρώ που είχε η αξία της στις 12 του μηνός, έπεσε στα 59,29 στο τέλος του μήνα.

Τα άρθρα που δημοσιεύτηκαν στις 18 Φεβρουαρίου 2018, είχαν σαν συνέπεια την μείωση της μετοχής από 72,50 που ήταν στις 16 του μηνός στα 71,01 ευρώ. Η πτώση αυτή συνεχίστηκε μέχρι και τις 22 του μηνός. Επιπρόσθετα, λίγες μέρες αργότερα, στις 28 Φεβρουαρίου, ύστερα από το περιθώριο που δόθηκε στην Daimler για ανάκληση κάποιων οχημάτων, υπήρξε και άλλη πτώση. Πιο συγκεκριμένα, στις 1 και 2 Μαρτίου 2018, η μετοχή της είχε πέσει στα 69,02 και 67,35 ευρώ αντίστοιχα, από τα 70,47 που ήταν στις 28 Φεβρουαρίου (Daimler, 2018).

Σε γενικές γραμμές η μετοχή της Daimler έχει καθοδική πορεία σε σχέση με προηγούμενες χρονιές, αλλά αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες και όχι τόσο στο σκάνδαλο με τις εκπομπές ρύπων.

Σχήμα 13. Μεταβολή μετοχής Daimler

Πηγή: finance.yahoo.com

Σχήμα 14. Μεταβολή χρηματιστηριακής αξίας Daimler

Πηγή: ycharts.com

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

4.1. FACEBOOK

Πίνακας 17. Αριθμοδείκτες Facebook

<u>Αριθμοδείκτης</u>	<u>4ο Τρίμηνο 2017</u>	<u>1ο Τρίμηνο 2018</u>	<u>2ο Τρίμηνο 2018</u>
Γενικής Ρευστότητα	12,92	9,91	10,67
Ειδικής Ρευστότητας	12,92	9,91	10,67
Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων	-	-	-
Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Είσπραξης Απαιτήσεων	2,22	2,34	2,37
Ταχύτητας Εξόφλησης βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	0,43	0,38	0,47
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	9,89%	7,02%	7,39%
Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων	9,10%	6,51%	6,86%
Καθαρού Περιθωρίου	56,68%	45,54%	44,31%
Μικτού Περιθωρίου	87,58%	83,90%	83,27%
Χρηματοοικονομική Μόχλευση	1,09	1,08	1,08
Ίδια προς Δανειακά Κεφάλαια	7,31	6,85	7,28
Κέρδη ανά Μετοχή	1,47	1,72	1,76
Μερισματική Απόδοση	-	-	-
(Τιμή Μετοχής)/ (Κέρδη Κατά Μετοχή)	120,04	92,90	110,41

Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της Facebook είναι οι υποδεκαπλάσιες σε σχέση με τις απαιτήσεις της και τα διαθέσιμα που διαθέτει. Αυτό έχει ως απόρροια από πλευράς ρευστότητας να είναι σε πολύ καλά επίπεδα. Επομένως, λόγω του σκανδάλου που δημιουργήθηκε, θα είναι σε θέση να πληρώσει τα πρόστιμα που θα τις υποβάλουν, χωρίς να την επηρεάσουν από άποψη ρευστότητας. Πιο αναλυτικά, στο 1ο τρίμηνο του 2018, ο αριθμοδείκτης αυτός μειώθηκε κατά 3 μονάδες, καθώς ο παρανομαστής, δηλαδή οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τις αυξήθηκαν πολύ περισσότερο σε σχέση με το κυκλοφορούν ενεργητικό της. Τα μετρητά της αυξήθηκαν κατά 4 εκατ. ενώ οι

βραχυπρόθεσμες επενδύσεις της μειώθηκαν κατά 1,76 εκατ, το οποίο μπορεί να υποδηλώνει την μετατροπή τους σε μετρητά. Όμως, οι υποχρεώσεις τις και τα δεδουλευμένα έξοδα επηρέασαν αρνητικά τον δείκτη, καθώς αυξήθηκαν αρκετά. Ένας λόγος ίσως είναι η πίεση από τρίτους για αποπληρωμή κάποιων υποχρεώσεων. Επομένως εάν και από άποψη ρευστών, η εταιρεία είχε μεγάλη βελτίωση, ο δείκτης ρευστότητας μειώθηκε. Παρόλα αυτά, επειδή εξακολουθεί να παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα, δεν προκαλεί κάποια ανησυχία και ήδη από το 2ο τρίμηνο άρχισε να αυξάνεται. Στο 2^ο τρίμηνο, τόσο ο αριθμητής όσο και ο παρονομαστής μειώθηκαν κατά ένα μικρό βαθμό, αλλά οι μεταβολές των στοιχείων κυμαίνονταν σε παρόμοια επίπεδα, και δεν φαίνεται κάποιο από αυτά να επηρέασε περισσότερο τον δείκτη. Σε γενικές γραμμές ο δείκτης αυτός κυμαίνεται σε αρκετά υψηλά επίπεδα. Τα ρευστά διαθέσιμα που διαθέτει είναι αρκετά, επομένως θα ήταν συνετό εκ μέρους της να επενδύσει ένα μέρος αυτών.

Η Facebook είναι μέσο κοινωνικής δικτύωσης, επομένως είναι ιστοσελίδα και εφαρμογή, και κατ' επέκταση, δεν διαθέτει αποθέματα και ο δείκτης της ειδικής ρευστότητας παραμένει ίδιος με τον δείκτη της γενικής. Επομένως, η τρέχουσα οικονομική της κατάσταση είναι πολύ καλή.

Εξαιτίας της φύσης της επιχείρησης, η ταχύτητα κυκλοφορίας των αποθεμάτων δεν μπορεί να υπολογιστεί καθότι ο παρονομαστής (τα αποθέματα) είναι μηδενικός.

Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων υποδηλώνει ότι οι δεσμεύσεις των κεφαλαίων της είναι μικρές. Καθ' όλη την διάρκεια του 2017, οι πωλήσεις της επιχείρησης αυξανόντουσαν με ταχύς ρυθμούς. Το γεγονός ότι στο πρώτο τρίμηνο του 2018, οι πωλήσεις της μειώθηκαν κατά 1 εκατ. δολάρια, δεν είναι ανησυχητικό. Ο λόγος που μπορεί να έγινε αυτό είναι η πολύ μεγάλη ανάκαμψη των πωλήσεων των προηγούμενων ετών, και η μείωση αυτή να είναι παροδική. Ήδη από το επόμενο τρίμηνο, επανήλθε πάλι στα υψηλά της επίπεδα και ξεπέρασε κάθε προηγούμενο σύνολο πωλήσεων. Εκτός από τις πωλήσεις ελαττώθηκαν και οι απαιτήσεις αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό, οι οποίες για το 2017, είχαν μια συνεχόμενη ανοδική πορεία. Επομένως, η μείωση περίπου κατά 0,5 εκατ. μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι λόγω αλλαγής του έτους (όπου συνήθως συσσωρεύονται περισσότερα έξοδα), η εταιρεία κατάφερε να εισπράξει λιγότερες απαιτήσεις.

Η ταχύτητα εξόφλησης των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων είναι σε χαμηλά επίπεδα. Όμως συγκρίνοντας με την ταχύτητα είσπραξης των απαιτήσεων γίνεται φανερό ότι οι απαιτήσεις της εισπράττονται γρηγορότερα από ότι εξοφλούνται οι υποχρεώσεις της. Επομένως, ένα μέρος από την χρηματοδότηση της πραγματοποιείται από τους πιστωτές της με αποτέλεσμα να μην χρειάζεται να διαθέτει πολύ μεγάλα κυκλοφοριακά στοιχεία. Επειδή όμως όπως

προαναφέρθηκε, η Facebook διαθέτει ένα πολύ υψηλό επίπεδο από αυτά, γίνεται φανερό, ότι ίσως η τόση αποταμίευση να μην αποτελεί συμφέρουσα επιλογή. Μεταξύ των τριμήνων υπάρχει αύξηση του κόστους πωληθέντων ύψους 300.000 δολαρίων. Η εταιρεία μπορεί να προχώρησε σε αύξηση αυτού για να προκαλέσει μια μείωση στο φορολογητέο εισόδημα.

Ενώ στο τελευταίο τρίμηνο του 2017 ο δείκτης της αποδοτικότητας των Ιδίων κεφαλαίων ισούται σχεδόν με 10%. Στο επόμενο τρίμηνο ο δείκτης αυτός πέφτει σχεδόν κατά 3 μονάδες και χωρίς να μπορέσει να επανέλθει στο επόμενο τρίμηνο. Αυτό οφείλεται στην αύξηση των Ιδίων κεφαλαίων και πιο συγκεκριμένα στα αδιανέμητα κέρδη που είχε η επιχείρηση, τα οποία με την πάροδο των τριμήνων αυξανόταν, σε συνδυασμό με τα κέρδη προ φόρων και τόκων τα οποία πήραν την κάθοδο. Αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι επειδή ήταν γνωστό ότι τα κέρδη μετά φόρων θα κατέβαιναν αρκετά, η εταιρεία να θέλησε να ελαχιστοποιήσει και τα κέρδη προ φόρων και τόκων, για να ισοσταθμίσει τα δυο αυτά ποσά. Επειδή η επιχείρηση με την πάροδο του χρόνου γίνεται πιο κερδοφόρα, ήταν φυσικό επακόλουθο να αυξηθούν και τα αδιανέμητα κέρδη.

Ο δείκτης της αποδοτικότητας των απασχολούμενων κεφαλαίων επηρεάστηκε και αυτός από τα κέρδη προ φόρων και τόκων και γι' αυτό στο 1^ο τρίμηνο του 2018 υπάρχει ελάττωση κατά 2,5% σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο. Ο δείκτης αυτός και της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων βρίσκονται σε παρόμοια επίπεδα, καθώς οι μακροχρόνιες υποχρεώσεις της είναι μικρές (όπως επίσης μικρή είναι και η μεταβολή τους ανά τρίμηνο) σε σχέση με τα ίδια κεφάλαια και δεν επηρεάζουν τον παρανομαστή.

Ο δείκτης του καθαρού περιθωρίου μας δείχνει ότι για 100 ευρώ πωλήσεις, υπάρχει καθαρό κέρδος ύψους σχεδόν 57 ευρώ. Μια μείωση των καθαρών κερδών προ φόρων και τόκων στο 1ο τρίμηνο του 2018, έχει ως απόρροια την πτώση του δείκτη περισσότερο από 10%. Στο επόμενο τρίμηνο συνεχίζεται αυτή η πτώση αλλά σε πολύ μικρότερο ποσοστό.

Το γεγονός ότι υπάρχει ταυτόχρονη σμίκρυνση του καθαρού και του μικτού περιθωρίου, υποδηλώνει μια ομοιόμορφη μεταβολή του κόστους πωληθέντος και των εξόδων λειτουργίας της επιχείρησης.

Το μικτό περιθώριο κέρδους της επιχείρησης είναι σε πολύ υψηλά επίπεδα το οποίο δείχνει ότι η Facebook από άποψη κερδών βρίσκεται σε άριστη θέση. Εξαιτίας της φύσης της επιχείρησης, είναι φυσικό το κόστος πωληθέντων να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα και επομένως το μικτό κέρδος της επιχείρησης να διαφέρει ελάχιστα από τις πωλήσεις και κατ' επέκταση ο δείκτης να είναι αρκετά ανεβασμένος.

Το γεγονός ότι η οικονομική μόχλευση της Facebook ισούται σχεδόν με την μονάδα, υποδηλώνει ότι η επιχείρηση δεν έχει οικονομική ωφέλεια από τα ξένα κεφάλαια, καθώς η

επίδραση τους στα κέρδη της είναι μηδαμινή. Αυτό γίνεται φανερό από το χαμηλό ύψος των μακροχρόνιων υποχρεώσεων που κατέχει.

Ο δείκτης των ιδίων προς των δανειακών, βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα, επομένως, οι πιστωτές της επιχείρησης συμμετέχουν με λιγότερα κεφάλαια από τους μετόχους. Αυτό υποδηλώνει ότι η πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης βρίσκεται σε πολύ καλά επίπεδα. Θα αντιμετωπίσει δύσκολα πρόβλημα για την εξόφληση των υποχρεώσεων της. Στο 1ο τρίμηνο του 2018 υπήρξε μια μείωση, αλλά στο επόμενο εξάμηνο κατάφερε να επανέλθει γρήγορα. Επομένως η εταιρεία παρέχει μεγάλη ασφάλεια στους πιστωτές της, γεγονός που την κάνει ελκυστική για επένδυση.

Στην περίπτωση της Facebook όπως και στις υπόλοιπες εταιρείες, δεν γίνεται γνωστό εάν κατά την διάρκεια του τριμήνου αυξήθηκε το μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης ύστερα από την έκδοση νέων μετοχών. Επομένως, δεν μπορούμε να υπολογίσουμε το Σταθμικό μέσο όρο του αριθμού των μετοχών και θα αναλυθεί μόνο ο δείκτης κέρδη κατά μετοχή. Ο δείκτης αυτός στο 1ο τρίμηνο του 2018 αυξάνεται. Αν και τα κέρδη προ φόρων της επιχείρησης ελαττώθηκαν αισθητά (σχεδόν κατά 2 εκατ.), οι φόροι πραγματοποίησαν μια μεγαλύτερη βουτιά ύψους 2,5 εκατ. δολαρίων, το οποίο είχε σαν αποτέλεσμα την βελτίωση του δείκτη. Στο τελευταίο τρίμηνο δεν υπήρχε καμία αξιοσημείωτη αλλαγή, καθώς τα στοιχεία είχαν παρουσιάσει μια μικρή μεταβολή, αλλά κατάφεραν να παραμείνουν στα υψηλά επίπεδα του 1^{ου} τριμήνου.

Λόγο μη δημοσιοποίησης του μερίσματος της εταιρείας, η μερισματική απόδοση δεν μπορεί να υπολογιστεί.

Το σκάνδαλο της εταιρείας έγινε γνωστό στα μέσα Μαρτίου. Μέχρι τέλος του μήνα η μετοχή της είχε επηρεαστεί πολύ αρνητικά από τα γεγονότα, με αποτέλεσμα στον υπολογισμό του δείκτη τιμή μετοχής ανά κέρδη, να παρατηρείτε μεγάλη πτώση. Στο επόμενο τρίμηνο, οι κινήσεις της επιχείρησης για να αποκαταστήσει την φήμη της σε συνδυασμό με την εδραίωση που έχει στον χώρο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, οδήγησαν στην αύξηση της μετοχής και κατ' επέκταση του δείκτη αυτού.

4.2. WELLS FARGO

Πίνακας 18. Αριθμοδείκτες Wells fargo

<u>Αριθμοδείκτης</u>	<u>2ο Τρίμηνο 2016</u>	<u>3ο Τρίμηνο 2016</u>	<u>4ο Τρίμηνο 2016</u>
Γενικής Ρευστότητα	1,81	1,71	2,19
Ειδικής Ρευστότητας	1,81	1,71	2,19
Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων	-	-	-
Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Είσπραξης Απαιτήσεων	0,55	0,61	0,58
Ταχύτητας Εξόφλησης βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	0,00	0,00	0,00
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	4,78%	4,82%	4,62%
Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων	0,57%	0,56%	0,52%
Καθαρού Περιθωρίου	43,86%	44,12%	43,32%
Μικτού Περιθωρίου	100,00%	100,00%	100,00%
Χρηματοοικονομική Μόχλευση	8,38	8,54	8,90
Ίδια προς Δανειακά Κεφάλαια	0,12	0,12	0,12
Κέρδη ανά Μετοχή	1,02	1,04	0,97
Μερισματική Απόδοση	0,80%	0,86%	0,69%
(Τιμή Μετοχής)/ (Κέρδη Κατά Μετοχή)	46,40	42,58	56,81

Ο δείκτης γενικής ρευστότητας της κυμάνετε για αυτά τα τρίμηνα πάνω από την μονάδα, το οποίο υποδηλώνει ότι από άποψης ρευστότητας βρίσκεται σε καλά επίπεδα. Αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι τα αποθέματα της είναι μηδενικά. Στο δεύτερο τρίμηνο, υπάρχει μια μείωση η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι το κυκλοφορούν ενεργητικό της υπέστη μια μικρή ελάττωση, ενώ οι βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της αυξήθηκαν. Στο 3ο τρίμηνο, αν και ο αριθμητής μειώθηκε, ο παρανομαστής έπεσε πολύ περισσότερο, καθώς υπήρξε μείωση των δεδουλευμένων εξόδων και κάποιες υποχρεώσεις της, με αποτέλεσμα να ανεβεί ο δείκτης. Ίσως ήθελε να δείξει με αυτό τον τρόπο ότι το σκάνδαλο και τα πρόστιμα που υποχρεώθηκε να πληρώσει, δεν την επηρέασαν από οικονομική άποψη και είναι σε θέση να αποπληρώνει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της.

Η εταιρεία δεν πουλάει εμπορεύματα αλλά υπηρεσίες. Απόρροια αυτού, τα αποθέματα της να είναι μηδενικά και ο δείκτης της ειδικής ρευστότητας να ισούται με την γενική.

Εξαιτίας της δραστηριότητας της επιχείρησης, ο δείκτης της ταχύτητας της κυκλοφορίας των αποθεμάτων δεν μπορεί να υπολογιστεί καθότι τα αποθέματα είναι μηδενικά.

Ο δείκτης της ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων, μας δείχνει ότι οι πιθανότητες να τις προκληθούν ζημιές από επισφαλείς πελάτες είναι αρκετές. Οι απαιτήσεις της είναι πολύ υψηλές και για τον λόγο αυτό ο δείκτης αυτός είναι μικρός. Στο 3ο τρίμηνο οι απαιτήσεις της μειώθηκαν που είχε σαν επακόλουθο, μια μικρή άνοδο του δείκτη. Επειδή παρέχει χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, είναι φυσικό οι απαιτήσεις της να κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα.

Η επιχείρηση είναι παροχής υπηρεσιών και δεν έχει κόστος πωληθέντων, επομένως ο δείκτης είναι μηδενικός. Άρα το κόστος πωληθέντων της δεν καλύπτει καμία φορά τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

Ο δείκτης αποδοτικότητας των Ιδίων Κεφαλαίων, κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Στα ίδια κεφάλαια αυτό που μεταβλήθηκε και προκάλεσε την μείωση τους είναι η συσσώρευση των δεδουλευμένων εσόδων, το οποίο ίσως προκλήθηκε από την αποχώρηση κάποιων ανώτερων υπαλλήλων. Όσον αφορά τα κέρδη προ φόρων και τόκων, δεν παρατηρήθηκε κάποια αξιοσημείωτη αλλαγή που να οδήγησε στην μεταβολή τους. Η αποδοτικότητα των απασχολούμενων κεφαλαίων είναι και αυτή μικρή.

Το καθαρό περιθώριο της εταιρείας είναι σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα, αυτό δείχνει μια πολύ καλή εικόνα καθώς πετυχαίνει πολύ υψηλά κέρδη. Ενθαρρυντικό δε, είναι το γεγονός ότι μεταξύ των τριμήνων υπάρχει μικρή διακύμανση.

Το γεγονός ότι η επιχείρηση δεν διαθέτει κόστος πωληθέντων, έχει ως αποτέλεσμα τα μικτά κέρδη να ισούνται με τις πωλήσεις και κατ' επέκταση ο δείκτης του μικτού περιθωρίου να είναι σταθερός στο 100%.

Η χρηματοοικονομική μόχλευση της εταιρείας είναι αξιοσημείωτη. Βρίσκεται σε αρκετά υψηλά επίπεδα, το οποίο υποδηλώνει την αποτελεσματική αξιοποίηση των ξένων κεφαλαίων. Επιπλέον, μεταξύ των τριμήνων υπάρχει μια συνεχόμενη αύξηση του δείκτη το οποίο δείχνει ότι η Wells Fargo με το πέρασμα των τριμήνων, χρησιμοποιεί τα ξένα κεφάλαια με πιο επωφελή τρόπο.

Η σχέση των ιδίων προς των δανειακών κεφαλαίων βρίσκεται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, επομένως, θα πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στην απόδοση των ιδίων κεφαλαίων. Η Wells Fargo καταφέρνει να κρατάει αυτό τον δείκτη σταθερό με την ισόποση αύξηση μεταξύ του αριθμητή και του παρονομαστή.

Στα κέρδη ανά μετοχή παρατηρείται μια μείωση στο τελευταίο τρίμηνο. Τα καθαρά κέρδη χρήσης επηρεάστηκαν από τις ταυτόχρονες μεταβολές διάφορων λογαριασμών.

Η αύξηση της μετοχής στο 3^ο εξάμηνο κατά 10 μονάδες είχε ως απόρροια την μείωση του δείκτη μερισματική απόδοση. Για να υπάρχει μια αποτελεσματική σύγκριση, θα πρέπει να δούμε τι διακύμανση είχε το μέρισμα την επόμενη χρονιά.

Το σκάνδαλο έλαβε χώρα στις αρχές του Σεπτεμβρίου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, η διαφορά της μετοχής την τελευταία ημέρα του 2^{ου} και 3^{ου} τριμήνου να ανέρχεται μόλις στο 3%. Αυτό σε συνδυασμό με την ανεπαίσθητη αύξηση των κερδών ανά μετοχή, είχε ως απόρροια, την μείωση του δείκτη της τιμή μετοχής ανά κέρδη, αλλά όχι σε δραματικά επίπεδα. Σε γενικές γραμμές, η μετοχή της εταιρείας επηρεάστηκε από το σκάνδαλο αλλά σε μικρό ποσοστό. Αυτό οδήγησε και στην μικρή μεταβολή του δείκτη στο 2^ο τρίμηνο. Στο τελευταίο τρίμηνο, λόγω διάφορων γεγονότων τα οποία δεν συνδεόντουσαν με το σκάνδαλο, υπήρξε μια απίστευτη αύξηση στα μέσα του Νοεμβρίου, με αποτέλεσμα η μετοχή να αναρριχηθεί και να διατηρηθεί σε υψηλά επίπεδα μέχρι το τέλος του έτος.

4.3. KOBE STEEL

Πίνακας 19. Αριθμοδείκτες Kobe Steel

<u>Αριθμοδείκτης</u>	<u>3ο τρίμηνο 2017</u>	<u>4ο τρίμηνο 2017</u>	<u>1ο τρίμηνο 2018</u>
Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητα	1,18	1,20	1,16
Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας	0,67	0,64	0,66
Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων	1,04	1,02	1,12
Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Είσπραξης Απαιτήσεων	1,65	1,61	1,57
Ταχύτητας Εξόφλησης βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	0,46	0,48	0,48
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	2,95%	2,75%	2,30%
Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων	1,50%	1,43%	1,22%
Καθαρού Περιθωρίου	4,47%	4,32%	3,40%
Μικτού Περιθωρίου	14,52%	14,76%	14,11%
Χρηματοοικονομική Μόχλευση	1,97	1,92	1,89
Ίδια προς Δανειακά Κεφάλαια	0,45	0,49	0,48

Κέρδη ανά Μετοχή	39,59	45,48	20,33
Μερισματική Απόδοση	-	-	-
(Τιμή Μετοχής)/ (Κέρδη Κατά Μετοχή)	32,48	22,98	52,43

Ο αριθμοδείκτης της γενικής ρευστότητας κυμαίνεται λίγο παραπάνω από την μονάδα. Για τον λόγο αυτό, από θέμα ρευστότητας η εταιρεία μπορεί να αντιμετωπίσει προβλήματα, καθότι έχει μικρό περιθώριο για να μπορέσει να καλύψει έκτακτες ανάγκες που μπορεί να εμφανιστούν από την επίδραση που θα έχει το σκάνδαλο μελλοντικά. Από το κυκλοφορούν ενεργητικό μειώθηκαν αρκετά τα χρηματικά διαθέσιμα. Αυτό ίσως οφείλεται στα έξοδα που δημιουργήθηκαν από το σκάνδαλο. Αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι τα τρέχοντα χρέη της αυξήθηκαν με ραγδαίους ρυθμούς.

Όμως με τον υπολογισμό του αριθμοδείκτη της ειδικής ρευστότητας, γίνεται φανερό ότι τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία που διαθέτει δεν επαρκούν για την κάλυψη των τρεχουσών υποχρεώσεων της επιχείρησης. Αυτό έχει ως απόρροια, αν βρεθεί σε μια δυσμενή θέση μπορεί να υποχρεωθεί να προβεί σε πώληση κάποιων μη ρευστοποιήσεων στοιχείων. Επίσης πρέπει να εξαρτάται στις μελλοντικές τις πωλήσεις (οι οποίες δεν έχουν επηρεαστεί αρνητικά από το σκάνδαλο, αντιθέτως έχουν αυξηθεί). Η τόσο μεγάλη απόκλιση των δυο αυτών δεικτών υποδηλώνει την ύπαρξη μεγάλου αριθμού αποθεμάτων.

Η ταχύτητα κυκλοφορίας των αποθεμάτων βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, για το οποίο μπορεί να ευθύνεται η υπεραποθεματοποίηση ή λόγω του σκανδάλου να μην κατάφερε να πουλήσει ένα μέρος αυτών. Στο πρώτο τρίμηνο του 2018, υπάρχει μια μικρή αύξηση, αλλά ο δείκτης εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα.

Όσον αφορά την ταχύτητα είσπραξης των απαιτήσεων, η εταιρεία βρίσκεται σε μια σχετικά ασφαλή κατάσταση. Εξαιτίας της αύξησης του παρανομαστή, ο δείκτης έχει μια συνεχόμενη πτωτική πορεία. Στην διάρκεια των τριμήνων, οι απαιτήσεις της εταιρείας χαρακτηριζόντουσαν από μια άνοδο. Ίσως έδινε πίστωση σε πελάτες της για να την προτιμήσουν, ιδιαίτερα από την στιγμή που κάποιες χώρες είχαν προτείνει στις επιχειρήσεις που έδρευαν σε αυτές να μην προμηθεύονται από την Kobe Steel, γιατί τα προϊόντα της δεν είναι σωστών προδιαγραφών.

Η ταχύτητα εξόφλησης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της είναι μικρή, το οποίο προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία, καθότι η κίνηση της να ζητήσει δάνειο υποδεικνύει προβλήματα με την ρευστότητα της και ταυτόχρονα υπάρχει αύξηση των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων. Δεν βοηθάει το γεγονός ότι ταυτόχρονα αυξήθηκε το κόστος πωληθέντων. Η

αύξηση αυτή ίσως υποδηλώνει ότι η επιχείρηση θέλει να διατηρήσει μια καλή ποιότητα στα προϊόντα της.

Η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων δεν βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα. Επιπρόσθετα, με το πέρασμα των τριμήνων υπάρχει φθίνουσα πορεία αυτού του δείκτη, εξαιτίας της μείωσης του αριθμητή και την αύξηση του παρανομαστή. Αυτό υποδηλώνει ότι ίσως ότι η διαχείριση των κεφαλαίων της δεν γίνεται ορθά και τα υπερεπενδύει, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα, να μην απασχολούνται πλήρως και παραγωγικά.

Η επιχείρηση δεν χρησιμοποιεί αποδοτικά τα ίδια και ξένα κεφάλαια της, καθώς ο δείκτης των απασχολούμενων κεφαλαίων ισούται σχεδόν με την μονάδα. Επιπρόσθετα, η πορεία της είναι φθίνουσα.

Ο δείκτης του καθαρού περιθωρίου της εταιρείας δεν είναι αρκετά ικανοποιητικός καθώς κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα με μέσο όρο καθαρού κέρδους περίπου στα 4 ευρώ για κάθε 100 ευρώ πωλήσεων και ταυτόχρονα υπάρχει μια συνεχόμενη πτωτική πορεία εξαιτίας της μείωσης των κερδών προ φόρων και τόκων. Παρότι αρκετές χώρες παρότρυναν την διακοπή της προμήθειας από την Kobe, οι πωλήσεις της αυξήθηκαν. Όμως τα έξοδα που άφησε πίσω του το σκάνδαλο είχε ως απόρροια την μείωση των κερδών προ φόρων και τόκων.

Το μικτό περιθώριο κέρδους της επιχείρησης δεν είναι αρκετά ικανοποιητικό μιας και το μικτό κέρδος που λαμβάνει για πωλήσεις ύψους 100 ευρώ ανέρχονται μόλις στα 14 ευρώ. Λόγω της μικρής μεταβολής των μικτών κερδών και των πωλήσεων, ο δείκτης παραμένει σχεδόν στο ίδιο ύψος.

Ο δείκτης της μόχλευσης βρίσκεται πάνω από την μονάδα, το οποίο μας δίνει ότι η επίδραση στα κέρδη από τα ξένα κεφάλαια είναι θετική. Με το πέρασμα των τριμήνων υπάρχει και μια μικρή πτώση του δείκτη, το οποίο εάν συνεχιστεί μπορεί να προκαλέσει ανησυχία.

Ο αριθμοδείκτης των ιδίων προς τα δανειακά κεφάλαια είναι αρκετά κάτω από την μονάδα και στα τρία τρίμηνα, επομένως, δεν διατίθεται αρκετή ασφάλεια στους πιστωτές της. Εξαιτίας της πιθανότητας να δημιουργηθούν μελλοντικές ζημιές στην επιχείρηση λόγω του σκανδάλου, βρίσκεται σε μια δυσμενή κατάσταση.

Στο 1^ο τρίμηνο ο δείκτης κέρδη ανά μετοχή είχε μια μεγάλη πτώση. Η επίπτωση του σκανδάλου στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις έγινε πολύ πιο εμφανές στα καθαρά κέρδη χρήσης τα οποία στο 1^ο τρίμηνο του 2018, μειώθηκαν παραπάνω από το μισό (από 16,47 στα 7,37 δις) και τα οποία με την σειρά τους επηρέασαν και αυτό τον δείκτη. Ότι θα

αντιμετώπιζε προβλήματα γινόταν φανερό από την κίνησή της να ζητήσει τραπεζικό δάνειο 50 δις. γιεν για να ανταπεξέλθει στα έξοδα των αποζημιώσεων.

Η μερισματική απόδοση δεν μπορεί να υπολογιστεί καθώς το μέρισμα της εταιρείας δεν έχει δημοσιοποιηθεί.

Η εταιρεία μετά το σκάνδαλο δεν κατάφερε να ανακάμψει στην χρηματιστηριακή αγορά. Γι' αυτό στο τέταρτο τρίμηνο του 2017 και το 1^ο του 2018 ο αριθμητής είναι κατά πολύ μειωμένος. Το γεγονός ότι στο πρώτο τρίμηνο του 2018 ο δείκτης τιμή μετοχής ανά κέρδη έχει αυξηθεί σε παραπάνω από το μισό του προηγούμενο έτους, οφείλεται στην μείωση του δείκτη κέρδη ανά μετοχή.

4.4. MITSUBISHI MATERIALS

Πίνακας 20. Αριθμοδείκτες Mitsubishi Materials

<u>Αριθμοδείκτης</u>	<u>3ο τρίμηνο 2017</u>	<u>4ο τρίμηνο 2017</u>	<u>1ο τρίμηνο 2018</u>
Γενικής Ρευστότητα	1,19	1,19	1,23
Ειδικής Ρευστότητας	0,71	0,71	0,76
Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων	1,04	1,05	1,24
Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Είσπραξης Απαιτήσεων	1,58	1,68	1,75
Ταχύτητας Εξόφλησης βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	0,42	0,44	0,51
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	3,00%	2,63%	2,61%
Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων	1,71%	1,55%	1,55%
Καθαρού Περιθωρίου	4,89%	4,39%	3,94%
Μικτού Περιθωρίου	14,11%	13,46%	11,98%
Χρηματοοικονομική Μόχλευση	1,76	1,70	1,69
Ίδια προς Δανειακά Κεφάλαια	0,50	0,53	0,55
Κέρδη ανά Μετοχή	153,83	333,91	264,15
Μερισματική Απόδοση	-	1,25%	-
(Τιμή Μετοχής)/ (Κέρδη Κατά Μετοχή)	25,29	12,01	12,11

Οι διακυμάνσεις που είχε τόσο ο αριθμητής όσο και ο παρανομαστής είχαν ως αποτέλεσμα ο δείκτης να παραμείνει σχεδόν σε σταθερά επίπεδα. Σε γενικές γραμμές είναι πολύ χαμηλός. Αυτό όμως ίσως υποδηλώνει ότι η επιχείρηση κάνει πιο εντατική χρήση των κυκλοφοριακών της στοιχείων και γι' αυτό να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Η αύξηση των αποθεμάτων και των ρευστών είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του παρανομαστή. Ίσως να επηρεάστηκαν από την απογραφή, καθώς η εταιρεία να ήθελε να φανεί πιο κερδοφόρα και ότι δεν επηρεάστηκε από το σκάνδαλο. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι στο επόμενο εξάμηνο, τα αποθέματά της έκαναν βουτιά. Εκτός από το κυκλοφορούν ενεργητικό ανέβηκε και το κυκλοφορούν παθητικό και πιο πολύ οι βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της. Αυτό ίσως οφείλεται στην αγορά των αποθεμάτων, η οποία οδήγησε στην αύξηση των απαιτήσεων των προμηθευτών για την βραχυχρόνια αποπληρωμή των αποθεμάτων.

Με την αφαίρεση των αποθεματικών γίνεται φανερό ότι η εταιρεία έχει πρόβλημα με την ρευστότητα της. Όμως, ίσως αυτό να είναι τακτική της επιχείρησης ούτως ώστε να χρησιμοποιεί τα ρευστά της στοιχεία για επενδύσεις.

Στο τελευταίο τρίμηνο του έτους, ο δείκτης της ταχύτητας της κυκλοφορίας των αποθεμάτων παρέμεινε σε σταθερά επίπεδα, ενώ στο επόμενο επίπεδο αυξήθηκε. Αυτό οφείλεται στην ανοδική πορεία των πωλήσεων της γιατί όπως βλέπουμε, με το πέρασμα των τριμήνων υπήρχε τάση προς άνοδο αυτών. Αυτό δείχνει ότι ίσως η επιχείρηση στόχευε στην αύξηση αυτών και γι' αυτό προχώρησε και στην αντίστοιχη αύξηση των αποθεματικών.

Η εταιρεία βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα όσον αφορά την είσπραξη των απαιτήσεων. Οι απαιτήσεις της διακυμάνθηκαν ελάχιστα, ενώ οι πωλήσεις τις αυξήθηκαν, το οποίο οδήγησε στην ανοδική πορεία του δείκτη.

Η ταχύτητα εξόφλησης των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων είναι σε χαμηλά επίπεδα, όμως με το πέρασμα των τριμήνων ο δείκτης αυτός αυξάνεται. Συγκρίνοντας με την ταχύτητα είσπραξης των απαιτήσεων γίνεται φανερό ότι οι απαιτήσεις της εισπράττονται γρηγορότερα από ότι εξοφλούνται οι υποχρεώσεις της. Επομένως, ένα μέρος από την χρηματοδότηση της πραγματοποιείται από τους πιστωτές της με αποτέλεσμα να μην χρειάζεται να διαθέτει πολύ μεγάλα κυκλοφοριακά στοιχεία (ίσως σε αυτό να οφείλονται και οι χαμηλοί δείκτες της ρευστότητας). Η ανοδική πορεία του δείκτη επηρεάστηκε και από την μεγάλη και συνεχόμενη αύξηση του κόστους πωληθέντος η οποία ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι η επιχείρηση ήθελε να προκαλέσει την άνοδο του με απώτερο σκοπό την μείωση του φορολογητέου εισοδήματος.

Ο δείκτης της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα και η μείωση αυτού, προκαλεί ανησυχία. Το γεγονός ότι ο δείκτης αυτός είναι μικρός, μπορεί

να οφείλεται στην υπερεπένδυση των κεφαλαίων και στην μη παραγωγική της απασχόληση. Τα κέρδη προ φόρων και τόκων παρουσιάζουν μια σταθερή και πτωτική πορεία. Ένας από τους λογαριασμούς που το έχουν επηρεάσει είναι αυτός των πωλήσεων γενικών και διοικητικών εξόδων. Ειδικά στο πρώτο τρίμηνο του 2018, ο δείκτης αυτός μειώνεται αισθητά. Αυτό ίσως οφείλεται στο σκάνδαλο που υπήρξε και στην απόφαση της να προχωρήσει σε αναδιάρθρωση της πολιτικής της διοίκησης της. Με την συμβολή των παρακρατημένων κερδών και του αποθέματος του μετοχικού κεφαλαίου, τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης αυξήθηκαν.

Ο δείκτης της αποδοτικότητας των απασχολούμενων κεφαλαίων επηρεάστηκε και αυτός από τα κέρδη προ φόρων και τόκων και γι' αυτό υπάρχει μια μείωση στο τελευταίο τρίμηνο του 2017. Στο 1^ο τρίμηνο του 2018, η εταιρεία καταφέρνει να σταθεροποιήσει τον δείκτη καθώς τόσο τα κέρδη προ φόρων και τόκων, όσο τα ίδια κεφάλαια και οι μακροχρόνιες υποχρεώσεις της είχαν κάθοδο. Με την ελάττωση των τελευταίων υπάρχει ταυτόχρονα και μια μείωση στα ρευστά και διαθέσιμα της επιχείρησης, το οποίο υποδηλώνει ότι ίσως χρησιμοποίησε κάποια από τα ρευστά της στοιχεία για αποπληρωμή αυτών.

Τον δείκτη του καθαρού περιθωρίου τον έχουν επηρεάσει αρκετά οι πωλήσεις, οι οποίες ακολουθούσαν ανοδική πορεία με ταχύτερο ρυθμό από την μείωση που είχαν τα κέρδη προ φόρων και τόκων, ο δείκτης αυτός με το πέρασμα των τριμήνων είχε καθοδική πορεία.

Ο δείκτης του μικτού περιθωρίου δεν είναι αρκετά ικανοποιητικός. Από εξάμηνο σε εξάμηνο ο δείκτης έχει πτωτική τάση ύψους 1 μονάδας, φαινόμενο το οποίο αν συνεχιστεί θα είναι ανησυχητικό. Σε γενικές γραμμές, ο δείκτης αυτός υποδηλώνει ότι η πολιτική της διοίκησης στον τομέα των πωλήσεων και των αγορών δεν είναι ορθή. Επειδή και η διοίκηση της παραγωγής δεν λειτουργεί σωστά (μιας και υπήρχε παραποίηση των στοιχείων), η εταιρεία ίσως θα πρέπει να σκεφτεί την αναδιάρθρωση των τομέων της και της ιεραρχίας.

Το γεγονός ότι υπάρχει ταυτόχρονη σμίκρυνση του καθαρού και του μικτού περιθωρίου, υποδηλώνει μια ομοιόμορφη μεταβολή του κόστους πωληθέντος και των εξόδων λειτουργίας της επιχείρησης.

Ενώ οι πωλήσεις τις αυξάνονται με την πάροδο των τριμήνων, το μικτό κέρδος στο 1^ο εξάμηνο μειώνεται εξαιτίας της μεγαλύτερης ανόδου που είχε το κόστος πωληθέντων.

Ο δείκτης της μόχλευσης έχει μια μικρή φθίνουσα πορεία, παρόλα αυτά, βρίσκεται πάνω από την μονάδα, γεγονός που υποδηλώνει ωφέλεια από την χρήση των ξένων κεφαλαίων.

Ο αριθμοδείκτης των ιδίων προς τα δανειακά κεφάλαια είναι αρκετά κάτω από την μονάδα και στα τρία τρίμηνα, επομένως, δεν διατίθεται αρκετή ασφάλεια στους πιστωτές της. Εξαιτίας της πιθανότητας να δημιουργηθούν μελλοντικές ζημιές στην επιχείρηση εξαιτίας

του σκανδάλου, βρίσκεται σε μια δυσμενή κατάσταση. Σε γενικές γραμμές, παρατηρείται μια σταδιακή αύξηση, εξαιτίας της ταυτόχρονης μεταβολής των ιδίων και των δανειακών (είτε μέσω τις ταυτόχρονης μείωσης, είτε με την αύξηση τους).

Τα καθαρά κέρδη ανά μετοχής επηρεάστηκαν αρκετά από τους φόρους που έπρεπε να καταβάλει η επιχείρηση, και το οποίο είχε ως αποτέλεσμα να επηρεαστεί και ο δείκτης κέρδη ανά μετοχή.

Η μερισματική απόδοση για το 4^ο τρίμηνο υπολογίστηκε από το αναμνηστικό μέρισμα που έδωσε η επιχείρηση στους μετόχους και το οποίο ισούταν με 50 γιέν. Το μέρισμα αυτό ίσως ήταν μια κίνηση από την μεριά της επιχείρησης, ως ανταπόδοση για την στήριξη που έδειξαν οι μέτοχοι.

Παρά το σκάνδαλο, η μετοχή της εταιρείας μέσα στο διάστημα ενός μήνα είχε επανέλθει στα επίπεδα που ήταν πριν και να τα ξεπεράσει. Όμως η αύξηση του δείκτη κέρδη ανά μετοχή ο οποίος διπλασιάστηκε στο τελευταίο τρίμηνο είχε ως απόρροια ο δείκτης τιμή μετοχής προς κέρδη ανά μετοχή να μειωθεί και αυτός κατά το διπλάσιο. Στο επόμενο τρίμηνο, η μετοχή της είχε μια φθίνουσα πορεία, η οποία όμως δεν οφειλόταν στο σκάνδαλο και σε συνδυασμό με την μείωση στα κέρδη ανά μετοχή είχε ως αποτέλεσμα ο δείκτης τιμή μετοχής ανά κέρδη να παραμείνει σχεδόν στα ίδια επίπεδα.

4.5. TOYOTA

Πίνακας 21. Αριθμοδείκτες Toyota

<u>Αριθμοδείκτης</u>	<u>3ο Τρίμηνο 2009</u>	<u>4ο Τρίμηνο 2009</u>	<u>1ο Τρίμηνο 2010</u>
Γενικής Ρευστότητα	1,20	1,19	1,22
Ειδικής Ρευστότητας	1,05	1,05	1,09
Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων	2,99	3,87	3,83
Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Είσπραξης Απαιτήσεων	2,35	2,76	2,89
Ταχύτητας Εξόφλησης βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	0,40	0,45	0,44
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	0,83%	2,37%	1,36%
Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων	0,45%	1,29%	0,74%
Καθαρού Περιθωρίου	1,89%	4,39%	2,59%
Μικτού Περιθωρίου	11,39%	13,83%	13,91%
Χρηματοοικονομική Μόχλευση	1,84	1,84	1,84

Ίδια προς Δανειακά Κεφάλαια	0,55	0,54	0,53
Κέρδη ανά Μετοχή	0,15	1,09	0,79
Μερισματική Απόδοση	0,70%	0,00%	0,90%
(Τιμή Μετοχής)/(Κέρδη Κατά Μετοχή)	527,67	77,35	101,99

Η Toyota είναι βιομηχανική εταιρεία, επομένως ο αριθμοδείκτης της γενικής ρευστότητας θα έπρεπε να ήταν γύρω στο 2. Ο δείκτης αυτός θεωρείται ανεπαρκής, διότι τα κυκλοφοριακά στοιχεία της δεν επαρκούν για να καλύψουν τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της. Βλέπουμε ότι στο τελευταίο τρίμηνο του 2009 σχεδόν διπλασίασε τις βραχυπρόθεσμες επενδύσεις της. Η αύξηση αυτού του λογαριασμού συνεχίστηκε και στο επόμενο τρίμηνο. Αυτό μπορεί να έγινε για πολλούς λόγους. Για παράδειγμα μπορεί να ήθελε να φανεί ανεβασμένος ο δείκτης, για να δείξει ότι το σκάνδαλο και οι μεγάλες ανακλήσεις δεν την επηρέασαν από άποψη ρευστότητας.

Βλέπουμε ότι ο αριθμοδείκτης της ειδικής ρευστότητας ισούται σχεδόν με την μονάδα. Αυτό σημαίνει ότι τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία της επαρκούν για να αποπληρώσουν τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της. Σε αυτό έχει συμβάλει η μικρή ποσότητα σε αποθέματα. Σε γενικές γραμμές ο δείκτης αυτός έχει μικρές αυξομειώσεις καθώς τόσο ο αριθμητής όσο και ο παρανομαστής αυξήθηκαν σχεδόν ισόποσα. Στο τελευταίο τρίμηνο τα αποθέματα μειώθηκαν κατά 1 εκ. επειδή δεν γίνεται διαχωρισμός των αποθεμάτων δεν γνωρίζουμε εάν υπάρχει ένας συγκεκριμένος λογαριασμός που να τα επηρέασε. Πιθανόν μειώθηκαν τα εξαρτήματα εξαιτίας στην επιδιόρθωση των αυτοκινήτων που προχώρησε.

Ο δείκτης της ταχύτητας κυκλοφορίας των αποθεμάτων της επιχείρησης, μας δείχνει ότι στο τρίτο τρίμηνο τα αποθέματα ανανεώθηκαν περίπου 3 φορές, γεγονός που είναι πολύ θετικό για την επιχείρηση και το οποίο δείχνει ότι λειτουργεί αποτελεσματικά. Στο τελευταίο τρίμηνο, ο δείκτης αυτός αυξήθηκε επιπλέον μια μονάδα (λόγω της αύξησης των πωλήσεων), και στο πρώτο τρίμηνο της επόμενης χρονιάς, ο δείκτης παρέμεινε εξίσου υψηλός. Επομένως, χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τα αποθέματα της. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι πωλήσεις της αυξήθηκαν κατά 10 εκατ. καθώς κανένας δεν υποψιαζόταν ότι με την τροπή που πήρε η υπόθεση, το καταναλωτικό κοινό θα υποστήριζε την ανάκαμψη της, αντί να απέρριπτε τα οχήματα της .

Ο δείκτης της ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων, είναι υψηλός το οποίο δείχνει μια ταχεία εισροή κεφαλαίων από απαιτήσεις. Στο τέταρτο τρίμηνο, οι πωλήσεις της αυξήθηκαν αρκετά, καθώς επίσης και οι απαιτήσεις της αλλά σε μικρότερο βαθμό, το οποίο είχε ως απόρροια την αύξηση του δείκτη. Ίσως ένας από τους λόγους που αυξήθηκαν οι απαιτήσεις ήταν το γεγονός

ότι ο ρυθμός των εισπράξεων τους γινόταν ήδη με πολύ καλό ρυθμό και ήταν σε θέση να παρέχει περισσότερες πιστώσεις.

Ο δείκτης της ταχύτητας εξόφλησης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα το οποίο προκαλείτε από τις υψηλές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (εξαιτίας των τρεχουσών οφειλών) . Σε γενικές γραμμές το κόστος πωληθέντων κυμαίνεται σε απίστευτα υψηλά επίπεδα σε σχέση με τις πωλήσεις. Αυτό σε συνδυασμό με τα χαμηλό αριθμό των αποθεμάτων, μπορεί να οφείλεται σε ενδεχόμενο έλλειμμα απογραφής το οποίο να μειώνει (σκόπιμα) το τελικό απόθεμα.

Ο δείκτης της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Παρόλα αυτά, στο τελευταίο τρίμηνο κατορθώνει να αναρριχηθεί σημαντικά, αν και αργότερα παίρνει την κάθοδο ξανά. Οι διακυμάνσεις οφείλονται στην μεγάλη μεταβολή των κερδών προ φόρων και τόκων τα οποία φυσικά έχουν επηρεαστεί από το αυξημένο αριθμό των πωλήσεων και του κόστους πωληθέντων. Επίσης, ενώ στο τελευταίο τρίμηνο του 2009 τα ίδια κεφάλαια μειώνονται, στο επόμενο επανέρχονται.

Ο δείκτης της αποδοτικότητας των απασχολούμενων κεφαλαίων επηρεάστηκε και αυτός από τα κέρδη προ φόρων και τόκων και γι' αυτό αυξάνεται αρκετά στο τελευταίο τρίμηνο του 2009. Επειδή τα ίδια κεφάλαια κυμαίνονται σε παρόμοια επίπεδα με τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις (και με την ίδια μεταβολή), ο δείκτης αυτός ακολουθεί την ίδια πορεία με τον δείκτη της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων.

Το καθαρό περιθώριο της εταιρείας στο 3ο τρίμηνο του 2009 βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Στο επόμενο τρίμηνο υπάρχει μια μεγάλη αύξηση εξαιτίας της θετικής μεταβολής των κερδών προ φόρων και τόκων, όμως η αύξηση αυτή δεν είναι ικανοποιητική καθώς στο επόμενο τρίμηνο πάλι μειώνεται, εξαιτίας της μεγάλης πτώσης του αριθμητή και της σταθερότητας των πωλήσεων.

Ο χαμηλός δείκτης του μικτού περιθωρίου υποδηλώνει ότι η πολιτική της Toyota όσον αφορά τον τομέα των αγορών και των πωλήσεων δεν είναι καλή. Στο 4ο τρίμηνο του 2009, υπάρχει μια αξιοσημείωτη αύξηση αυτού του δείκτη. Εάν η επιχείρηση καταφέρει να συνεχίσει διαχρονικά την άνοδο αυτή, τότε ένας από τους λόγους που μπορεί να υπάρχει αυτή η πορεία να είναι εξαιτίας της αγοράς εμπορευμάτων σε χαμηλές τιμές και την πώληση αυτών σε υψηλές.

Ο αριθμοδείκτης της μόχλευσης βρίσκεται πάνω από την μονάδα, κατά συνέπεια, από την χρήση των ξένων κεφαλαίων υπάρχει μια θετική επίδραση . Η ισόποση μεταβολή των αριθμοδεικτών των ιδίων και απασχολούμενων κεφαλαίων, έχει ως απόρροια ο δείκτης της μόχλευσης να παραμένει σταθερός.

Τα ίδια προς τα δανειακά κεφάλαια κυμαίνονται γύρω στο 0,5. Η εξασφάλιση των πιστωτών της επιχείρησης είναι περιορισμένη. Με το πέρας των τριμήνων, παρατηρείται μια ανεπαίσθητη αλλά σταδιακή μείωση.

Όπως ήταν φυσικό η ανοδική πορεία των καθαρών κερδών, επηρέασε τον δείκτη κέρδη ανά μετοχή στο τελευταίο τρίμηνο. Ποιο συγκεκριμένα, οι λογαριασμοί που επηρέασαν τα κέρδη ήταν, οι προβλέψεις για φόρους εισοδήματος και έσοδα συνεχιζόμενες δραστηριότητες και τα κέρδη προ φόρων.

Βλέπουμε ότι το μερίσμα που διέθεσε η επιχείρηση στο 1^ο τρίμηνο του 2010 αυξήθηκε, και κατ' επέκταση αυξήθηκε και ο δείκτης της μερισματικής απόδοσης. Ίσως η επιχείρηση προχώρησε στην αύξηση του μερίσματος για να τους επηρεάσει θετικά για να συνεχίσουν να επενδύουν σε αυτή, καθώς ύστερα από την παραπλάνηση της προς τους επενδυτές της είχε φέρει αναταράξεις.

Το γεγονός ότι η επιχείρηση σκόπιμα καθυσάχαζε τους επενδυτές της, για να υπάρχει στήριξη, είχε ως απόρροια η μετοχή της να μην επηρεαστεί αρκετά από το σκάνδαλο. Αυτό σε συνδυασμό με την σχεδόν δεκαπλάσια αύξηση των κερδών ανά μετοχή είχε σαν αποτέλεσμα ο δείκτης τιμή μετοχής προς τα κέρδη ανά μετοχή να έχει μια θεαματική πτώση. Στο 1^ο τρίμηνο του 2010, τα γεγονότα που διαδραματίζονταν, επηρέασαν κατά ένα βαθμό την μετοχή και επειδή τα κέρδη ανά μετοχή μειώθηκαν και αυτά, ο δείκτης αυτός αυξήθηκε.

4.6. GENERAL MOTORS

Πίνακας 22. Αριθμοδείκτες General Motors

<u>Αριθμοδείκτης</u>	<u>4ο Τρίμηνο 2013</u>	<u>1ο Τρίμηνο 2014</u>	<u>2ο Τρίμηνο 2014</u>
Γενικής Ρευστότητα	1,31	1,25	1,27
Ειδικής Ρευστότητας	1,08	1,04	1,06
Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων	2,88	2,52	2,61
Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Είσπραξης Απαιτήσεων	1,77	1,40	1,45
Ταχύτητας Εξόφλησης βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	0,57	0,49	0,50
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	2,79%	0,13%	0,08%
Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων	1,14%	0,05%	0,03%

Καθαρού Περιθωρίου	2,93%	0,15%	0,08%
Μικτού Περιθωρίου	12,75%	8,77%	9,58%
Χρηματοοικονομική Μόχλευση	2,44	2,47	2,54
Ίδια προς Δανειακά Κεφάλαια	0,35	0,32	0,31
Κέρδη ανά Μετοχή	0,70	0,13	0,17
Μερισματική Απόδοση	-	0,87%	0,83%
(Τιμή Μετοχής)/ (Κέρδη Κατά Μετοχή)	58,54	256,45	209,97

Ο δείκτης της γενικής ρευστότητας της εταιρείας είναι χαμηλός. Αρχικά, ο αριθμητής της έχει και στα 3 τρίμηνα ανοδική πορεία εξαιτίας της αύξησης των απαιτήσεων. Ο λόγος που μπορεί να αυξήθηκαν οι απαιτήσεις είναι το γεγονός ότι παρακολουθούσε τις πωλήσεις της να μειώνονται και με πρόθεση να φανούν σε υψηλότερα επίπεδα αύξησε και τις πιστώσεις προς τους πελάτες της, με κίνδυνο βέβαια μη είσπραξης. Εκτός από τις απαιτήσεις της, αυξήθηκε και το σύνολο των υποχρεώσεων της με πιθανότερη αιτία τις επιπλοκές του νόμου αλλά και τα δεδουλευμένα έξοδα, που πιθανών θα δημιουργήθηκαν από τις ανακλήσεις που θα προέκυπταν.

Παρόλο που ο δείκτης της γενικής ρευστότητας φαίνεται να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, ο δείκτης της ειδικής ρευστότητας βρίσκεται λίγο πάνω από την μονάδα, το οποίο σημαίνει ότι τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία της επαρκούν για να αποπληρώσουν τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της. Ίσως σε γενικές γραμμές να μην κρατάει αποθέματα τα οποία δεν της είναι πολύ χρήσιμα για να μην επιβαρύνει τις πωλήσεις της.

Ο δείκτης της ταχύτητας κυκλοφορίας των αποθεμάτων είναι σε υψηλά επίπεδα. Μέσα στο τελευταίο τρίμηνο του 2013, κατάφερε να ανανεώσει τα αποθέματα της σχεδόν 3 φορές. Η μείωση των πωλήσεων είχε ως απόρροια στο επόμενο τρίμηνο την πτώση του δείκτη, η οποία ίσως οφείλεται στον ανταγωνισμό που υπάρχει στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας και την αβεβαιότητα που είχε ο κόσμος με την ποιότητα των αυτοκινήτων της.

Όπως προαναφέραμε, στο δεύτερο τρίμηνο οι απαιτήσεις της αυξήθηκαν ενώ οι πωλήσεις της μειώθηκαν, το οποίο οδήγησε στην πτώση του δείκτη της ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων. Σε γενικές γραμμές ο δείκτης αυτός είναι ικανοποιητικός.

Συγκρίνοντας την ταχύτητα είσπραξης των απαιτήσεων με την ταχύτητα εξόφλησης των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων γίνεται φανερό ότι οι απαιτήσεις της εισπράττονται γρηγορότερα από ότι εξοφλούνται οι υποχρεώσεις της. Επομένως, ένα μέρος από την χρηματοδότηση της πραγματοποιείται από τους πιστωτές της με αποτέλεσμα να μην χρειάζεται να διαθέτει πολύ μεγάλα κυκλοφοριακά στοιχεία. Με το πέρασμα των τριμήνων οι

βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της είχαν αυξητική πορεία και γι' αυτό τον λόγο υπήρχε η μείωση στο 1^ο τρίμηνο του 2014.

Τα αυξημένα έξοδα που έχουν δημιουργηθεί έχουν ως απόρροια τα κέρδη της επιχείρησης να είναι πολύ χαμηλά. Πιθανότερη αιτία αυτών, η επιλογή της επιχείρησης να εμφανίσει αρκετά έξοδα για να λιγοστέψει την φορολογία, καθώς θα επιβαρύνονταν από τα πρόστιμα του σκανδάλου. Κατά κύριο λόγο τα κέρδη προ φόρων επηρέασαν τον δείκτη της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων και της αποδοτικότητας των απασχολούμενων κεφαλαίων.

Ο δείκτης του καθαρού περιθωρίου κυμαινόταν ήδη πριν το σκάνδαλο σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Μετά τα αρνητικά γεγονότα που διαδραματίστηκαν ο δείκτης αυτός έπεσε σε απίστευτα χαμηλές τιμές, καθότι ισούταν σχεδόν με το μηδέν. Γεγονός που προκαλεί πολύ ανησυχία καθότι υποδηλώνει ότι η εταιρεία δεν είναι επικερδής. Σε αυτό συνέβαλε η δραματική πτώση των κερδών προ φόρων και τόκων.

Ο δείκτης του μικτού περιθωρίου της επιχείρησης είναι αρκετά χαμηλός και στο 1^ο τρίμηνο του 2014 βρίσκεται σε πιο χαμηλά επίπεδα, λόγω της μείωσης των πωλήσεων και του κόστους πωληθέντων. Στο επόμενο τρίμηνο καταφέρνει να ανακάμψει αλλά όχι σε ικανοποιητικό επίπεδο. Αν εξαιρέσουμε τις αυξομειώσεις που υπάρχουν μεταξύ των τριμήνων, μπορεί να ήταν επιλογή της επιχείρησης να θέσει τον δείκτη σε χαμηλά επίπεδα, για να πετύχει μέσω αυτού αύξηση των πωλήσεων, κάτι το οποίο δεν πέτυχε λόγω του σκανδάλου και της μείωσης των πωλήσεων.

Η επίδραση του αριθμοδείκτη της μόχλευσης είναι θετική για την επιχείρηση, καθώς είναι παραπάνω από την μονάδα και η χρήση των ξένων κεφαλαίων αποδίδει οικονομική ωφέλεια. Μεταξύ των τριμήνων υπάρχει μια μικρή αύξηση.

Ο δείκτης ίδιας προς δανειακά μεταξύ των τριμήνων είχε μια καθοδική πορεία. Σε γενικές γραμμές τα ίδια κεφάλαια δεν υπέστη μεγάλες μεταβολές. Αυτό που το επηρέασε και είχε μια φθίνουσα πορεία ήταν η συνεχόμενη πτώση των παρακρατημένων κερδών η οποία ίσως οφείλεται στην μείωση των κερδών. Τα δανειακά από την άλλη μεριά, επηρεάστηκαν από τις υποχρεώσεις και τα έξοδα χρήσεως όπου είχαν ανοδική πορεία με το πέρασμα των τριμήνων, τα οποία ίσως οφείλονται στις ανακλήσεις που έπρεπε να προχωρήσει η εταιρεία.

Θετικό είναι το γεγονός ότι ο αριθμός των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία είναι σταθερός και δεν επηρεάστηκε από το σκάνδαλο. Αυτό ίσως οφείλεται στην πολιτική της επιχείρησης η οποία χειρίστηκε καλά το σκάνδαλο και έκανε τους μετόχους να αισθάνονται σιγουριά για την επένδυσή τους. Επομένως, ο δείκτης κέρδη ανά μετοχή επηρεάστηκε από την πτώση που

είχαν τα κέρδη. Τα οποία με την σειρά τους επηρεάστηκαν κυρίως από τις λειτουργικές δαπάνες οι οποίες λογικά προκλήθηκαν από το σκάνδαλο.

Μια αύξηση της μετοχής στο τέλος τους 2^{ου} τριμήνου είχε ως απόρροια την μείωση της μερισματικής απόδοσης. Επειδή δεν γνωρίζουμε το μέρισμα που υπήρχε το τρίμηνο πριν το σκάνδαλο, δεν μπορούμε να υπολογίσουμε την μερισματική απόδοση που υπήρχε πριν το σκάνδαλο και κατ' επέκταση να δούμε αν η επιχείρηση προχώρησε σε μεταβολή του μερίσματος εξαιτίας των εξόδων που δημιούργησε το σκάνδαλο.

Ο δείκτης τιμή μετοχής ανά κέρδη κατά μετοχή επηρεάστηκε τόσο από τα κέρδη όσο και από την μετοχή η οποία την τελευταία μέρα του τριμήνου ήταν αρκετά πεσμένη από τον επηρεασμό διάφορων γεγονότων.

4.7. VOLKSWAGEN

Πίνακας 23. Αριθμοδείκτες Volkswagen

<u>Αριθμοδείκτης</u>	<u>2ο τρίμηνο 2015</u>	<u>3ο τρίμηνο 2015</u>	<u>4ο τρίμηνο 2015</u>
Γενικής Ρευστότητας	1,03	1,02	0,98
Ειδικής Ρευστότητας	0,77	0,78	0,74
Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων	1,57	1,48	1,51
Ταχύτητας Είσπραξης Απαιτήσεων	0,93	0,88	0,91
Ταχύτητας Εξόφλησης βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	0,31	0,32	0,31
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	3,59	-3,68	-2,93
Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων	1,47	-1,50	-1,11
Καθαρού Περιθωρίου	6,23	-6,76	-4,87
Μικτού Περιθωρίου	20,33	9,26	14,04
Χρηματοοικονομική Μόχλευση	2,44	2,45	2,65
Ίδια προς Δανειακά Κεφάλαια	0,35	0,34	0,30
Κέρδη ανά Μετοχή	5,89	-	-
Μερισματική Απόδοση	2,55%	-	-
(Τιμή Μετοχής)/ (Κέρδη Κατά Μετοχή)	35,31	-	-

Ο αριθμοδείκτης της γενικής ρευστότητας βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, το οποίο υποδηλώνει ότι σε μια μελλοντική ανάγκη δεν θα μπορεί να ανταπεξέλθει μόνο με τα άμεσα ρευστοποιήσιμα. Επίσης, παρατηρείται μια μικρή αλλά πτωτική τάση μεταξύ των τριμήνων. Το γεγονός ότι οι απαιτήσεις της μειώθηκαν και ταυτόχρονα υπήρξε αύξηση των μετρητών, υποδεικνύει ότι στα δύο τελευταία τρίμηνα η είσπραξη από τους οφειλέτες της πραγματοποιήθηκε με γρηγορότερους ρυθμούς. Ένας από τους λόγους που πιθανόν να προέβησαν σε αυτή την κίνηση η εταιρεία είναι εξαιτίας του σκανδάλου, το οποίο δημιούργησε αρκετά έξοδα. Στο 3^ο τρίμηνο, είχαν δημιουργηθεί πολλές τρέχουσες υποχρεώσεις που αφορούσαν νομικά ζητήματα. Αυτό προφανώς οφείλεται στις μηνύσεις που υπήρχαν προς το μέρος της για την εξαπάτηση που πραγματοποίησε καθώς επίσης και γενικά έξοδα από δικηγόρους ή πρόστιμα που έπρεπε να καταβάλει.

Ο δείκτης της ειδικής ρευστότητας, εξαιτίας της αφαίρεσης των αποθεμάτων κυμαινόταν πολύ χαμηλότερα από την μονάδα. Από άποψη βραχυχρόνιας φερεγγυότητας η θέση της εταιρείας είναι δυσοίωνη. Γεγονός το οποίο προκαλεί ανησυχία καθώς έχει ήδη αυξημένες τρέχουσες υποχρεώσεις και όσο ξετυλίγεται η υπόθεση των ρύπων, θα αυξηθούν ακόμα περισσότερο και ίσως αναγκαστεί να προβεί στην λήψη δανείου για την αποπληρωμή αυτών.

Όσον αφορά τον αριθμοδείκτη της ταχύτητας κυκλοφορίας των αποθεμάτων, υποδηλώνει ότι τα αποθέματα της εταιρείας ανακυκλώνονται με ικανοποιητικό ρυθμό μέσα στα τρίμηνα. Και σε γενικές γραμμές υπάρχει μια μικρή αυξομείωση μεταξύ των τριμήνων. Παρατηρείται μια αρκετά μεγάλη μείωση στις πωλήσεις η οποία πιθανόν συνδέεται με το σκάνδαλο, καθώς εκείνη την περίοδο είχε πάρει πολύ μεγάλες αρνητικές διαστάσεις.

Ο δείκτης της ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων δεν είναι σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα. Μεταξύ των τριμήνων υπάρχει μια αυξομείωση του δείκτη, η οποία οφείλεται στην συνεχόμενη μείωση των απαιτήσεων και στην μεταβολή των πωλήσεων. Με τις υποχρεώσεις που τις έχουν δημιουργηθεί από το σκάνδαλο, το γεγονός ότι δεν εισπράττει σχετικά γρήγορα τις απαιτήσεις της, ίσως την οδηγήσει σε λήψη δανείου.

Η εξόφληση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της είναι μικρή, το οποίο προκαλεί ανησυχία μιας και οι υποχρεώσεις της με το καινούριο έτος θα αυξηθούν (λόγω των ανακλήσεων που θα προχωρήσει και μελλοντικές επιπτώσεις του σκανδάλου, μιας και συνεχίζονται οι έρευνες).

Τα έξοδα λειτουργίας της εταιρείας επηρέασαν πάρα πολύ αρνητικά τα κέρδη προ φόρων και τόκων. Η αύξηση αυτών οφειλόταν στην αναδιάρθρωση που έπρεπε να προχωρήσει η εταιρεία για την ορθότερη λειτουργία της. Μείωση υπήρχε και στα ίδια κεφάλαια, χωρίς όμως να γίνονται γνωστές οι αιτίες. Λογικά οφειλόταν στις αποχωρήσεις κάποιων στελεχών

που δημιουργήθηκαν από το σκάνδαλο. Αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα, ο δείκτης να κυμαίνεται σε αρνητικά επίπεδα.

Οι ζημιές που είχε η επιχείρηση στα δυο τελευταία εξάμηνα του 2015, επηρέασαν και τον δείκτη της αποδοτικότητας των απασχολούμενων κεφαλαίων, ο οποίος σε αυτά τα τρίμηνα κυμαίνονταν σε αρνητικά επίπεδα. Όσον αφορά τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της και σε αυτές υπάρχουν αυξήσεις που αφορούν νομικά θέματα, τα οποία προέκυψαν από το σκάνδαλο.

Ο δείκτης καθαρού περιθωρίου της Volkswagen δείχνει ότι η εταιρεία είναι ζημιογόνα, καθότι τα τελευταία δύο τρίμηνα του 2015 είναι αρνητικός. Υπάρχει μια αύξηση στο τελευταίο τρίμηνο, παρόλα αυτά εξακολουθεί να βρίσκεται σε αρνητικά επίπεδα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα κέρδη προ φόρων & τόκων είναι αρνητικά για αυτή την περίοδο. Μεταβολή υπάρχει και στις πωλήσεις, αλλά είναι μικρού ύψους.

Στο 1ο τρίμηνο του 2015, το μικό περιθώριο είναι σε μέτρια επίπεδα, όμως στο επόμενο ο δείκτης μειώνεται περισσότερο από το μισό. Αυτό οφείλεται στην αύξηση του κόστους πωληθέντων και στην ταυτόχρονη μείωση των πωλήσεων. Στο τελευταίο τρίμηνο καταφέρνει να ανακτήσει κάποιες μονάδες, αλλά όχι με πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα. Σε γενικές γραμμές, το κόστος πωληθέντων της εταιρείας ήταν σε πολύ υψηλά επίπεδα σε σχέση με τις πωλήσεις της, το οποίο μπορεί να έχει δημιουργηθεί για χαμηλότερη φορολογία.

Η επίδραση του αριθμοδείκτη της μόχλευσης είναι θετική για την επιχείρηση, καθώς είναι παραπάνω από την μονάδα και η χρήση των ξένων κεφαλαίων αποδίδει οικονομική ωφέλεια. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στο 4ο τρίμηνο παρατηρήθηκε μια θετική μεταβολή ύψους 0,20, η οποία οφείλεται στην μείωση των ιδίων και απασχολούμενων κεφαλαίων. Το γεγονός ότι στο τελευταίο τρίμηνο ο δείκτης αυτός αυξήθηκε αρκετά υποδηλώνει ότι η χρησιμοποίηση των ξένων κεφαλαίων ήταν περισσότερο επωφελής.

Ο δείκτης ιδίων προς δανειακά κεφάλαια είναι αρκετά χαμηλός. Αυτό υποδηλώνει υπερδανεισμό και κατ' επέκταση παρέχει μικρή ασφάλεια στους πιστωτές της. Λόγω των ζημιών που έχουν προκληθεί, η εταιρεία μπορεί να χρειαστεί να προβεί σε περισσότερα δάνεια, επομένως η θέση της θα επιβαρυνθεί. Σε συνδυασμό με την χαμηλή ρευστότητα που διαθέτει, η κατάσταση της είναι πολύ ανησυχητική.

Η εταιρεία διαθέτει κέρδη μόνο για το 2^ο τρίμηνο. Το γεγονός ότι το μικό κέρδος βρισκόταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα και τα έξοδα της παρέμεναν σε υψηλά επίπεδα είχε ως αποτέλεσμα, στα τελευταία 2 τρίμηνα να παρουσιάσει ζημιές.

Επειδή η εταιρεία έχει ζημιές για τα 2 τελευταία τρίμηνα του 2015, ο δείκτης τιμής μετοχής προς κέρδη κατά μετοχή δεν μπορεί να υπολογιστεί. Επομένως δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ανάλυση.

4.8. DAIMLER

Πίνακας 24. Αριθμοδείκτες Daimler

<u>Αριθμοδείκτης</u>	<u>1ο τρίμηνο 2017</u>	<u>2ο τρίμηνο 2017</u>	<u>3ο τρίμηνο 2017</u>
Γενική Ρευστότητα	1,19	1,24	1,29
Ειδική Ρευστότητα	0,89	0,93	0,98
Ταχύτητας Κυκλοφορίας Αποθεμάτων	1,45	1,57	1,51
Ταχύτητας Είσπραξης Απαιτήσεων	0,42	0,45	0,44
Ταχύτητας Εξόφλησης Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	0,35	0,39	0,38
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	6,98%	6,29%	5,62%
Αποδοτικότητα Απασχολούμενων Κεφαλαίων	2,51%	2,31%	2,04%
Καθαρού Περιθωρίου	10,34%	9,10%	8,47%
Μικτού Περιθωρίου	20,92%	21,11%	20,67%
Χρηματοοικονομική Μόχλευση	2,79	2,73	2,75
Ίδια προς Δανειακά Κεφάλαια	0,30	0,32	0,32
Κέρδη ανά Μετοχή	2,53	2,28	2,03
Μερισματική Απόδοση	4,70%	5,03%	5,31%
(Τιμή Μετοχής)/(Κέρδη Κατά Μετοχή)	27,35	28,34	30,16

Στον δείκτη της γενικής ρευστότητας της Daimler, μεταξύ των τριμήνων υπάρχει μια μικρή ανοδική πορεία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το κυκλοφορούν ενεργητικό της αυξήθηκε. Σε γενικές γραμμές έχει καταφέρει να ισορροπήσει όλους τους λογαριασμούς του το κυκλοφορούν ενεργητικό της. Το ίδιο έχει πετύχει και με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, με εξαίρεση κάποιες μικρές μεταβολές, όπως σε κάποιες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Αυτό υποδηλώνει ότι η εταιρεία έχει βρει έναν αποτελεσματικό τρόπο λειτουργίας και τον ακολουθεί προσπαθώντας να τον βελτιώσει με σταθερούς ρυθμούς.

Μια σταθερή αύξηση μεταξύ των τριμήνων υπάρχει και στον δείκτη της ειδικής ρευστότητας. Σε γενικές γραμμές επειδή είναι κάτω από την μονάδα η εταιρεία μπορεί να αντιμετωπίσει πρόβλημα.

Τα αποθέματα της εταιρείας ανακυκλώνονται με ικανοποιητικό ρυθμό μέσα στα τρίμηνα. Σε γενικές γραμμές, υπάρχει μια μικρή αυξομείωση μεταξύ των τριμήνων η οποία έχει προκληθεί από την μεταβολή των πωλήσεων. Παρά το σκάνδαλο, η εταιρεία κατάφερε να αυξήσει τις πωλήσεις. Το γεγονός ότι η παραποίηση των ρύπων δεν πήρε διαστάσεις στα ΜΜΕ συνέβαλε στην δημιουργία λιγότερων επιπτώσεων. Τα αποθέματα της παρέμειναν σε παρόμοια επίπεδα και στα τρία τρίμηνα. Στο δεύτερο τρίμηνο του 2017 υπάρχει μια μικρή μείωση αυτών, αλλά αυτό ίσως οφείλεται στην αύξηση των πωλήσεων και επομένως των απαιτήσεων για κάποια εξαρτήματα ή εμπορεύματα.

Ο δείκτης της είσπραξης των απαιτήσεων είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα, το οποίο υποδηλώνει ότι δεν εισπράττονται πολύ συχνά οι απαιτήσεις μέσα στο τρίμηνο. Οι αυξομειώσεις μεταξύ των τριμήνων οφείλονται τόσο στις πωλήσεις όσο και στις απαιτήσεις οι οποίες μεταβαλλόντουσαν. Εάν η αύξηση στο 3^ο τρίμηνο των απαιτήσεων συνεχιστεί και στο μέλλον, τότε αυτό θα προκαλέσει ανησυχία καθώς μπορεί να σημαίνει ότι παρέχει αρκετές πιστώσεις στους πελάτες της η οποία μπορεί να οδηγεί στην ανικανότητα αποπληρωμής των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων της.

Η ταχύτητα της εξόφλησης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα. Στο ίδιο σημείο βρίσκεται και η είσπραξη των απαιτήσεων. Επομένως το κόστος πωληθέντων της επιχείρησης δεν καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Το κόστος πωληθέντων συγκριτικά με τις πωλήσεις είναι αρκετά αυξημένο. Αυτό ίσως οφείλεται στο ότι η επιχείρηση χαρακτηρίζεται για την ποιότητα της και θέλει να την διατηρεί για να έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Όσον αφορά την αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων, η επιχείρηση δεν βρίσκεται σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα, το οποίο επιβαρύνεται με την πτωτική πορεία που παρουσιάζει. Με το πέρασμα των τριμήνων, τα παρακρατημένα κέρδη αυξανόντουσαν, επομένως αυξάνονταν και ο παρανομαστής, ενώ ταυτόχρονα τα κέρδη προ φόρων και τόκων μειωνόντουσαν.

Παρόμοια πορεία ακολουθεί και η αποδοτικότητα των απασχολούμενων κεφαλαίων, με κίνηση σε χαμηλά επίπεδα και συνεχή πτωτική πορεία ανά τρίμηνο.

Όσον αφορά τα απασχολούμενα κεφάλαια. Στο 2^ο τρίμηνο αυξήθηκαν οι προβλέψεις για συντάξεις και παρόμοιες υποχρεώσεις, το οποίο μπορεί να οφείλεται σε πρόωρη συνταξιοδότηση, για την απομάκρυνση ατόμων που είχαν εμπλακεί στο σκάνδαλο. Ενώ στο

3^ο αυξήθηκε η χρηματοδότηση υποχρεώσεων, πιθανών από διάφορες υποχρεώσεις που προκάλεσε το σκάνδαλο.

Το καθαρό περιθώριο της εταιρείας κυμαίνεται περίπου στο 10%, επομένως θεωρείται ικανοποιητικός. Αυτό που προκαλεί ανησυχία είναι το γεγονός ότι ο δείκτης αυτός έχει μια πτωτική τάση καθότι τα κέρδη προ φόρων & τόκων μειωνόντουσαν. Ίσως αυτή η μείωση να είναι μόνο παροδική (από τις επιπτώσεις του σκανδάλου), και με το πέρασμα του χρόνου να σταματήσει αυτή η φθίνουσα πορεία.

Ο δείκτης του μικτού περιθωρίου, δεν βρίσκεται ούτε σε χαμηλά αλλά ούτε και σε υψηλά επίπεδα. Το γεγονός ότι και στα τρία τρίμηνα ο δείκτης παραμένει σχεδόν σταθερός και παρουσιάζει μόνο μικρές μεταβολές, είναι θετικό. Το κόστος πωληθέντων συγκριτικά με τις πωλήσεις είναι αρκετά αυξημένο. Το οποίο έχει ως αποτέλεσμα το μικτό κέρδος να είναι χαμηλό. Αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι η εταιρεία βλέπει τα κέρδη της να μειώνονται και να θέλει να μειώσει τους φόρους της.

Ο δείκτης της οικονομικής μόχλευσης βρίσκεται σε πολύ αξιόλογα επίπεδα. Τα ξένα κεφάλαια επιδρούν θετικά στα κέρδη της επιχείρησης. Μεταξύ των τριμήνων υπάρχει μια ανεπαίσθητη αυξομείωση.

Οι υποχρεώσεις της Daimler κυμαίνονται σε πολύ υψηλά επίπεδα, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα ο δείκτης ίδια προς δανειακά κεφάλαια να είναι πολύ χαμηλός. Ο δείκτης αυτός μας δείχνει ότι 0,3 της μονάδας των ιδίων κεφαλαίων, καλύπτει μια μονάδα υποχρεώσεων της.

Ο δείκτης κέρδη ανά μετοχή δείχνει ότι το ύψος των καθαρών κερδών, που αντιστοιχεί σε κάθε μετοχή της επιχείρησης κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης επηρέασαν αρκετά αυτόν τον δείκτη, τα οποία προκάλεσαν μια συνεχόμενη μείωση.

Η μερισματική απόδοση της εταιρείας κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, όμως το γεγονός ότι με το πέρασμα των τριμήνων έχει μια ανοδική πορεία προκαλεί αισιοδοξία.

Από την αρχή της χρονιάς, η Daimler είχε αρκετές μεταβολές στην μετοχή της. Μία ημέρα πριν το τέλος του πρώτου τριμήνου, η μετοχή της μειώθηκε κατά 4,19 (και στις 31 του μήνα κατά 0,19), γεγονός που επηρέασε και τον δείκτη τιμή μετοχής κατά κέρδη ανά μετοχή. Το ίδιο συνέβη και στο δεύτερο τρίμηνο, καθότι τις 4 τελευταίες ημέρες του Ιουνίου, η μετοχή της είχε φθίνουσα πορεία. Τέλος, στην μεταβολή του δείκτη αυτού συνέβαλε και η μείωση του κέρδη ανά μετοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το παγκόσμιο επιχειρηματικό στερέωμα νοσεί από τις εμφανίσεις πολλών σκανδάλων σε επιφανείς εταιρείες. Οι προσπάθειες των ιθυνόντων για συνεχή και ραγδαία ανάπτυξη υπονομεύουν κάθε λογής κώδικα επιχειρηματικής ηθικής αλλά και ουσιαστικής εταιρικής διακυβέρνησης. Μέσα στο φάσμα των αριθμών αναδύονται σωρεία προβληματικών συμπεριφορών που στοχεύοντας το ιδιοτελές συμφέρον κατέληξαν σε απολύσεις, ποινές φυλάκισης και δυσθεώρητα πρόστιμα. Από τον πιο χαμηλόμισθο υπάλληλο μέχρι και τα υψηλότερα κλιμάκια της ανώτερης διοίκησης, οι περιπτώσεις πληθαίνουν και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.

Το σκάνδαλο της Wells Fargo μας σκιαγραφεί πόσο σημαντική είναι η κουλτούρα, η επικοινωνία και τα οικονομικά κίνητρα σε έναν οργανισμό. Θα πρέπει να παίρνονται σοβαρά από όλους τους εργαζομένους και όχι μόνο από τα ανώτερα στελέχη. Ο οργανισμός θα πρέπει να λειτουργεί σαν μια οντότητα, με τις ίδιες αξίες. Τέλος, σημαντικό ρόλο εκτός από τα να έχει θεσπιστεί η κατάλληλη κουλτούρα, είναι και η κατανόηση αυτής από όλους.

Στην περίπτωση της Facebook, η επιχείρηση κατάφερε να διαχειριστεί αποτελεσματικά την δύσκολη θέση στην οποία βρίσκονταν. Στην αντίπερα όχθη, η Toyota δημιούργησε αρνητικό κλίμα με την αποδοχή πως γνώριζε για τα ατυχήματα λόγω των πεντάλ των αυτοκινήτων της αλλά όντας απορροφημένη στην ασταμάτητη κερδοφορία της παρέλειψε να συμμορφωθεί στους κανόνες ασφαλείας. Επιπρόσθετα, κατηγορήθηκε για σκόπιμη απόκρυψη πληροφοριών που είχε ως αποτέλεσμα το κατρακύλισμα της μετοχής της στο χρηματιστήριο και πτώση στην χρηματιστηριακή της αξία. Το συμπέρασμα που προκύπτει από την εξέταση των δυο αυτών περιπτώσεων είναι πως κάθε εταιρεία πρέπει να έχει ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης για διαχείριση κρίσεων και ότι η αποτελεσματική κατεύθυνση των ΜΜΕ υπέρ της εταιρείας μπορεί να ελαχιστοποιήσει τις αρνητικές επιπτώσεις και στην φήμη και την εικόνα αυτής αλλά και κυρίως στις διακυμάνσεις των μετοχών και της χρηματιστηριακής αξίας.

Στις πρόσφατες υποθέσεις της Kobe Steel και της Mitsubishi Materials Co γίνεται κατανοητό το επίπεδο επίδρασης των σκανδάλων στην γενική φήμη της χώρας (στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι η Ιαπωνία) σε επιχειρηματικό επίπεδο.

Η περίπτωση της General Motors, αποτελεί μια καλή περίπτωση μελέτης, για να διευρυνθούν οι λόγοι για τους οποίους οι εργαζόμενοι δεν αναλαμβάνουν τις ευθύνες που έχουν πάνω στην εργασία τους, αλλά προτιμάνε να μένουν αμέτοχοι, θεωρώντας ότι με το να μην παραδεχτούν το πρόβλημα, δεν υφίσταται κιόλας. Καθώς επίσης, και τις επιπτώσεις που

προκαλούνται από την αμέλεια αυτή και όπου κάποιες φορές αφορούν ένα μόνο μέρος των εργαζομένων, αλλά επηρεάζεται ολόκληρη η εταιρεία ανώτεροι δεν αντιλαμβάνονται (όπως εδώ λόγο μη κατοχής τεχνικών γνώσεων, καθότι το πρόβλημα με τους ελαττωματικούς διακόπτες δεν μπορούσε να γίνει αντιληπτό παρά μόνο από τους μηχανικούς).

Τα επόμενα δεδομένα που προέκυψαν, αφορούν το διάσημο σκάνδαλο με την παραποίηση των εκπομπών αερίων. Εξάγεται το συμπέρασμα, πως σε υποθέσεις με περισσότερες από μια επιχειρήσεις να εμφανίζονται μπλεγμένες, αυτή στην οποία πρωτοεμφανίστηκε η είδηση (στην προκειμένη περίπτωση η Volkswagen) θα δεχτεί και τις χειρότερες επιπτώσεις και σε βαθμό ανακλήσεων των προϊόντων αλλά και στην διακύμανση της μετοχής της στο χρηματιστήριο και γενικότερα στις χρηματοοικονομικές τις καταστάσεις. Ενώ, οι υπόλοιποι βιώνουν μια αισθητά μικρότερη κρίση, όπως η Daimler που αντιμετώπισε πιο ήπιες συνέπειες.

Μια ακόμη σημαντική παρατήρηση, που προέκυψε από τα δεδομένα είναι ότι οι εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο και αντιμετωπίζουν διαχειριστικά σκάνδαλα (όχι λογιστικές απάτες), δηλώνουν πιο δύσκολα πτώχευση πράγμα που προκύπτει από την οικονομική ευρωστία που έχουν οι περισσότερες εταιρείες όντας ηγέτες στους κλάδους τους με τζίρους δις. ευρώ που κρατούν όρθιες τους κολοσσούς αυτούς εν ώρα ανάγκης.

Εν κατακλείδι, είναι ιδιαίτερα σημαντικό η κάθε επιχείρηση ανεξαρτήτου μεγέθους να είναι σε θέση να εξετάζει σωστά όλα τα στάδια μιας κρίσης και να λαμβάνει τις σωστές αποφάσεις, ούτως ώστε να βγει όσο το δυνατόν πιο γρήγορα από αυτή την κρίση και με όσο το δυνατόν λιγότερες απώλειες.

5.2 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Όπως σε κάθε πτυχή της ζωής του ανθρώπου είναι φυσιολογικό να αναζητούνται απαντήσεις για τα κακώς κείμενα που δημιουργούνται από την ακόρεστη πείνα του ανθρώπου για εξουσία και πλούτο. Θα πρέπει να ερευνηθούν οι λόγοι που οι επιχειρήσεις συνεχίζουν να προβαίνουν σε παράνομες πράξεις, ενώ ιστορικά αποδεικνύεται ότι αργά ή γρήγορα θα αποκαλυφθούν και πως αν ήταν νομοταγείς θα είχαν μικρότερο αντίκτυπο στις επιχειρήσεις τους.

Άλλη μια πρόταση αποτελεί, η αδυναμία επιβολής εταιρικής διακυβέρνησης από τις εταιρείες, όπου αίτιο μπορεί να είναι η μη αποτελεσματική εκμάθηση κωδικών επιχειρησιακής ηθικής και κυρίως της ίδιας της εταιρικής διακυβέρνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

6.1. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Νιάρχος, Ν., (2004), *Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων*, Εκδόσεις: Σταμούλης.

Ξανθάκης, Μ., Τσιπούρη, Λ. και Σπανός Λ., (2003), *Έννοια και μέθοδοι αξιολόγησης*, Εκδόσεις: Παπαζήση.

Acquisti, A. and R. Gross. (2006) “*Imagined Communities: Awareness, Information Sharing and Privacy on The Facebook.*” Proceedings of the 6th Workshop on Privacy Enhancing Technologies, Cambridge.

Agrawal, Anup and Cooper, Tommy, Corporate Governance Consequences of Accounting Scandals: Evidence from Top Management, CFO and Auditor Turnover (September 15, 2015). Quarterly Journal of Finance, 2016, Forthcoming. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=970355> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.970355>

Blackwelder, Britt, Katherine Coleman, Sara Colunga-Santoyo, Jeffrey S. Harrison, and Danielle Wozniak. The Volkswagen Scandal. Case Study. University of Richmond: Robins School of Business, 2016.

Bowen, M., Freidank, J., Wannow, S. and Cavallone, M. (2018). Effect of Perceived Crisis Response on Consumers' Behavioral Intentions During a Company Scandal – An Intercultural Perspective. *Journal of International Management*, 24(3), pp.222-237.

Bowen, S. and Zheng, Y. (2015). Auto recall crisis, framing, and ethical response: Toyota's missteps. *Public Relations Review*, 41(1), pp.40-49.

Casadesus-Masanell, R. and Spulber, D. (2000). The Fable of Fisher Body. *The Journal of Law and Economics*, 43(1), pp.67-104.

Cheung, C., Chiu, P. and Lee, M. (2011). Online social networks: Why do students use facebook?. *Computers in Human Behavior*, 27(4), pp.1337-1343.

Cole, Robert. (2011). What Really Happened to Toyota?. *MIT Sloan Management Review*. 52.

Debatin, B., Lovejoy, J., Horn, A. and Hughes, B. (2009). Facebook and Online Privacy: Attitudes, Behaviors, and Unintended Consequences. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 15(1), pp.83-108.

Dwyer, C., Hiltz, Starr R., and Passerini, K. (2007). Trust and Privacy Concern Within Social Networking Sites: A Comparison of Facebook and MySpace. *AMCIS 2007 Proceedings*. Paper 339.

Georgievski, Bojan and Al Qudah, Anas, The Effect of the Volkswagen Scandal (A Comparative Case Study) (March 25, 2016). *Research Journal of Finance and Accounting*, Vol.7, No.2, 2016. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2869667>

Goel, A. (2015). Volkswagen: The Protagonist in Diesel Emission Scandal. *South Asian Journal of Marketing & Management Research*, Forthcoming, 5(11), 32-40.

Gordon, Jeffrey N., Pathways to Corporate Convergence? Two Steps on the Road to Shareholder Capitalism in Germany: Deutsche Telekom and Daimler Chrysler (January 31, 2000). An earlier version of this paper was published in *Columbia Journal of European Law*, Vol. 5, No. 219, Spring 1999 Symposium Issue. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=208508> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.208508>

Joe, M., Ramakrishnan, B. and Shaji, R. (2013). Prevention of Losing User Account by Enhancing Security Module: A Facebook Case. *Journal of Emerging Technologies in Web Intelligence*, 5(3), pp.247-256.

Hammond, R. (2013). Sudden Unintended Used-Price Deceleration? The 2009-2010 Toyota Recalls. *Journal of Economics & Management Strategy*, 22(1), pp.78-100.

Harris, Frederick H. deB. and Jarrell, Sherry L. and McInish, Thomas H. and Wood, Robert, Minority Shareholder Expropriation and Asymmetric Information Flows in a Global Registered Share: The Saga of Daimler Chrysler (December 2004). *ECGI - Finance Working Paper* No. 60/2004. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=628362> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.628362>

Oldenkamp, R., van Zelm, R. and Huijbregts, M. (2016). Valuing the human health damage caused by the fraud of Volkswagen. *Environmental Pollution*, 212, pp.121-127.

Rachna S., Gaganpreet S., and Sandeep P.,(2017). VOLKSWAGEN EMISSION SCANDAL: REPUTATION RECOVERY AND RECALL STRATEGY. Ivey School of Business Foundation, pp.1-11

Ross, C., Orr, E., Sisic, M., Arseneault, J., Simmering, M. and Orr, R. (2009). Personality and motivations associated with Facebook use. *Computers in Human Behavior*, 25(2), pp.578-586.

Rud, O., Rabanal, J. and Horowitz, J. (2018). Does competition aggravate moral hazard? A Multi-Principal-Agent experiment. *Journal of Financial Intermediation*, 33, pp.115-121.

Ryan, T., Chester, A., Reece, J. and Xenos, S. (2014). The uses and abuses of Facebook: A review of Facebook addiction. *Journal of Behavioral Addictions*, 3(3), pp.133-148.

Sovern, Jeff, *Free-Market Failure: The Wells Fargo Arbitration Clause Example* (May 1, 2017). 70 *Rutgers U.L. Rev.* 417 (2018); St. John's Legal Studies Research Paper No. 17-0004. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2961347>

Sridharan, U., Hadley, L. (2018). Internal Audit, Fraud and Risk Management at Wells Fargo. *International Journal of the Academic Business World*, Vol. 12 Issue 1, pp 49-53.

Tayan, B., (2016). *The Wells Fargo Cross-Selling Scandal*. Stanford University - Graduate School of Business, No. 17-1

Tomasovic, K. *With a Nod and a Shrug: A Flawed Switch and Failures at General Motors and the National Highway Traffic and Safety Association*. ASA Institute for Risk & Innovation, 2015.

Valukas, A. *Report to Board of Directors of General Motors Company Regarding Ignition Switch Recalls*. Chicago: Jenner & Block, Attorneys at Law, 2014.

Waters, R., Burnett, E., Lamm, A. and Lucas, J. (2009). Engaging stakeholders through social networking: How nonprofit organizations are using Facebook. *Public Relations Review*, 35(2), pp.102-106.

6.2. ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

About GM. About General Motors | GM.com. Available at: <https://www.gm.com/company/about-gm.html> [Accessed September 17, 2018].

Administrator, 25 Largest Crossborder Merger & Acquisition. How the Bush Administration's. Available at: <https://www.globalpolicy.org/global-taxes/47175.html> [Accessed September 17, 2018].

Alfano, S., 2010. Report: Toyota Repairs No Fix for Problems. CBS News. Available at: <https://www.cbsnews.com/news/report-toyota-repairs-no-fix-for-problems/> [Accessed September 19, 2018].

Anon, (2018). [online] Available at: <https://www.nasdaq.com/symbol/fb/financials?query=income-statement&data=quarterly> [Accessed 19 Sep. 2018].

Anon, (2018). [online] Available at: <https://www.nasdaq.com/symbol/fb/historical> [Accessed 19 Sep. 2018].

Anon, 2010. Government Opens Probe into Prius Brakes. CBS News. Available at: <https://www.cbsnews.com/news/government-opens-probe-into-prius-brakes/> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2010. Toyota Recalls 1 Million More Vehicles. CBS News. Available at: <https://www.cbsnews.com/news/toyota-recalls-1-million-more-vehicles/> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2014. 2014 GLOBAL CSR REPTRAK® 100 ANNUAL CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CSR) REPUTATION RANKING. <https://cdn2.hubspot.net>. Available at: [https://cdn2.hubspot.net/hubfs/2963875/Resources/2014 Global CSR RepTrak 100.pdf?submissionGuid=1a760de1-6a1f-4dc3-a966-a52ff77db94d](https://cdn2.hubspot.net/hubfs/2963875/Resources/2014%20Global%20CSR%20RepTrak%20100.pdf?submissionGuid=1a760de1-6a1f-4dc3-a966-a52ff77db94d) [Accessed September 16, 2018].

Anon, 2016. EPA requests information from Mercedes-Benz over emission levels. Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/daimler-epa-emissions/epa-requests-information-from-mercedes-benz-over-emission-levels-idUSL8N1670VJ> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2016. Volkswagen 'to pay \$10bn' for US emissions scandal. BBC News. Available at: <https://www.bbc.com/news/business-36611152> [Accessed September 17, 2018].

Anon, 2017. Antitrust: Commission confirms inspections in the car sector in Germany. European Union. Available at: http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-4103_en.htm [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2017. Fake Data Scandal Hits Another Japanese Manufacturer. Bloomberg.com. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-11-23/mitsubishi-materials-says-two-of-its-units-falsified-parts-data-jaccl2us> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2017. GM CEO Mary Barra and Lead Federal Vehicle Safety Official Expected to Testify April 1. Energy and Commerce Committee. Available at: <https://energycommerce.house.gov/news/press-release/gm-ceo-mary-barra-and-lead-federal-vehicle-safety-official-expected/> [Accessed September 17, 2018].

Anon, 2017. Kobe Steel to pay client costs related to data fabrication - CEO. This is Money. Available at: <http://www.thisismoney.co.uk/wires/reuters/article-4976834/Kobe-Steel-pay-client-costs-related-data-fabrication--CEO.html> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2017. Mitsubishi Materials says push for market share led to data... Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-mitsubishi-ma-scandal/mitsubishi-materials-says-push-for-market-share-led-to-data-falsification-idUSKBN1EM0AF> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2017. Steel Firm Faked Data for Metal Used in Planes and Cars. Bloomberg.com. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-10-10/kobe-steel-untraded-amid-deluge-of-sell-orders-on-data-scandal> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2018. Facebook Draws Scrutiny From FTC, Congressional Committees. Bloomberg.com. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-03-20/ftc-said-to-be-probing-facebook-for-use-of-personal-data> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2018. Mitsubishi Materials cuts earnings forecast due to data cheating... Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-mitsubishi-ma-results/mitsubishi-materials-cuts-earnings-forecast-due-to-data-cheating-scandal-idUSKBN1FX1FS> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2018. Mitsubishi Materials president replaced after data falsification scandal. www.efe.com. Available at: <https://www.efe.com/efe/english/business/mitsubishi-materials->

president-replaced-after-data-falsification-scandal/50000265-3644974 [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2018. Responding to widespread consumer abuses and compliance breakdowns by Wells Fargo, Federal Reserve restricts Wells' growth until firm improves governance and controls. Concurrent with Fed action, Wells to replace three directors by April, one by year end. The Fed - Money Stock and Debt Measures - H.6 Release - April 26, 2018. Available at: <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/enforcement20180202a.htm> [Accessed September 16, 2018].

Anon, 2018. Senators press DOJ on Daimler emissions probe: Letter. Business Insurance. Available at: <https://www.businessinsurance.com/article/00010101/NEWS06/912319412/Senators-press-DOJ-on-Daimler-emissions-probe-Letter> [Accessed September 19, 2018].

Anon, 2018. Software may have helped Daimler pass U.S. emissions tests: report. Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-daimler-emissions/software-may-have-helped-daimler-pass-u-s-emissions-tests-report-idUSKCN1G20B2> [Accessed September 19, 2018].

Anon, Facebook. Katie Couric - You can watch #GenderRevolution right here,... Available at: https://www.facebook.com/pg/facebook/about/?ref=page_internal [Accessed September 19, 2018].

Anon, FB Income Statement. NASDAQ.com. Available at: <https://www.nasdaq.com/symbol/fb/financials?query=income-statement&data=quarterly> [Accessed September 19, 2018].

Anon, General Motors Company Common Stock Historical Stock Prices. NASDAQ.com. Available at: <https://www.nasdaq.com/symbol/gm/historical> [Accessed September 17, 2018].

Anon, Global social media ranking 2018 | Statistic. Statista. Available at: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> [Accessed September 19, 2018].

Anon, Historical Stock Prices. NASDAQ.com. Available at: <https://www.nasdaq.com/symbol/wfc/historical> [Accessed September 16, 2018].

Anon, Improper conduct concerning a portion of the aluminum and copper products manufactured by Kobe Steel | KOBELCO Kobe Steel Group. Characteristics Titanium || KOBE STEEL, LTD. Available at: http://www.kobelco.co.jp/english/releases/1197808_15581.html [Accessed September 19, 2018].

Anon, Kobe Steel, Ltd. (5406) Historical Prices. investing.com. Available at: <https://www.investing.com/equities/kobe-steel,-ltd.-historical-data> [Accessed September 19, 2018].

Anon, KOBE STEEL, LTD. Characteristics Titanium || KOBE STEEL, LTD. Available at: <http://www.kobelco.co.jp/english/> [Accessed September 19, 2018].

Anon, Mitsubishi Materials Corporation. Available at: <http://www.mmc.co.jp/corporate/en/> [Accessed September 19, 2018].

Anon, Mitsubishi Materials group firm covered up data falsification even after internal probe found misconduct. The Japan Times. Available at: <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/03/28/business/corporate-business/mitsubishi-materials-group-firm-covered-data-falsification-even-internal-probe-found-misconduct/#.W5JChkYzaUI> [Accessed September 19, 2018].

Anon, New Cars, Trucks, SUVs & Hybrids | Toyota Official Site. Toyota. Available at: <https://www.toyota.com/> [Accessed September 19, 2018].

Anon, Report on the Kobe Steel Group's misconduct | KOBELCO, Kobe Steel Group. Characteristics Titanium || KOBE STEEL, LTD. Available at: <http://www.kobelco.co.jp/english/progress/report.html> [Accessed September 19, 2018].

Anon, Responding to widespread consumer abuses and compliance breakdowns by Wells Fargo, Federal Reserve restricts Wells' growth until firm improves governance and controls. Concurrent with Fed action, Wells to replace three directors by April, one by year end. The Fed - Money Stock and Debt Measures - H.6 Release - April 26, 2018. Available at: <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/enforcement20180202a.htm> [Accessed September 16, 2018].

Anon, Toyota (TM) Historical Prices. investing.com. Available at: <https://www.investing.com/equities/toyota-historical-data> [Accessed September 19, 2018].

Anon, Toyota gives black box readers to help analyze technical problems. Ethnic Groups. Available at: http://www.china.org.cn/business/toyotarecall/2010-05/06/content_19979905.htm [Accessed September 19, 2018].

Audi.co.uk, Statement from Volkswagen AG: Audi UK. Available at: <https://www.audi.co.uk/about-audi/latest-news/statement-from-volkswagen-ag.html> [Accessed September 17, 2018].

BBC News., 2015. 1.2m UK vehicles affected in VW scandal - BBC News. BBC. Available at: <https://www.bbc.co.uk/news/business-34399503> [Accessed September 17, 2018].

BBC., 2015. General Motors protected from ignition switch lawsuits. BBC News. Available at: <https://www.bbc.com/news/business-32329496> [Accessed September 17, 2018].

Beech, E., 2014. Documents show GM's early knowledge of switch defect. Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-gm-recall/documents-show-gms-early-knowledge-of-switch-defect-idUSBREA3A1MH20140412> [Accessed September 17, 2018].

Bild.de, 2016. Abgas-Skandal bei VW – Techniker warnte schon 2011 vor Manipulationen. bild.de. Available at: <https://www.bild.de/geld/wirtschaft/wirtschaft/warnte-schon-2011-vor-abgas-manipulationen-42736218.bild.html> [Accessed September 17, 2018].

Bild.de, 2018. Abgas-Manipulationen Verkehrsminister ruft Daimler-Chef Zetsche zum Rapport. bild.de. Available at: <https://www.bild.de/geld/wirtschaft/abgas-skandal/daimler-chef-zetsche-zum-rapport-bei-verkehrsminister-scheuer-55825268.bild.html> [Accessed September 19, 2018].

Bloomberg, 2017. Daimler Summoned by German Government Over Diesel Emissions. IndustryWeek. Available at: <https://www.industryweek.com/environment/daimler-summoned-german-government-over-diesel-emissions> [Accessed September 19, 2018].

Bunkley, N., 2010. Toyota Issues a 2nd Recall Over Accelerators. The New York Times. Available at: <https://www.nytimes.com/2010/01/22/business/22toyota.html> [Accessed September 19, 2018].

Busby, M., 2017. One in three cars in VW emissions scandal yet to be fixed, figures show. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2017/nov/08/one-in-three-cars-in-vw-emissions-scandal-yet-to-be-fixed-figures-show> [Accessed September 17, 2018].

Cadwalladr, C., 2018. Yesterday @facebook threatened to sue us. Today we publish this. Meet the whistleblower blowing the lid off Facebook & Cambridge Analytica. <https://t.co/QcuBJfBU5T>. Twitter. Available at: <https://twitter.com/carolecadwalla/status/974995682124804099> [Accessed September 19, 2018].

Cain, J., 2014. General Motors Posts Best June Sales Since 2007. <https://media.gm.com>. Available at: <https://media.gm.com/content/dam/Media/gmcom/investor/2014/jul/gm-sales-release-jun-2014.pdf> [Accessed September 17, 2018].

Cain, J., 2014. GM Reports Best Monthly Sales Since August 2008. <https://media.gm.com>. Available at: <https://media.gm.com/content/dam/Media/gmcom/investor/2014/jun/gm-sales-release-may-2014.pdf> [Accessed September 17, 2018].

Calmes, J., 2017. Minding the Minders of G.M. The New York Times. Available at: <https://www.nytimes.com/2014/04/06/business/minding-the-minders-of-gm.html> [Accessed September 17, 2018].

CBS/AP, 2009. Toyota to Replace 4 Million Gas Pedals. CBS News. Available at: <https://www.cbsnews.com/news/toyota-to-replace-4-million-gas-pedals/> [Accessed September 19, 2018].

CBS/AP, 2010. Toyota Stock Owners Sue Over Price Drop. CBS News. Available at: <https://www.cbsnews.com/news/toyota-stock-owners-sue-over-price-drop/> [Accessed September 19, 2018].

CBS/AP, 2010. U.S. Insurer: We Warned on Toyota in 2007. CBS News. Available at: <https://www.cbsnews.com/news/us-insurer-we-warned-on-toyota-in-2007/> [Accessed September 19, 2018].

Chapman, B., 2018. Facebook's shareholders are suing the company over the Cambridge Analytica scandal. The Independent. Available at: <https://www.independent.co.uk/news/business/news/facebook-cambridge-analytica->

shareholders-sue-lawsuit-share-price-falls-data-privacy-scandal-a8267081.html [Accessed September 19, 2018].

CNET. (2018). Facebook puts a bounty on apps that abuse your data. [online] Available at: <https://www.cnet.com/news/facebook-launches-bug-bounty-program-to-report-data-thieves/> [Accessed 19 Sep. 2018].

CNET. (2018). Zuckerberg apologizes for Facebook's data scandal in full-page ads. [online] Available at: <https://www.cnet.com/news/zuckerberg-apologizes-for-data-scandal-in-full-page-ads/> [Accessed 19 Sep. 2018].

Corkery, M. (2018). Wells Fargo Fined \$185 Million for Fraudulently Opening Accounts. [online] [Nytimes.com](https://www.nytimes.com). Available at: <https://www.nytimes.com/2016/09/09/business/dealbook/wells-fargo-fined-for-years-of-harm-to-customers.html> [Accessed 16 Sep. 2018].

Cowley, S. & Kingson, J.A., 2017. Wells Fargo to Claw Back \$75 Million From 2 Former Executives. [The New York Times](https://www.nytimes.com). Available at: <https://www.nytimes.com/2017/04/10/business/wells-fargo-pay-executives-accounts-scandal.html> [Accessed September 16, 2018].

Cremer, A., 2018. Volkswagen fined one billion euros by German prosecutors over... Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-volkswagen-emissions-dieselgate/volkswagen-fined-one-billion-euros-by-german-prosecutors-over-emissions-cheating-idUSKBN1J92AI> [Accessed September 17, 2018].

DAI.DE Interactive Chart | DAIMLER AG NA O.N. Stock. (2018, September 27). Retrieved September 27, 2018, from [93](https://finance.yahoo.com/quote/DAI.DE/chart?p=DAI.DE#eyJpbmRlcnZhbCI6ImRheSIsInBlcmVlZGljaXR5IjoxLCJ0aW11VW5pdCI6bnVsbCwiY2FuZGx1V2lkdGgiOjYuODc4Nzg3ODc4Nzg3ODc5LCJ2b2x1bWVlbnRlcmxheSI6dHJ1ZSwiYWRqIjpb0cnVILCJjcm9zc2hhaXIiOnRydWUsImNoYXJ0VHlwZSI6ImxpbmUiLCJleHRlbnRIZCI6ZmFsc2UsIm1hcmtldFNlc3Npb25zIjpb7fSwiYWdncmVnYXRpb25UeXBlljoib2hsYyIsImNoYXJ0U2NhbgUiOiJsaW5lYXliLCJwYW5lbHMlOnsiY2hhcnQiOnsicGVyY2VudCI6MSwiZGlzcGxheSI6IkRBSS5ERSI6ImNoYXJ0TmFtZSI6ImNoYXJ0IiwidG9wIjowfX0sInNldFNwYW4iOm51bGwsImxpbmVXaWR0aCI6Miwic3RyaXBIZeJhY2tncm91ZCI6dHJ1ZSwiZXZlbnRzIjpb0cnVILCJjb2xvciI6ImMwMDgxZjliLCJldmVudE1hcCI6eyJjb3Jwb3JhdGUiOnsiZGl2cyI6dHJ1ZSwic3BsaXR</p></div><div data-bbox=)

zIjp0cnVlfSwidGVjaG5pY2FsIjp7fSwic2lnRGV2Ijp7fX0sInN5bWJvbHMiOlt7InN5bWJvb
CI6IkRBSS5ERSIsInN5bWJvbE9iamVjdCI6eyJzeW1ib2wiOiJEQUkuREUifSwicGVyaW9k
aWNpdHkiOjEsImludGVydmFsIjoiZGF5IiwidGltZVVuaXQiOm51bGwsInNldFNwYW4iO
m51bGx9XSwicmFuZ2UiOm51bGwsInN0dWRpZXMiOnsidm9sIHVuZHIiOnsidHlwZSI6I
nZvbCB1bmRyIiwiaW5wdXRzIjp7ImlkIjoidm9sIHVuZHIiLCJkaXNwbGF5Ijoidm9sIHVuZ
HIifSwib3V0cHV0cyI6eyJVcCBWb2x1bWUiOiIjMDBiMDYxIiwiaW5wdXRzIjoidm9sIHVuZ
IjRkYzMzNBIn0sInBhbmVsIjoiY2hhcnQiLCJwYXJhbWV0ZXJzIjp7IndpZHRoRmFjdG9yI
jowLjQ1LCJjaGFydE5hbWUiOiIjjaGFydCJ9fX19

Daimler, Daimler Share Stock Market Price. Daimler. Available at: <https://www.daimler.com/investors/share/share-price/> [Accessed September 19, 2018].

Davies, H. (2018). Ted Cruz campaign using firm that harvested data on millions of unwitting Facebook users. [online] the Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/us-news/2015/dec/11/senator-ted-cruz-president-campaign-facebook-user-data> [Accessed 8 Sep. 2018].

Davies, R., 2015. Volkswagen takes €20bn loan as emissions crisis deepens. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2015/dec/02/volkswagen-vows-to-protect-jobs-as-new-losses-revealed> [Accessed September 17, 2018].

Detroit, A.P.in, 2014. Death toll from crashes linked to faulty GM ignition switches rises to 36. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2014/dec/01/gm-faulty-ignition-switch-car-crashes> [Accessed September 17, 2018].

Detroit, A.P.in, 2015. General Motors death toll rises to 57 in crashes linked to faulty ignition switch. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/us-news/2015/feb/23/general-motors-death-toll-ignition-switch> [Accessed September 17, 2018].

Deutsche Umwelthilfe stellt stark erhöhte Stickoxid- Emissionen bei einem getesteten Mercedes C 200 CDI fest. Deutsche Umwelthilfe e.V. Available at: [https://www.duh.de/presse/pressemitteilungen/pressemitteilung/?no_cache=1&tx_news_pi1\[news\]=3097&tx_news_pi1\[controller\]=News&tx_news_pi1\[action\]=detail](https://www.duh.de/presse/pressemitteilungen/pressemitteilung/?no_cache=1&tx_news_pi1[news]=3097&tx_news_pi1[controller]=News&tx_news_pi1[action]=detail) [Accessed September 17, 2018].

Dowling, J., 2015. VW recalls 90,000 cars for dodgy diesels. NewsComAu. Available at: <https://www.news.com.au/national/volkswagen-to-recall-approximately-90000-cars-in->

australia-to-fix-software-designed-to-cheat-diesel-emissions-tests/news-story/094a350e49f5fe57ef00eb4e8649e89a [Accessed September 17, 2018].

Dugan, K. (2018). Wells Fargo fires 4 execs linked to fake-accounts scandal. [online] Nypost.com. Available at: <https://nypost.com/2017/02/21/wells-fargo-fires-4-execs-linked-to-fake-accounts-scandal/> [Accessed 16 Sep. 2018].

Eddy, M. & Tsang, A., 2017. German Prosecutors Search Daimler Offices in Diesel Emissions Inquiry. The New York Times. Available at: <https://www.nytimes.com/2017/05/23/business/daimler-diesel-emissions-germany.html> [Accessed September 19, 2018].

Egan, M. (2018). Wells Fargo admits to signs of worker retaliation. [online] CNNMoney. Available at: <https://money.cnn.com/2017/01/23/investing/wells-fargo-retaliation-ethics-line/index.html?iid=EL> [Accessed 16 Sep. 2018].

Egan, M. (2018). Wells Fargo CEO is 'sorry' -- but he's not stepping down. [online] CNNMoney. Available at: <https://money.cnn.com/2016/09/13/investing/wells-fargo-ceo-not-resigning/index.html?iid=EL> [Accessed 16 Sep. 2018].

Egan, M. (2018). Wells Fargo worker retaliation claims rile up Congress. [online] CNNMoney. Available at: <https://money.cnn.com/2016/09/29/investing/wells-fargo-scandal-hearing-whistleblower/index.html?iid=EL> [Accessed 16 Sep. 2018].

Ewing, J., 2018. 10 Monkeys and a Beetle: Inside VW's Campaign for 'Clean Diesel'. The New York Times. Available at: <https://www.nytimes.com/2018/01/25/world/europe/volkswagen-diesel-emissions-monkeys.html> [Accessed September 17, 2018].

Facebook.com. (2018). Mark Zuckerberg. [online] Available at: <https://www.facebook.com/zuck/posts/10104712037900071> [Accessed 19 Sep. 2018].

Facebook, Inc. (FB) Stock Chart. Retrieved September 27, 2018, from <https://www.nasdaq.com/symbol/fb/stock-chart>

Fletcher, P., 2015. Government notes that 91,177 vehicles affected by emissions defeat devices have been sold by Audi and Volkswagen Australia. Minister for Infrastructure and Regional Development. Available at:

http://minister.infrastructure.gov.au/pf/releases/2015/October/pf005_2015.aspx [Accessed September 17, 2018].

France-Presse, A., 2016. South Korea halts sale of 80 Volkswagen models over emissions scandal. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2016/aug/02/south-korea-halts-sale-of-80-volkswagen-models-over-emissions-scandal> [Accessed September 17, 2018].

Fundamental Chart. Retrieved September 27, 2018, from [https://ycharts.com/companies/VLKAF/chart/#/?format=real&useHttps=false&calcs=id:market_cap,include:true,.,&source=&maxPoints=&displayTicker=false&useEstimates=false"eLegend=&legendOnChart=&units=&partner=basic_850&endDate=08/21/2016&securityGroup="e s="e=&securitylistName=&correlatio](https://ycharts.com/companies/VLKAF/chart/#/?format=real&useHttps=false&calcs=id:market_cap,include:true,.,&source=&maxPoints=&displayTicker=false&useEstimates=false)

Fundamental Chart. Retrieved September 27, 2018, from <https://ycharts.com/companies/VLKAF/chart/#/?securities=id:VLKAF,include:true,.,&calcs=id:price,include:true,.,&correlations=&zoom=1&startDate=&endDate=&format=real&recessions=false&chartView=&chartType=interactive&splitType=single&scaleType=linear&securitylistName=&securitylistSecurityId=&securityG>

Fundamental Chart. Retrieved September 27, 2018, from [https://ycharts.com/companies/GM/chart/#/?scaleType=linear&recessions=false&securitylistName=&useHttps=false&securitylistSecurityId=&maxPoints="es=&source=&units=&zoom=custom&splitType=single&title=&displayTicker=false&correlations=&securities=id:GM,incl ude:true,.,&useEstimates=false&calcs=i](https://ycharts.com/companies/GM/chart/#/?scaleType=linear&recessions=false&securitylistName=&useHttps=false&securitylistSecurityId=&maxPoints=)

Fundamental Chart. Retrieved September 27, 2018, from [https://ycharts.com/companies/TM/chart/#/?zoom=custom&scaleType=linear&legendOnChart=&useEstimates=false&displayTicker=false&source=&securitylistSecurityId=&securityGroup=&securities=id:TM,include:true,.,&units=&partner=basic_850&securitylistName=&maxP oints="e="eLegend=&startDate=09/20%](https://ycharts.com/companies/TM/chart/#/?zoom=custom&scaleType=linear&legendOnChart=&useEstimates=false&displayTicker=false&source=&securitylistSecurityId=&securityGroup=&securities=id:TM,include:true,.,&units=&partner=basic_850&securitylistName=&maxP oints=)

Fundamental Chart. Retrieved September 27, 2018, from [https://ycharts.com/companies/FB/chart/#/?quotes=&securitylistSecurityId=&calcs=id:market_cap,include:true,.,&title=&splitType=single&securityGroup=&useHttps=false&displayTicke r=false&zoom=custom&source=&maxPoints=&format=real&units=&scaleType=linear"eLeg end=&useEstimates=false&correlations=&legendOnChart=&endDate=04/16/2018&partner="](https://ycharts.com/companies/FB/chart/#/?quotes=&securitylistSecurityId=&calcs=id:market_cap,include:true,.,&title=&splitType=single&securityGroup=&useHttps=false&displayTicke r=false&zoom=custom&source=&maxPoints=&format=real&units=&scaleType=linear)

basic_850&startDate=02/16/2018-e=&recessions=false&securities=id:FB,include:true,,&securitylistName=&chartView=&chartType=interactive&liveData=fals

Gilbert, B., 2018. The #DeleteFacebook movement has reached a fever pitch, as former Facebook insiders turn on the company. Business Insider. Available at: <https://www.businessinsider.com/deletefacebook-facebook-movement-2018-3> [Accessed September 19, 2018].

GM (GM) said Thursday that Chevrolet Cobalt & Pontiac G5 cars made between 2005 to 2007 are being recalled in the U.S., GM recalls 778,000 cars for faulty ignition. CNNMoney. Available at: <https://money.cnn.com/2014/02/13/autos/gm-recall/> [Accessed September 17, 2018].

GM media.,2014. GM Strengthens Sustainability Leadership, Earns Placement on Two Dow Jones Indices. <https://media.gm.com>. Available at: <https://media.gm.com/media/us/en/gm/home.html> [Accessed September 17, 2018].

Graham-Harrison, E. & Cadwalladr, C., 2018. Revealed: 50 million Facebook profiles harvested for Cambridge Analytica in major data breach. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/cambridge-analytica-facebook-influence-us-election> [Accessed September 19, 2018].

Hage, S. & Traufetter, G., 2018. Abgasaffäre: Scheuer droht Daimler mit Milliardenstrafe - SPIEGEL ONLINE - Wirtschaft. SPIEGEL ONLINE. Available at: <http://www.spiegel.de/wirtschaft/abgasskandal-andreas-scheuer-droht-daimler-mit-milliardenstrafe-a-1210646.html> [Accessed September 19, 2018].

Hern, A. and Cadwalladr, C. (2018). Revealed: Aleksandr Kogan collected Facebook users' direct messages. [online] the Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/uk-news/2018/apr/13/revealed-aleksandr-kogan-collected-facebook-users-direct-messages> [Accessed 19 Sep. 2018].

Herszenhorn, D.M. et al., 2018. Facebook to be fined £500,000 in Cambridge Analytica data scandal. POLITICO. Available at: <https://www.politico.eu/article/facebook-cambridge-analytica-fine-ico-information-commissioner-elizabeth-denham-brexit/> [Accessed September 19, 2018].

Hiroko Tabuchi, Jack Ewing and Matt Apuzzo, 2017. 6 Volkswagen Executives Charged as Company Pleads Guilty in Emissions Case. The New York Times. Available at: <https://www.nytimes.com/2017/01/11/business/volkswagen-diesel-vw-settlement-charges-criminal.html> [Accessed September 17, 2018].

Home. Daimler. Available at: <https://www.daimler.com/en/> [Accessed September 17, 2018].

Ingram, D., 2015. GM to pay \$900 million, settle U.S. criminal case over ignition... Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/uk-gm-probe/gm-to-pay-900-million-settle-u-s-criminal-case-over-ignition-switches-sources-idUKKCN0RG32T20150917> [Accessed September 17, 2018].

Interactive Chart | MITSUBISHI MATERIALS CORP Stock. (2018, September 27). Retrieved September 27, 2018, from <https://ca.finance.yahoo.com/quote/5711.T/chart?p=5711.T#eyJpbnRlcnZhbCI6ImRheSIsInBlcmVZGljaXR5IjoxLCJ0aW1lVW5pdCI6bnVsbCwic2V0U3BhbiI6bnVsbH1dfQ==>

Interactive Share Price Monitor. Volkswagen Group. Available at: <https://www.volkswagenag.com/en/InvestorRelations/shares/interactive-share-price-monitor.html> [Accessed September 17, 2018].

Jr., B.L., 2017. Wells Fargo shares slide 2% after earnings come in mixed. CNBC. Available at: <https://www.cnbc.com/2017/04/13/wells-fargo-earnings-q1-2017.html> [Accessed September 16, 2018].

KBSTY, K.S., The Kobe Steel scandal: What we know so far. CNNMoney. Available at: <https://money.cnn.com/2017/10/16/news/companies/kobe-steel-scandal-what-we-know/index.html> [Accessed September 19, 2018].

Keller, L.J., Wells Fargo Boosts Fake-Account Estimate 67% to 3.5 Million. Bloomberg.com. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-08-31/wells-fargo-increases-fake-account-estimate-67-to-3-5-million> [Accessed September 16, 2018].

Kiley, D., 2016. The First VW Exec Pleads Guilty In Dieselgate; More Sure To Follow. Forbes. Available at: <https://www.forbes.com/sites/davidkiley5/2016/09/09/the-first-vw-exec-tumbles-in-dieselgate-with-more-sure-to-follow/#3b56b0382d57> [Accessed September 17, 2018].

Kobe Steel, Ltd. , 2017. Report on investigation into the causes of the Kobe Steel Group's improper conducts and on measures to prevent recurrence . www.kobelco.co. Available at: http://www.kobelco.co.jp/english/releases/files/20171110report_en.pdf [Accessed September 20, 2018].

Kobe Steel Ltd. Retrieved September 27, 2018, from <https://www.barrons.com/quote/stock/jp/xtk5/5406/interactive-chart>

Krantz, M. (2018). Wells Fargo CEO Stumpf retires with \$134M. [online] usatoday. Available at: <https://eu.usatoday.com/story/money/markets/2016/10/12/wells-fargo-ceo-retires-under-fire/91964778/> [Accessed 16 Sep. 2018].

Lynch, S. (2018). California launches criminal probe into Wells Fargo account scandal. [online] U.S. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-wells-fargo-accounts-california/california-launches-criminal-probe-into-wells-fargo-account-scandal-idUSKCN12J2O9> [Accessed 16 Sep. 2018].

Macrotrends.net. (2018). Facebook Market Cap 2009-2018 | FB. [online] Available at: <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/FB/facebook/market-cap> [Accessed 19 Sep. 2018].

Makortoff, K. & Pramuk, J., 2015. Matthias Mueller named as new Volkswagen CEO. CNBC. Available at: <https://www.cnbc.com/2015/09/25/volkswagen-scandal-ceo-announcement.html> [Accessed September 17, 2018].

Manske, M., 2018. Treffen mit Zetsche zum Abgas-Skandal - Scheuer ordnet Rückruf von 238 000 Daimler-Autos an. bild.de. Available at: <https://www.bild.de/geld/wirtschaft/daimler-ag/abgas-skandal-daimler-frist-laeuft-ab-55968932.bild.html> [Accessed September 19, 2018].

Maria Sheahan, 2015. EU bank could demand loans back from VW: EIB chief in paper. Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-volkswagen-emissions-europe-loans-idUSKCN0S50YO20151011> [Accessed September 17, 2018].

Matt Egan, 2017. Wells Fargo sweetens customer settlement to \$142 million over fake accounts. CNNMoney. Available at: <https://money.cnn.com/2017/04/21/investing/wells-fargo-expands-customer-settlement/index.html?iid=EL> [Accessed September 16, 2018].

Matthews, E. (2018). Federal Prosecutors Investigating Wells Fargo Over Sales Tactics. [online] WSJ. Available at: <https://www.wsj.com/articles/federal-prosecutors-investigating-wells-fargo-over-sales-tactics-1473881424> [Accessed 16 Sep. 2018].

McCarthy, T., 2014. GM chief Mary Barra dodges question of responsibility for recall flaws - live. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2014/apr/01/gm-chief-executive-mary-barra-recalls-congress-hearing-live> [Accessed September 17, 2018].

McCarthy, T., 2014. GM chief reportedly received 2011 email about steering problems. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2014/apr/11/gm-mary-barra-2011-email-investigation> [Accessed September 17, 2018].

McGrath, M. (2018). Elizabeth Warren To Wells CEO Stumpf: You Should Resign And Face Criminal Investigation. [online] Forbes.com. Available at: <https://www.forbes.com/sites/maggiemcgrath/2016/09/20/wells-fargo-ceo-john-stumpf-to-apologize-to-senate-banking-committee/#2c5fcbe13aab> [Accessed 16 Sep. 2018].

Mendick, R., 2015. Switzerland bans sale of Volkswagen diesel cars. The Telegraph. Available at: <https://www.telegraph.co.uk/motoring/car->

manufacturers/volkswagen/11892973/Switzerland-bans-sale-of-Volkswagen-diesel-cars.html [Accessed September 17, 2018].

Mitsubishi Materials Corp. Stock - Investing.com. [online] investing.com. Available at: <https://www.investing.com/equities/mitsubishi-materials-corp>. [Accessed 23 Sep. 2018].

Neslen, A., 2016. European commission warned of car emissions test cheating, five years before VW scandal. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/environment/2016/jun/20/european-commission-warned-car-maker-suspected-cheating-five-years-vw-scandal> [Accessed September 17, 2018].

Newsroom.fb.com. (2018). An Update on Our App Investigation and Audit | Facebook Newsroom. [online] Available at: <https://newsroom.fb.com/news/2018/05/update-on-app-audit/> [Accessed 19 Sep. 2018].

Newsroom.fb.com. (2018). An Update on Our Plans to Restrict Data Access on Facebook | Facebook Newsroom. [online] Available at: <https://newsroom.fb.com/news/2018/04/restricting-data-access/> [Accessed 19 Sep. 2018].

Newsroom.fb.com. (2018). Complying With New Privacy Laws and Offering New Privacy Protections to Everyone, No Matter Where You Live | Facebook Newsroom. [online] Available at: <https://newsroom.fb.com/news/2018/04/new-privacy-protections/> [Accessed 19 Sep. 2018].

Newsroom.wf.com. (2018). Independent Directors of Wells Fargo Conducting Investigation of Retail Banking Sales Practices and Related Matters | Wells Fargo Online Newsroom. [online] Available at: <https://newsroom.wf.com/press-release/corporate-and-financial/independent-directors-wells-fargo-conducting-investigation> [Accessed 16 Sep. 2018].

Newsroom.wf.com. (2018). Wells Fargo Announces Agreement in Principle to Settle Class Action Lawsuit Regarding Retail Sales Practices | Wells Fargo Online Newsroom. [online] Available at: <https://newsroom.wf.com/press-release/wells-fargo-announces-agreement-principle-settle-class-action-lawsuit-regarding> [Accessed 16 Sep. 2018].

Nussey, S., 2017. Mitsubishi Cable head quits over data falsification scandal. Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-mitsubishi-ma-scandal/mitsubishi-cable->

head-quits-over-data-falsification-scandal-idUSKBN1DV43W [Accessed September 19, 2018].

Obayashi, Y., 2017. Kobe Steel CEO says data-cheating may have spread beyond Japan as... Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-kobe-steel-scandal/kobe-steel-ceo-says-data-cheating-may-have-spread-beyond-japan-as-government-orders-probe-idUSKBN1CH001> [Accessed September 19, 2018].

Obayashi, Y., 2017. Kobe Steel plant at center of false-data scandal loses last quality... Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-kobe-steel-scandal/kobe-steel-plant-at-center-of-false-data-scandal-loses-last-quality-badge-idUSKBN1DF0K1> [Accessed September 19, 2018].

Press, T.A., 2011. No Electronic Flaws In Toyotas, Government Says. NPR. Available at: <https://www.npr.org/2011/02/08/133594656/no-electronic-flaws-in-toyota-prius-govt-says?t=1536157917032> [Accessed September 19, 2018].

Ranasinghe, D., 2015. Volkswagen under fire: Former CEO under investigation. CNBC. Available at: <https://www.cnbc.com/2015/09/28/vws-audi-division-says-21m-cars-affected-in-emissions-scandal.html> [Accessed September 17, 2018].

Report, P.S., 2017. Wells Fargo admits account scandal dates back to 2002. New York Post. Available at: <https://nypost.com/2017/04/21/wells-fargo-admits-account-scandal-dates-back-to-2002/> [Accessed September 16, 2018].

Reuters, 2015. VW's CEO: all cars affected by rigging to be repaired by end of 2016. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/money/2015/oct/06/vws-ceo-all-cars-affected-by-rigging-to-be-fixed-by-end-of-2016> [Accessed September 17, 2018].

Rhodan, M., 2014. GM Offering \$500 Discount to Owners of Recalled Vehicles. Time. Available at: <http://time.com/21905/gm-offering-500-to-owners-of-recalled-vehicles/> [Accessed September 17, 2018].

Ruddick, G., 2015. Volkswagen chief quits over emissions scandal as car industry faces crisis. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2015/sep/23/volkswagen-chief-martin-winterkorn-quits-emissions-scandal> [Accessed September 17, 2018].

Ruddick, G., 2015. VW admission suggests cheats went much further than emissions. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2015/nov/03/vw-c02-emmission-problems-800000-vehicles> [Accessed September 17, 2018].

Ruddick, G., 2015. VW admits emissions scandal was caused by 'whole chain' of failures. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2015/dec/10/volkswagen-emissions-scandal-systematic-failures-hans-dieter-potsch> [Accessed September 17, 2018].

Ruddick, G., 2015. VW scandal: 3.6m European vehicles need major changes. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2015/oct/09/vw-scandal-3-6m-european-vehicles-need-major-changes> [Accessed September 17, 2018].

Ruddick, G., 2015. VW scandal: chief executive Martin Winterkorn refuses to quit. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2015/sep/22/vw-scandal-escalates-volkswagen-11m-vehicles-involved> [Accessed September 17, 2018].

Rushe, D., 2014. GM names new safety chief as problems mount over car recall. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2014/mar/18/gm-safety-chief-car-recall> [Accessed September 17, 2018].

Rushe, D., 2014. GM to begin processing faulty ignition switch claims by 1 August. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2014/jun/17/gm-claims-faulty-ignition-switches-mary-barra> [Accessed September 17, 2018].

Rushe, D., 2014. US senators accuse GM chief Mary Barra of 'cover-up' over recall. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2014/apr/02/gm-mary-barra-recall-congress-testimony> [Accessed September 17, 2018].

Sawer, P., 2017. Daimler recalls millions of diesel cars over harmful emissions. The Telegraph. Available at: <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/07/18/daimler-recalls-millions-diesel-cars-harmful-emissions/> [Accessed September 19, 2018].

Saxena Aparajita, 2018. Wells Fargo receives final approval to settle \$142 million lawsuit. Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-wells-fargo-lawsuit/wells-fargo-receives-final-approval-to-settle-142-million-lawsuit-idUSKBN1JB1H2> [Accessed September 16, 2018].

Service, M.F., 2010. Toyota recall: Last words of father before he and his family died in Lexus crash. Daily Mail Online. Available at: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1248177/Toyota-recall-Last-words-father-family-died-Lexus-crash.html> [Accessed September 19, 2018].

Shida, Y., 2017. Habitual cheat: Kobe Steel faked product data for more than 10... Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-kobe-steel-scandal/habitual-cheat-kobe-steel-faked-product-data-for-more-than-10-years-source-idUSKBN1CL31N> [Accessed September 19, 2018].

Sky News US Team, 2014. General Motors Fined \$35m For Recall Delay. Sky News. Available at: <https://news.sky.com/story/general-motors-fined-35m-for-recall-delay-10405127> [Accessed September 17, 2018].

Spangler, T. (2018). Facebook Under Fire: How Privacy Crisis Could Change Big Data Forever. [online] Variety. Available at: <https://variety.com/2018/digital/features/facebook-privacy-crisis-big-data-mark-zuckerberg-1202741394/> [Accessed 8 Sep. 2018].

Spangler, T., 2018. Facebook Under Fire: How Privacy Crisis Could Change Big Data Forever. Variety. Available at: <https://variety.com/2018/digital/features/facebook-privacy-crisis-big-data-mark-zuckerberg-1202741394/> [Accessed September 19, 2018].

Stapczynski, S. & Suga, M., 2017. Kobe Steel asks banks for ¥50bn loan as scandal deepens. BusinessLIVE. Available at: <https://www.businesslive.co.za/bd/companies/2017-10-30-kobe-steel-wont-pay-dividends-amid-falsified-product-data-scandal/> [Accessed September 19, 2018].

Statement of Prof. Dr. Martin Winterkorn, CEO of Volkswagen AG: Volkswagen Newsroom. Available at: <https://www.volkswagen-newsroom.com/en/press-releases/statement-of-prof-dr-martin-winterkorn-ceo-of-volkswagen-ag-1703> [Accessed September 17, 2018].

Testimony of Michael Horn, President and CEO of Volkswagen Group of America, Inc. Before the House Committee on Energy and Commerce Subcommittee on Oversight and Investigations. docs.house.gov. Available at: <https://docs.house.gov/meetings/IF/IF02/20151008/104046/HHRG-114-IF02-Wstate-HornM-20151008.pdf> [Accessed September 17, 2018].

The European Aviation Safety Agency (EASA) advised manufacturers in a statement Wednesday to suspend their use of Kobe Steel (KBSTY) products after the Japanese firm admitted to falsifying data., 2017. Europe to planemakers: Stop buying Kobe Steel products. CNNMoney. Available at: <https://money.cnn.com/2017/10/18/news/kobe-steel-aviation-easa/index.html> [Accessed September 19, 2018].

Thielman, S., 2015. Volkswagen offers \$1,000 gift cards as 'goodwill package' to US owners. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2015/nov/09/volkswagen-gift-cards-vw-emissions-scandal> [Accessed September 17, 2018].

Tsukimori, O., 2017. Kobe Steel says senior executives knew about data tampering. Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-kobe-steel-scandal-moves/kobe-steel-says-senior-executives-knew-about-data-tampering-idUSKBN1EFOLJ> [Accessed September 19, 2018].

Twitter.com. (2018). Twitter. [online] Available at: https://twitter.com/EP_President/status/996766251765682176/photo/1?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E996766251765682176&ref_url=http%3A%2F%2Fwww.philenews.com%2Feidiseis%2Fkosmos%2Farticle%2F527065%2Fskandalo-facebook-sto-evrokoinoboylio-o-zakermpergg [Accessed 19 Sep. 2018].

Valentine, J.P., 2016. EPA, California Notify Volkswagen of Clean Air Act Violations / Carmaker allegedly used software that circumvents emissions testing for certain air pollutants. EPA. Available at: https://19january2017snapshot.epa.gov/newsreleases/epa-california-notify-volkswagen-clean-air-act-violations-carmaker-allegedly-used_.html [Accessed September 17, 2018].

Vartabedian, R. & Bensinger, K., 2010. Toyota President Akio Toyoda apologizes for safety lapses. Los Angeles Times. Available at: <http://articles.latimes.com/2010/feb/24/business/la-fi-toyota25-2010feb25> [Accessed September 19, 2018].

Vetter, P., 2018. Daimler droht vorzeitige Rückzahlung von Förderkrediten - WELT. DIE WELT. Available at: <https://www.welt.de/wirtschaft/article173922802/Daimler-droht-vorzeitige-Rueckzahlung-von-Foerderkrediten.html> [Accessed September 19, 2018].

Vlasic, B., 2014. G.M. Inquiry Cites Years of Neglect Over Fatal Defect. The New York Times. Available at: <https://www.nytimes.com/2014/06/06/business/gm-ignition-switch-internal-recall-investigation-report.html> [Accessed September 17, 2018].

von Vellberg, U.W., 2017. Information on the preliminary investigations by the Stuttgart public prosecutor's office. marsMediaSite. Available at: <https://media.daimler.com/marsMediaSite/en/instance/ko/Information-on-the-preliminary-investigations-by-the-Stuttgart-public-prosecutors-office.xhtml?oid=17485217&ls=L2VuL2luc3RhbmNIL2tvLnhodG1sP3JlbElkPTYwODI5JmZyb21PaWQ9NDgzNjI1OCZib3JkZXJzPXRydWUmcmVzdWx0SW5mb1R5cGVJZD00MDYyNg!!&rs=1> [Accessed September 19, 2018].

Wearden, G., 2010. Toyota to pay record \$16.4m fine. The Guardian. Available at: <https://www.theguardian.com/business/2010/apr/19/toyota-pay-record-fine-safety> [Accessed September 19, 2018].

Wells Fargo, Wells Fargo & Company Annual Report -Rebuilding Trust. wellsfargomedia.com. Available at: <https://www08.wellsfargomedia.com/assets/pdf/about/investor-relations/annual-reports/2017-annual-report.pdf> [Accessed September 16, 2018].

Wellsfargo.com. (2018). [online] Available at: <https://www.wellsfargo.com/> [Accessed 16 Sep. 2018].

Wells Fargo Market Cap 2006-2018 | WFC. Retrieved September 27, 2018, from <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/WFC/wells-fargo/market-cap>

Wissenbach, I., 2015. Daimler says does not use defeat devices. Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/article/us-usa-volkswagen-daimler/daimler-says-does-not-use-defeat-devices-idUSKCN0RO17D20150924> [Accessed September 17, 2018].

Woodyard, C. & Johnson, K., 2014. Toyota to pay \$1.2B to settle criminal probe. USA Today. Available at: <https://eu.usatoday.com/story/money/cars/2014/03/19/toyota-settlement-unintended-acceleration/6595345/> [Accessed September 19, 2018].

YouTube. (2018). Facebook CEO Mark Zuckerberg testifies before Congress on data scandal. [online] Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=u-FlWZ1BOcA> [Accessed 19 Sep. 2018].

YouTube. (2018). Mark Zuckerberg grilled by EU parliament over Facebook data scandal. [online] Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=x66fB7CM--Q> [Accessed 19 Sep. 2018].